اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

دوشنبه
• ۱۲ تیر ۱۴۰۲
• ۱۴ ذی‌الحجه ۱۴۴۴
• ۳ ژوئیه ۲۰۲۳

• سال سی‌وپنجم شماره پیاپی ۳۶۶۸ • دوره جدید سال نهم شماره ۲۳۵۰ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۵۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

شرکت معادن و صنایع معدنی کارند صدر جهان

با مدیریت دکتر داود رئیسی

واحد برتر ملی «حوزه اکتشاف»

در روز صنعت و معدن شد

سرمقاله

اهمیت برندسازی در تولید باکیفیت

۲

گفت‌وگو

کاهش تورم خرداد دستاورد محسوب نمی‌شود

۱۲

خانه ملت

تفکیک صمت به صلاح نیست!

۷

گزارش روز

مصائب گوهرسنگ یکی دو تا نیست

به‌گفته فعالان حوزه گوهرسنگ، ایران با تاریخچه چندهزارساله گوهرتراشی و برخورداری از تمام زنجیره ارزش‌افزوده صنعت گوهرسنگ، از پی‌جویی و اکتشاف گرفته تا بازار فروش، امروزه متاسفانه قوت و قدرت چندانی در این بازار ندارد.

دلایل ضعف زنجیره ارزش گوهرسنگ متعدد و متنوع است. ضعف در بخش اکتشاف، به‌روز نبودن تجهیزات و ماشین‌آلات، نقص قوانین تولیدی و تجارتی، بی‌توجهی به ظرفیت‌ها و قابلیت‌های این صنعت، سختی دریافت مجوز کسب‌وکار برای این حوزه، تعدد ارگان‌ها و مراجع ذی‌نفوذ در این بخش و... از جمله موانعی است که بلای جان توسعه این صنعت شده و به گواهی فعالان هر روز تعدادی از کارگاه‌های گوهرتراشی را به کام ورشکستگی می‌اندازد.

۶

تاکید کارشناسان برای ایجاد شهرک‌های صنعتی مشترک:

اساسنامه شرکت شهرک‌ها اصلاح شود

توسعه شهرک‌های صنعتی به‌دلایل گوناگون از جمله اینکه می‌توانند موتور محرک اقتصاد ملی و منطقه‌ای باشند، برای کشورها اهمیت زیادی دارد. در حال حاضر به‌دلیل مشکلات اقتصادی ناشی از اعمال تحریم‌ها، افزایش نرخ ارز و به‌تبع آن تورم، ساخت شهرک‌های صنعتی مشترک با کشورهای مختلف به‌ویژه کشورهای هم‌مرز می‌تواند ابزار مناسبی برای کشورمان باشد تا با تعامل در حوزه‌های گوناگون به‌نحوی فشار تحریم‌ها را از روی واحدهای تولیدی کم کند. این در حالی است که به‌گفته کارشناسان، به‌دلیل در اختیار داشتن انرژی فراوان و نیروی کار ارزان می‌توانیم سرمایه چشمگیری را برای تامین زیرساخت‌های ایجاد شهرک‌های صنعتی مشترک، به‌سوی کشور سرازیر کنیم. انتقال دانش و فناوری از کشورهای توسعه‌یافته از دیگر دستاوردهای مهم احداث شهرک‌های صنعتی مشترک است که در شرایط کنونی و مشکلات اقتصادی کشور، به نفع تولیدکنندگان داخلی خواهد شد و منافع زیادی برای کشورمان دارد.

۴

عکس: ایلنا

به مناسبت روز جهانی «بدون کیسه پلاستیکی» بررسی شد

زمین در محاصره پلاستیک‌ها

۸-۹-۱۰-۱۳-۱۴-۱۶

با حضور رییس جمهور و وزیر صمت؛ در مراسم سالروز ملی صنعت و معدن در سالن اجلاس سران از مدیرعامل چوب و کاغذ مازندران به‌عنوان «مدیر نمونه ملی» تقدیر شد.

امید نیک‌نژاد:

ما می‌توانیم

را در شرکت «صنایع چوب و کاغذ مازندران»
با همت مدیران و کارکنان شریفش معنا کردیم

شماره مناقصه ۱۴۵۶۸۱

آگهی مناقصه عمومی دو مرحله‌ای

شرکت فولاد هرمزگان جنوب

موضوع مناقصه: طراحی و ساخت نمونه‌گیر اتوماتیک آهن اسفنجی به روش EPC

مدت قرارداد: ۷ ماه از تاریخ شروع کار

مناقصه‌گزار: شرکت فولاد هرمزگان جنوب

نحوه دریافت اسناد: کلیه متقاضیان با ارسال اسناد ذیل به شماره فکس ۰۷۶-۳۳۵۳۰۱۴۵ و آدرس ایمیل roknadini.m@hosco.ir می‌توانند نسبت به دریافت اسناد مناقصه اقدام نمایند.

۱- واریز مبلغ ۵۰۰،۰۰۰ ریال به شماره حساب ۰۱۱۱۱۱۱۱۰۰۰۰۸ نزد بانک ملی شعبه مرکزی هرمزگان، به نام شرکت فولاد هرمزگان جنوب بابت خرید اسناد مناقصه

۲- نامه اعلام آمادگی شرکت در مناقصه با ذکر شماره تماس و ایمیل رسمی

توضیحات:

۱- تضمین شرکت در مناقصه به مبلغ ۳،۲۶۰،۶۳۶،۱۶۰ (سه‌میلیارد و دویست و شصت میلیون و ششصد و سی و شش هزار و یکصد و شصت) ریال خواهد بود.

۲- نوع تضمین:

الف- ضمانت‌نامه بانکی به نفع کارفرما: مدت اعتبار تضمین بانکی حداقل سه ماه بوده و برای سه ماه دیگر نیز قابل تمدید باشد.

ب- فیش واریز وجه نقد معادل مبلغ ضمانت‌نامه به شماره حساب ۰۱۱۱۱۱۱۱۰۰۰۰۸ نزد بانک ملی شعبه مرکزی هرمزگان

۳- شرکت‌کنندگان ملزم به ارائه گواهی صلاحیت ایمنی از سازمان تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌باشند.

ج) جدول زمانی انجام مناقصه:

آخرین مهلت دریافت اسناد	آخرین مهلت تحویل پاکات	تاریخ گشایش پاکات الف و ب
۱۴۰۲/۰۴/۲۱	۱۴۰۲/۰۵/۰۲	۱۴۰۲/۰۵/۰۳

نکته: تاریخ گشایش پاکت ج متعاقبا اعلام خواهد شد.

متقاضیان برای آگاهی بیشتر می‌توانند در ساعات اداری با شماره تلفن‌های ۳۳۵۳۰۰۰۳ با کد ۰۷۶ داخلی ۳۲۶۶ (اطلاعات بازرگانی) و داخلی ۸۹۶۴ (اطلاعات فنی) تماس حاصل نمایند. قابل ذکر است که هزینه‌های چاپ آگهی به عهده برنده مناقصه خواهد بود.

روابط عمومی شرکت فولاد هرمزگان جنوب

آگهی مناقصه عمومی

شماره ۱۴۰۲/۱۱/ع

شرکت معدنی و صنعتی گل گهر (سهامی عام) در نظر دارد "تامین بخشی از تجهیزات مربوط به طرح جایگزین ایستگاه PCS با استفاده از ایستگاه شیر کنترل فشار پروژه خط انتقال گاز ۲۴ اینچ به منطقه گل گهر" را به شرح مندرج در اسناد مناقصه، از طریق برگزاری مناقصه عمومی به فروشنده (شخص حقوقی) واجد شرایط واگذار نماید. لذا متقاضیان می‌توانند جهت اخذ اسناد مناقصه به وبسایت این شرکت به نشانی WWW.GEG.IR بخش مناقصه و مزایده مراجعه و اسناد مذکور را به همراه فرم پرسشنامه ارزیابی تأمین‌کنندگان دانلود نمایند. مهلت تحویل پاکات تا ساعت ۱۴:۰۰ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۴/۲۵ در محل دفتر کمیسیون معاملات مجتمع و یا دبیرخانه دفتر مرکزی تهران می‌باشد. شایان ذکر است فرمت ضمانت‌نامه‌های شرکت در مناقصه بایستی عیناً مطابق با فرمت ارائه شده در اسناد مناقصه تهیه گردد. شرکت معدنی و صنعتی گل گهر در قبول یا رد هر یک از پیشنهادات بدون نیاز به ذکر دلیل و بدون جبران خسارت مختار می‌باشد.

کمیسیون معاملات شرکت معدنی و صنعتی گل گهر

آگهی مزایده عمومی

شماره ۱۴۰۲/۰۹/ز

شرکت معدنی و صنعتی گل گهر (سهامی عام) در نظر دارد "فروش گندله ریز دانه سنگ‌آهن شرکت معدنی و صنعتی گل گهر در اسکله شهید رجایی بندرعباس به میزان ۱،۰۰۰ متریک تن" را از طریق مزایده عمومی واگذار نماید. لذا کلیه متقاضیان می‌توانند جهت اخذ اسناد مزایده به وب‌سایت این شرکت به نشانی WWW.GEG.IR بخش مناقصه و مزایده مراجعه و اسناد مذکور را دریافت نمایند. آخرین مهلت تحویل پاکات ساعت ۱۴:۰۰ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۴/۲۵ در محل دفتر کمیسیون معاملات مجتمع و یا دبیرخانه دفتر مرکزی تهران می‌باشد. ضمناً بازدید از اقلام مربوطه روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۴/۱۸ مقرر شده است. شایان ذکر است فرمت ضمانتنامه‌های شرکت در مزایده بایستی عیناً مطابق با فرمت ارائه شده در اسناد مزایده تهیه گردد. شرکت معدنی و صنعتی گل گهر در قبول یا رد هر یک از پیشنهادات بدون نیاز به ذکر دلیل و بدون جبران خسارت مختار می‌باشد.

کمیسیون معاملات شرکت معدنی و صنعتی گل گهر

سر مقاله

اهمیت برندسازی در تولید باکیفیت

شهرام شیرکوند
پژوهشگر صنعت

«کیفیت‌مداری مقدمه مشتری‌مداری است» و تولید کالاهای مرغوب در ابتدا به سمت تصاحب بازارهای داخلی حرکت می‌کند و سپس در راستای کاهش سهم بازار محصولات مشابه وارداتی تلاش می‌کند. رشد در تولید همواره باید منجر به «رشد در فروش» شود تا شاهد آثار مثبتی در بخش تولید و اقتصاد کشور باشیم. به این معنی که با ارائه تولیدات باکیفیت به بازار، ضمن ایجاد وفاداری در مشتریان، سهم بازار و فروش محصولات داخلی تضمین شود و در این مسیر توسعه صادرات و توسعه بازار خارجی نیز مدنظر قرار گیرد. باتوجه به این نکته که «برندسازی در جهان سبب تمایز تولیدات یک کشور یا سازمان با کالاهای مشابه آن در بازار می‌شود»، باید نسبت به تحقیق و پژوهش برای ایجاد یا توسعه برند تولید داخلی (به‌ویژه در صنایع پیشرفته کشور) اقدام شود. متاسفانه برخی تولیدکنندگان با علم به اینکه برندسازی از اصول موفقیت در بازاریابی و فروش و موجب رقابت در بازار فروش کالا است، به‌جای خلاقیت در طراحی و تولید محصولات جدید و باکیفیت، از طرح‌ها، برندها و نام و نشان شرکت‌های خارجی الگو برداری می‌کنند که این روش نوعی تلاش در راستای تبلیغ محصول مشابه خارجی و در حقیقت موجب آسیب زدن به تولید داخلی است. برندسازی یکی از مسائلی است که در حوزه مدیریت بازاریابی می‌تواند موجب توسعه بازار و معرفی هرچه بیشتر توانمندی‌های صنعتگران داخلی به جامعه شود، چرا که رشد تولید، توزیع و مصرف کالاهای جعلی با نشان (برند)های معتبر و لوکس در کشور تهدیدی برای تولید داخلی به‌شمار می‌رود. دولت‌ها نیز همواره به‌دنبال گسترش فضای رقابتی بین بنگاه‌ها در راستای حمایت از حقوق مصرف‌کننده هستند. توجه به کیفیت تولیدات با برند ملی و ارائه توانمندی واقعی تولیدکنندگان، اهمیت حمایت مالی دولت را نمایان می‌کند. حمایت از تولیدات داخلی از جمله موضوعاتی است که در سال‌های اخیر در محافل اقتصادی موردبحث بوده و همزمان با حمایت از تولید ملی باید از حقوق مصرف‌کننده نیز حمایت شود. در نقطه مقابل، رمز ماندگاری بنگاه‌های اقتصادی در بازار رقابتی به انتخاب مصرف‌کننده بستگی دارد.

همان‌گونه که مصرف‌کننده در پی نرخ مناسب و کیفیت مطلوب است، این تفکر باید در فرهنگ تولید نیز نهادینه شود تا تولید رقابتی و اقتصاد سالم در بازار ایجاد شود، بنابراین در یک بازار رقابتی سالم، تولیدکننده و مصرف‌کننده در پی جلب رضایت یکدیگر هستند و فرهنگ‌سازی مناسب در زمینه شناساندن حقوق حقه مصرف‌کنندگان به عامه مردم، بخشی غیرقابل‌انکار در روند دستیابی به امنیت‌خاطر مصرف‌کننده است.

بی‌تردید بنگاه‌های اقتصادی و صاحبان صنایع برای تحقق برندسازی داخلی و رشد در فروش باید در راستای استیفای حقوق مصرف‌کننده بیشتر تلاش کنند. هرچند برخورداری از سرمایه مالی، دانش، تجهیزات و دسترسی به مواد اولیه از مزیت‌های تولید به‌شمار می‌رود، اما داشتن مشتری وفادار همراه با مزیت‌های فوق مهم‌ترین ابزار و بزرگ‌ترین سرمایه بوده که رکن اصلی بقا و توسعه بنگاه‌های اقتصادی است. در واقع، موفقیت بنگاه اقتصادی در گرو رعایت حقوق مصرف‌کننده و حفظ مشتری است.

همچنین یکی از مهم‌ترین الزامات «رشد در تولید» رقابت‌پذیر بودن محصولات با برند داخلی است و اگر بخواهیم رشد تولید به افزایش فروش منتج شود و محصولات تولیدشده داخلی علاوه بر بازارهای داخلی، در بازارهای خارجی نیز سهمی داشته باشند، باید برای محصولات استاندارد ایرانی برندسازی کرد.

تاکید بر برندسازی داخلی به این دلیل است که کالای برند در بازار داخلی و صادراتی، رقابت‌پذیری بالاتری دارد و می‌تواند از رقبا پیش افتد. بنابراین باتوجه به تنوع برند در بازار، اگر محصولی با برند جدید برای نخستین‌بار در بازار عرضه می‌شود، باید از نظر نرخ و کیفیت، توان رقابت با محصولات مشابه و دستیابی به بازارهای مختلف داخلی و خارجی را داشته باشد و چنانچه پیش‌تر سابقه حضور در بازار را داشته، با تقویت برند، سهم بازار خود را حفظ کند یا توسعه دهد، زیرا در بازارهای خارجی، رقابت سخت‌تری را با محصولات مشابه خارجی خواهد داشت. در نهایت اینکه، بنگاه‌های تولیدی و اقتصادی که با هدف تولید کالا و خدمات ایجاد شده باشند، برای پایداری و توسعه بازارهای داخلی و خارجی ملزم به تولید کالایی باکیفیت رقابتی برای جلب رضایت مشتریان خود هستند، زیرا مشتری‌مداری در بازار، علاوه بر تقویت تولید پایدار و رقابت برای بقا در بازار، موجب ارتقای برند، رونق و رشد تولید کیفیت‌محور، افزایش فروش و سودآوری بیشتر می‌شود. امید است در آینده‌ای نه‌چندان‌دور با ارتقای مستمر کیفیت محصولات و خدمات ایرانی و راهیابی برندهای معتبر و خوشنام کشورمان به بازارهای جهانی، زمینه مناسبی برای معرفی برندهای برتر ایرانی در سطح بین‌المللی فراهم شود.

مردم از خودروسازان متخلف شکایت کنند

مدیر روابط عمومی مرکز ملی رقابت با تاکید بر اینکه خودروسازان باید به قیمت‌های شورای رقابت تمکین کنند، گفت: مردم می‌توانند از خودروسازان متخلف شکایت کنند. سپهر دادجوی توکلی در گفت‌وگو با ایرنا درباره گلایه‌های مطرح‌شده از سوی مردم درباره عدم‌تمکین خودروسازان مونتاژکار به قیمت‌های تعیین‌شده از سوی شورای رقابت، افزود: از نظر قانونی همه نهادهای نظارتی به‌صورت متفق‌القول پشتیبان قیمت‌های اعلامی توسط شورای رقابت هستند. وی بیان داشت: چنانچه مردم در این زمینه و بالاتر بودن قیمت‌ها نسبت به نرخ‌های اعلامی شورای رقابت شکایتی از خودروسازان دارند، می‌توانند نسبت به تنظیم شکایت اقدام کنند که در این زمینه همه شکایت‌ها در شورای رقابت ثبت شده و یک به یک در حال صدور حکم است. مدیر روابط عمومی مرکز ملی رقابت با اشاره به تعیین‌تکلیف قیمتی برخی خودروها، از بررسی قیمتی دیگر خودروهای مونتاژی خبر داد و تاکید کرد: اگر خودروساز قیمت‌هایی بالاتر از قیمت‌های شورای رقابت از مردم مطالبه کند، تخلف کرده و شکایات مربوطه در این زمینه به‌طورقطع بررسی و احقاق حق خواهد شد. وی درخصوص مطرح شدن برخی شایعات برگزاری جلسات بین مونتاژکاران و شورای رقابت برای تعیین قیمت‌های جدید، تصریح کرد: از زمانی که خودرو مجدد به شورای رقابت بازگشته، کارگروه خودرو به‌طورمستمر بین این شورا، خودروسازان، قطعه‌سازان و سایر ذی‌نفعان برگزار می‌شود که امری طبیعی است. دادجوی توکلی در پایان بار دیگر تاکید کرد: قیمت‌های شورای رقابت کاملا کارشناسی و قابل‌دفاع است و خودروسازان باید به قیمت‌های تکلیفی عمل کنند.

رئیس‌جمهوری در جلسه شورای‌عالی اداری تاکید کرد

برقراری عدالت در پرداخت حقوق و مزایا

رئیس‌جمهوری با تاکید بر اهمیت ایجاد انگیزه مثبت و سازنده در کارکنان اداری، برقراری عدالت در پرداخت حقوق و مزایا در ادارات را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل ایجاد انگیزه و افزایش بهره‌وری در ادارات ضروری دانست و خواستار اهتمام بیشتر به اجرای قانون ارتقای سلامت اداری و راه‌اندازی سامانه‌های یکپارچه اداری شد.

به‌گزارش ایرنا، آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی در جلسه شورای‌عالی اداری با تاکید بر اهمیت ایجاد انگیزه مثبت و سازنده در کارکنان اداری، برقراری عدالت در پرداخت حقوق و مزایا در ادارات را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل ایجاد انگیزه و افزایش بهره‌وری در ادارات ضروری دانست.

رئیس‌جمهوری بااشاره به تکلیف و تاکید رهبر معظم انقلاب مبنی بر ایجاد تحول و چابک‌سازی در ساختار اداری کشور، در چارچوب ابلاغی سیاست‌های کلی نظام اداری، اتخاذ تصمیمات متقن و جدید در اجرای آنها را لازمه ایجاد تحول در نظام اداری دانست.

آیت‌الله رئیسی همچنین به قانون ارتقای سلامت اداری به‌عنوان یکی از قوانین بسیار خوب و متقن، اما مغفول‌مانده در نظام اداری کشور اشاره و بر اهتمام بیشتر برای اجرای آن تاکید کرد.

رئیس‌جمهوری راه‌اندازی سامانه‌های یکپارچه اداری را اقدامی بسیار مفید و موثر در ارتقای سلامت اداری دانست و در عین حال خاطرنشان کرد: در کنار بکارگیری تمام توان برای تکمیل هرچه سریع‌تر دولت هوشمند، ایجاد انگیزه مثبت و کافی در کارمندان هم باید موردتوجه ویژه قرار گیرد.

آیت‌الله رئیسی با تاکید دوباره بر اهمیت ۲ عامل ایجاد عدالت در پرداخت‌ها و ارتقای سلامت اداری، در ارتقای بهره‌وری نظام و سازمان اداره کشور، اقدامات انجام‌شده برای ایجاد تحول در نظام اداری و ارتقای بهره‌وری در ۲ سال گذشته را ناکافی دانست و بازنگری در تدابیر اتخاذشده و اقدامات انجام‌گرفته برای تحقق این اهداف را خواستار شد.

رئیس‌جمهوری همچنین بر ضرورت بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های سازمان اداری و استخدامی برای رفع موانع و مشکلات پیش‌روی ایجاد تحول و ارتقای بهره‌وری در نظام اداری کشور تاکید کرد.

در این جلسه، همچنین باتوجه به افزایش پیچیدگی‌های محیطی و سازمانی، بازنگری‌های انجام‌گرفته در آیین‌نامه قبلی اختیارات و وظایف استانداران که مربوط به سال ۱۳۷۷ بود، به تصویب رسید.

بر این اساس، اختیارات و وظایف استانداران ارتقا یافته است و بخشی از انتصابات مدیران استان، به‌طورحتم باید با اخذ نظر مثبت استاندار انجام گیرد و نظارت بر این اختیارات با وزارت کشور خواهد بود.

این مصوبه در راستای افزایش مسئولیت و مشارکت مسئولان استانی، شهری و مردم مناطق در حل مسائل و آبادانی کشور صورت گرفته که در قانون اساسی و همه رویکردهای نظام موضوعی کاملا پذیرفته‌شده محسوب می‌شود و ساز کارهای متنوعی برای آن در نظر گرفته شده که ارتقای جایگاه و هویت نهادی استانداری یکی از مهم‌ترین این سازکارها است.

وزیر نیرو در جلسه با مدیران صنعت برق خبر داد

رشد ۴ درصدی مصرف برق خانگی

وزیر نیرو بااشاره به افزایش ۴ درصدی میزان مصرف برق در بخش خانگی، گفت: مصرف برق در صنایع بزرگ نیز ۲۰ درصد افزایش داشته است. به‌گزارش وزارت نیرو، علی‌اکبر محرابیان در جلسه برخط با مدیران صنعت برق کشور در سراسر کشور، درباره اقدام‌های اثرگذار انجام‌شده در صنعت برق کشور از زمان آغاز اوج مصرف انرژی در کشور، افزود: مقایسه اقدام‌های انجام‌شده برای رفع ناترازی موجود در صنعت برق کشور، بیانگر انجام کارهای مفید و موثر در این‌باره است که اثرات مثبت خود را در زندگی مردم، کسب‌وکار، تولید کشور، تجارت، بهداشت و درمان نشان داده است.وی با تاکید بر اهمیت بهره‌مندی از امکان حداکثر تولید، انتقال و توزیع برق برای افزایش سطح رضایتمندی مردم، گفت: انجام اقدام‌های عالمانه، کارشناسانه و مبتنی بر آخرین فناوری روز جهان را می‌توان شاخص‌ترین فرآیند صنعت برق کشور در ایام اوج بار مصرف عنوان کرد.

وزیر نیرو خاطرنشان کرد: این تجربه بیانگر آن است که چگونه می‌توان با یک برنامه درست و مدیریت متمرکز و نیز با بهره‌مندی از ظرفیت‌های کشور، بسیاری از مشکلات و موانع را برطرف کرد و پشت‌سر گذاشت.

▣ مصرف برق مدیریت شود

محرابیان ضمن ارزیابی مثبت درباره پیشرفت شاخص‌ها در مدیریت و تامین برق کشور، اضافه کرد: تاکنون و از ابتدای اوج مصرف در مقایسه با سال گذشته، ۴ درصد رشد مصرف برق را تجربه کرده‌ایم و پیش‌بینی می‌شود با افزایش دمای هوا در روزهای آتی این روند ادامه یابد.وی گفت: هم‌اکنون دمای هوای کشور در مناطق جنوبی، شرقی و مرکزی بالا است و در هفته‌های آینده (۵ هفته پیش‌رو) گرمای هوا نسبت به شرایط نرمال افزایش می‌یابد؛ این شرایط مدیریت دقیق‌تری در خصوص تامین و مصرف برق می‌طلبد.وزیر نیرو درباره انتشار مصوبه شورای امنیت ملی در هفته گذشته، خاطرنشان کرد: براساس برنامه‌ای که از قبل تقدیم شده بود، مفاد این بخشنامه تنظیم و تاکید شد که در مدیریت برق کشور دخالت غیرحرفه‌ای انجام نشود و دستورات این مصوبه به‌طورکامل رعایت شود. محرابیان با تاکید بر ضرورت تکمیل ۴۷ پروژه راهبری شبکه و انتقال و کاهش ۷۰ درصدی حوادث این حوزه در مقایسه با سال گذشته، افزود: انتظار می‌رود با اقدام‌های مطلوب در بخش خطوط، انتقال شبکه، منطقه و ... کمترین مشکل را در حوزه حوادث داشته باشیم؛ تلاش ما این است که محدودیت و حوادث مربوط به شبکه را به صفر برسانیم.

▣ رشد ۲۰ درصدی مصرف برق صنایع بزرگ

وزیر نیرو افزود: آمارهای گزارش‌شده در خصوص تامین برق صنعت طی مدت اجرای طرح مدیریت مصرف صنایع امیدبخش است. محرابیان گفت: صنعت به ۳ گروه تقسیم شده که در بخش نخست هیچ‌گونه محدودیتی وجود ندارد، در بخش دوم فقط یک نصفه‌روز مدیریت مصرف انجام می‌شود که با رضایتمندی قابل‌ملاحظه‌ای همراه شده است، اما ۳۰۲ واحد صنعتی بزرگ گروه سوم را تشکیل می‌دهند و بیشترین میزان مصرف در زمان اوج بار متعلق به این گروه است.

وی ادامه داد: کل صنعت امسال در مقایسه با سال گذشته ۲۰ درصد و صنعت فولاد ۲۹ درصد رشد مصرف برق را به ثبت رسانده و این ثمره مدیریت بهینه و کارآمد است که کمترین محدودیت را برای صنایع کشور قائل شده است. وزیر نیرو ضمن اشاره به عملکرد شرکت‌های برق منطقه‌ای و شرکت‌های توزیع در سراسر کشور، از شرکت‌های برتر به‌دلیل عملکرد مطلوب در مدیریت مصرف برق قدردانی کرد.

با رأی نهایی هیات‌عالی مجمع تشخیص

مصوبه واردات خودروی کارکرده تایید شد

هیات‌عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام، در نخستین دستور جلسه روز گذشته، لایحه دوفوریتی و مصوبه مجلس درباره «الحاق موادی به قانون ساماندهی صنعت خودرو» از نظر عدم‌مغایرت با سیاست‌های کلی نظام را بررسی کردند و آن را مغایر با سیاست‌های کلی نظام ندانستند. به‌گزارش ایرنا، آیت‌الله آملی‌لاریجانی در این جلسه بااشاره به برخی استدلال‌های اعضای هیات‌عالی نظارت و مجمع در موضوع رسیدگی به موضوع واردات خودرو، گفت: باتوجه به موافقت کلی مجمع تشخیص مصلحت با واردات خودرو و نیز آمارهای موجود از میزان نیاز به خودرو، کسری بازار خودرو حتی با واردات تامین نمی‌شود. واردات موجب ایراد لطمه به تولید داخلی نمی‌شود. از سوی دیگر، تعیین اولویت تامین ارز با دولت و بانک مرکزی است. این مصوبه نکته جدیدی ندارد و مغایر سیاست‌های کلی نیست.

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام افزود: قرار نیست همه کسری نیاز داخل از محل واردات تامین شود. همان‌گونه که درباره واردات دارو و تجهیزات‌پزشکی، اختیار به دولت داده شده است، درباره خودرو هم می‌توان اختیار را به دولت داد. مجمع در خصوص واردات خودرو نظر مساعد داد، در این باره هم می‌تواند موافقت کند.در این جلسه برخی از اعضای هیات‌عالی نظارت بر مغایرت این مصوبه با برخی سیاست‌های کلی تاکید و به تبعات ارزی و مشکلات فنی و خدمات پس از فروش خودروهای وارداتی کارکرده اشاره کردند. در ادامه جلسه و پس از بیان نظرات برخی اعضای هیات‌عالی نظارت، محمدباقر ذوالقدر، دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام با تاکید بر مجاز بودن دولت برای واردات خودرو، افزود: نیاز به لایحه‌ای برای واردات خودروی کارکرده نبود. غیر از ابهام مربوط به «انتقال فناوری» سایر ایرادات کمیسیون نظارت دبیرخانه وارد نیست. اکنون ۲ میلیون متقاضی در سامانه خرید خودرو ثبت‌نام کرده‌اند و از آن‌سو، ۲۵ درصد تولیدات داخلی به جایگزینی خودروهای فرسوده و ۵۰ درصد آن به طرح جوانسازی جمعیت تعلق می‌گیرد.وی ادامه داد: بنابراین تولید داخلی با ظرفیت حداکثر یک میلیون و ۲۰۰ هزار واحدی به‌هیچ‌وجه تکافوی نیاز را نمی‌کند، مضاف بر اینکه در این مصوبه، ضوابط منطقی و دقیقی برای تامین ارز، ملاحظات فنی، زیست‌محیطی و شرایط واردکنندگان خودروی کارکرده، ذکر شده است.

در نهایت، پس از بحث و تبادل‌نظر اعضای هیات‌عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام، واردات خودروهای کارکرده را مغایر سیاست‌های کلی ندانستند.

▣ مغایرت مصوبه «ساماندهی بازار زمین، مسکن و اجاره‌بها» با سیاست‌های کلی نظام

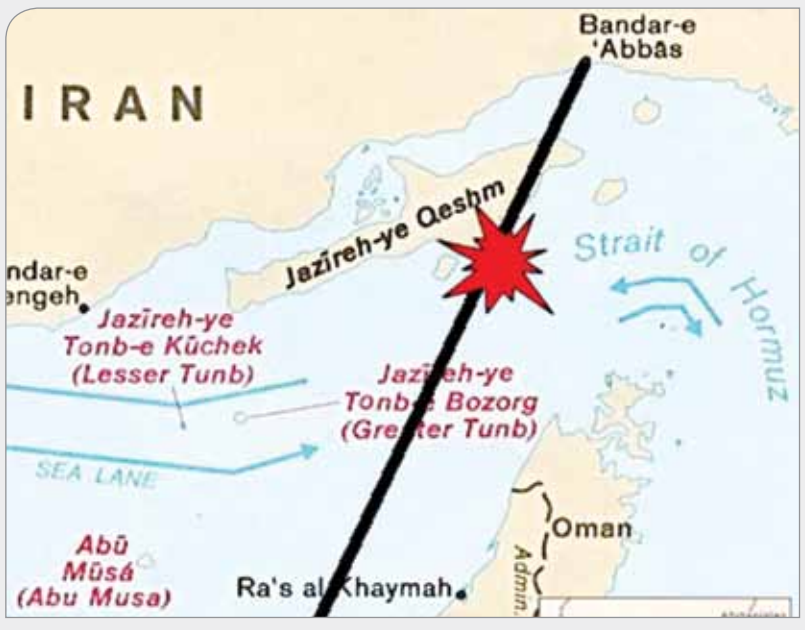
بنا بر این گزارش در ادامه جلسه هیات‌عالی نظارت، بررسی «ساماندهی بازار زمین، مسکن و اجاره‌بها» از نظر عدم‌مغایرت با سیاست‌های کلی نظام در دستور قرار گرفت.

کمیسیون نظارت دبیرخانه مجمع، در موارد متعددی مصوبه مجلس را مغایر سیاست‌های کلی دانسته بود که پس از توضیحات نمایندگان دولت و اقبال شاکری، عضو کمیسیون عمران مجلس، با رأی اعضای هیات‌عالی نظارت، ماده ۶ این مصوبه در خصوص الحاق یک تبصره به قانون مالیات‌های مستقیم مغایر بند یک سیاست‌های کلی امنیت قضایی (اصلاح ساختار نظام قضایی کشور) و مغایر جزء ۳ بند ۹ سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری (رعایت اصول قانون‌گذاری و قانون‌نویسی) دانسته شد. اعضای هیات‌عالی نظارت، همچنین ماده ۸ (تعیین و اعلام سقف یا میزان افزایش اجاره‌بها) و تبصره ۳ ماده ۱۱ (بررسی تایید یا رد فسخ توسط دادگاه صالح غیرحضوری) را مغایر بند یک سیاست‌های کلی امنیت قضایی دانستند.

هیات‌عالی نظارت، ماده ۱۳ این مصوبه درباره اخذ عوارض از اعیان غیرمتناسب با کاربری‌های ثبت‌شده را مغایر جز ۳ بند ۹ سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری (رعایت اصول قانون‌گذاری و قانون‌نویسی) دانستند.

ویژه‌تر از خبر

سالروز شلیک ناو امریکایی به پرواز ۶۵۵ ایران‌ایر

۱۲ تیر، سالروز شلیک ناو امریکایی به پرواز ۶۵۵ ایران‌ایر

در تاریخ ۱۲ تیر ۱۳۶۷ برابر با سوم ژوئیه ۱۹۸۸ میلادی در ساعت ۱۰:۱۰ دقیقه بامداد هواپیمای مسافربری شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران با شماره پرواز ۶۵۵ که از بندرعباس طی یک پرواز منظم برنامه‌ریزی‌شده عازم دوبی بود، بر فراز آب‌های سرزمینی خود هدف ۲ فروند موشک هدایت‌شونده کروز از کشتی جنگنده یو. اس. اس. جک وینسس، متعلق به نیروی دریایی ایالات‌متحده‌امریکا قرار گرفت و تمامی ۲۹۰ سرنشین آن (شامل ۱۵۶ مرد، ۵۳ زن، ۵۷ کودک ۱۲-۲ سال، ۸ کودک زیر ۲ سال و ۱۶ خدمه) جان باختند. هواپیمای مزبور حامل ۲۷۵ مسافر و ۱۵ خدمه بود. از این تعداد ۲۵۴ ایرانی، ۱۳ نفر تبعه امارات متحده عربی ، ۱۰ نفر هندی، ۶ نفر پاکستانی، ۶ نفر تبعه یوگسلاوی و یک نفر ایتالیایی بود. عملیات جمع‌آوری اجساد به فرماندهی امیر دریادار دوم، ناصر سرنوشت با اعزام ۸۰ غواص، ۲ فروند ناو، ۲ فروند هواناو و ۴ فروند بالگرد، پس از واقعه آغاز شد. بعد از جمع‌آوری اجساد، جمع‌آوری قطعات هواپیما نیز آغاز شد. ۲ عملیات به‌صورت شبانه‌روزی و در مجموع به مدت ۵۲ روز انجام گرفت که دلیل طولانی شدن آن، گرمای شدید هوا بود.

این حادثه در پی تجاوز رژیم عراق به ایران و در پی آغاز جنگ نفتکش‌ها، یک سال پس از شروع جنگ و با هدف ناامن کردن خلیج‌فارس برای تضعیف توان اقتصادی متکی به نفت ایران به‌وقوع پیوست. برابر دلایل و قرائن موجود و مضبوط نه‌تنها کشتی‌های جنگی ایالات‌متحده از پیام‌های رادیویی هواپیمای ایرباس شماره ۶۵۵ که روی فرکانس‌های باز و به زبان انگلیسی مخابره می‌شد، باخبر بودند، بلکه به‌طورقطع آن پیام‌ها را نیز در اختیار داشته‌اند. پیام‌های رادیویی که نشان‌دهنده غیرنظامی بودن هواپیما و مسافری و تجاری بودن آن بود. دولت ایالات‌متحده‌امریکا معتقد بود ناو وینسنس به اشتباه هواپیمای موردنظر را یک هواپیمای جنگی تشخیص داده و برای دفاع از خود به سوی آن شلیک کرده است. ریگان، رئیس‌جمهوری وقت امریکا نیز اظهار کرد که هواپیما به‌سمت ناو وینسنس حرکت کرده و از این‌رو مورداصابت موشک قرار گرفته است تا ناو از خود در برابر حمله احتمالی مراقبت کند. نکته تاسفبار آن است که بعدها دولت امریکا به ویلیام سی راجرز، ناخدای ناو یو اس اس وینسنس مدال افتخار داد که موجب خشم بیشتر مردم ایران شد.

ایران پس از وقوع این حادثه تلاش کرد که مسئله را نزد شورای سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری (ایکائو) مطرح و حقوق ازدست‌رفته خود را اعاده کند. ریاست شورای ایکائو در پاسخ به نامه معاون وزارت راه و ترابری ایران بیان کرد: «خط مشی ایکائو تضمین امنیت و نظم پروازهای کشوری و مقابله جدی با استفاده از قوای قهریه علیه هواپیماهای غیرنظامی است.»

وضعیت قیمت‌گذاری خودرو شفاف شود

سخنگوی انجمن سازندگان قطعات و مجموعه‌های خودرو گفت: مشخص شدن وضعیت قیمت‌گذاری خودرو یک‌بار برای همیشه و شفاف شدن آن، خواسته همه فعالان صنعت خودرو و قطعه است.

فرهاد به‌نیا در گفت‌وگو با ایرنا افزود: بلاتکلیفی در قیمت‌گذاری خودرو و عدم‌شفافیت آن و اینکه آیا شورای رقابت مسئول است یا خودروسازان، در سال‌های گذشته زیان‌های سنگینی به صنایع خودرو و قطعه وارد کرده است. عضو هیات مدیره انجمن سازندگان قطعات و مجموعه‌های خودرو اظهار کرد: در صورتی که نرخ خودرو از سوی شورای رقابت و به صورت دستوری تعیین شود، انتظار می‌رود این شورا در نرخ اقلام به‌کار رفته در آن از جمله فولاد، مس، آلومینیوم و... نیز دخالت کند، نه اینکه تولیدکننده داخلی مجبور باشد آنها را با قیمت‌های جهانی خریداری کند.به‌نیا یادآور شد: این روزها قطعه‌سازان با بحران شدید مالی دست‌وپنجه نرم می‌کنند، به‌طوری‌که جمع مطالبات بالای ۱۲۰ روزه زنجیره تامین و قطعه‌سازان از ۲ خودروساز بزرگ کشور (با احتساب تعدیل در قراردادها) به بیش از ۲۰ هزار میلیارد تومان رسیده است. این مقام صنفی به عدم‌بروزرسانی قراردادهای بین خودروسازان با قطعه‌سازان اشاره کرد و گفت: به‌طور مثال، گروه صنعتی ایران‌خودرو حدود ۱۴ هزار قرارداد در حال تعدیل دارد که اصلاح آنها فرآیندی زمانبر است. وی ادامه داد: امروز خودروسازان داخلی از نظر نقدینگی در وضعیت نامساعدی به سر می‌برند و همین مسئله باتوجه به اینکه حدود ۸۵ درصد یک خودرو از قطعات تشکیل شده، تاثیر منفی بر صنعت قطعه به‌دنبال داشته است.

مالکیت خودروسازی‌ها چگونه دولتی ماند؟

به گفته کارشناسان براساس گزارش‌های منتشر شده،امروز بیش از ۲۰ نهاد مختلف در زمینه خودرو تصمیم‌گیر هستند که این مسئله هرگونه تصمیم‌گیری و پیگیری واحد را دشوار کرده است. بررسی آخرین وضعیت صورت مالی خودروسازان نشان می‌دهد که زیان انباشته این صنعت (فقط شرکت‌های مادر یعنی ایران‌خودرو، سایپا و پارس‌خودرو) تا پایان سال گذشته، حدود ۱۳۰ هزار میلیارد تومان برآورد شده و میزان بدهی شرکت‌ها نیز به ۲۴۴ هزار میلیارد تومان رسیده است. سهم ایران خودرو از این میزان زیان انباشته حدود ۷۵ هزار میلیارد تومان و سهم سایپا نیز حدود ۳۹ هزار میلیارد تومان است. در مقایسه با سال ۱۴۰۰، زیان انباشته ایران‌خودرو حدود ۷۴ درصد و زیان انباشته سایپا حدود ۵۹ درصد رشد را نشان می‌دهد.

گروه صنعت
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

زیان انباشته صنعت خودرو تا پایان سال گذشته، حدود ۱۳۰ هزار میلیارد تومان برآورد شده و میزان بدهی خودروسازان بزرگ نیز به ۲۴۴ هزار میلیارد تومان رسیده است

حضور چین در شهرک‌های صنعتی ایران

براساس آمار،وضعیت زیاندهی خودروسازان در حالی تداوم دارد که رهبری در سخنرانی نوروزی امسال، مهم‌ترین مشکل و نقطه‌ضعف اقتصاد کشور را دولتی بودن اقتصاد و تصدیگری افراطی برخاسته از سیاست‌های اقتصادی دهه ۶۰ دانستند؛ نکته مهمی که می‌توان صنعت خودرو را مصداق بارز آن دانست.

این در حالی است که رئیس‌جمهوری از اسفند ۱۴۰۰ دستور به واگذاری شرکت‌های خودروسازی داده است. در آذر سال گذشته، طی صورتجلسه‌ای بنا بر این شد که در فاز نخست واگذاری خودروسازان، ابتدا سهام تودلی (خودسهامداری) خودروسازان تا پایان سال ۱۴۰۱ تعیین‌تکلیف شود؛ البته با گذشت بیش از ۳ ماه از سال ۱۴۰۲، هنوز اتفاق جدیدی در این زمینه رخ نداده است. بنا بر اظهارات علی نبوی، رئیس سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، ارزش‌گذاری کارشناسی سهام انجام و آگهی نیز منتشر شده است، اما به‌دلیل فضای اقتصادی حاکم بر صنعت خودرو کشور، خریداران تمایلی به حضور در این صنعت ندارند. با این اوصاف، سوالی که ممکن است، مطرح شود، این است که در حال حاضر دولت برای ساماندهی صنعت خودرو، باید چه اقداماتی در دستورکار قرار دهد. به‌همین منظور، با میلاد بیگی، مدیرگروه صنعت اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر به گفت‌وگو نشستیم.

میلاد بیگی، مدیر گروه صنعت اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر در گفت‌وگو با مهر درباره خصوصی‌سازی صنعت خودرو گفت: اتفاقاتی که در واگذاری صنعت خودرو رخ داده، با واگذاری سهام دیگر صنایع بزرگ کشور تفاوت آشکاری ندارد.

وی افزود: واگذاری سهام در صنعت خودرو به بیش از ۲۰ سال گذشته بازمی‌گردد و دولت‌ها در همه ادوار می‌خواستند با دلایل مختلفی از جمله موضوعات سیاسی، امنیتی و اقتصادی اداره این بنگاه را در اختیار داشته باشند، اما در هر دوره نحوه اداره این بنگاه متفاوت بوده است.

▣ چرخه بسته سهام‌داری

این کارشناس اقتصاد با تشریح روش واگذاری سهام دولت در شرکت‌های خودروسازی طی سال‌های گذشته ادامه داد: از سال ۱۳۸۸ و بعد از قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، دولت مکلف شد سهام خود در شرکت‌های ایران‌خودرو و سایپا را به زیر ۲۰ درصد برساند، اما دولت برای واگذاری سهام خود شرکت‌هایی را با چند واسطه در دل شرکت‌های خودروسازی ایجاد کرد و سهام خود را به آنها فروخت.

وی تصریح کرد: ازآنجایی‌که اداره شرکت‌های زیرمجموعه خودروسازان که با چندین واسطه ایجاد شده بودند را خود دولت بر عهده داشت، عملا توانست با ایجاد چرخه بسته سهامداری ذیل خودروسازان همچنان اداره بنگاه را در اختیار خود نگه دارد.

بیگی اظهار کرد: در دولت دوازدهم، سهام دولت در شرکت ایران‌خودرو از ۱۴ به ۵.۷ درصد کاهش یافت و دولت حدود ۸ درصد از سهام خود را به ۳ بانک ملت، تجارت و صادرات واگذار کرد که دلیل آن هم ادای دین دولت به این بانک‌ها بود.

این کارشناس اقتصاد ادامه داد: این بانک‌ها هرچند با عنوان بانک خصوصی فعالیت دارند، اما در واقع توسط دولت اداره و روسای آن توسط خود دولت انتخاب می‌شوند؛ در حقیقت برای این ۸ درصد از سهام ایران‌خودرو نیز دولت و وزارت صمت در مجامع تصمیم می‌گرفتند.

وی افزود: در دهه گذشته وقتی هیات‌مدیره یک بانک تشکیل می‌شد، در بیشتر مواقع نماینده دولت از تک‌تک اعضای هیات‌مدیره برای تصمیمات‌شان در طول سال وکالت می‌گرفت.

بیگی اظهار کرد: در اواخر سال ۱۳۹۸، مدیرعامل وقت شرکت ایران‌خودرو با هماهنگی دولت تصمیم گرفت بخشی از سهام چرخه‌ای که در شرکت‌های خودروسازی وجود داشت را تجمیع کند و همه آنها را ذیل شرکت گسترش سرمایه‌گذاری ایران‌خودرو بیاورد؛ هدف این بود که سهام چرخه‌ای را تجمیع و آن را واگذار کند، اما این اتفاق در دولت دوازدهم به سرانجام نرسید.

▣ تعیین تکلیف سهام چرخه‌ای

مدیرگروه صنعت اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر ادامه داد: در دولت جدید، نظر وزیر سابق وزارت صمت نیز طی کردن همین مسیر بود که ابتدا بایدسهام چرخه‌ای واگذار و تعیین‌تکلیف شود. همچنین در سال گذشته کمیته مشترکی بین وزارت اقتصاد و وزارت صمت برای تصمیم‌گیری در این زمینه تشکیل شد.

وی توضیح داد: در سلسله جلساتی که تشکیل شد مسئولان این امر صورت‌جلسه‌هایی را امضا کردند و نظرشان مبنی بر این بود که می‌خواهیم تا پایان سال ۱۴۰۱ سهام چرخه‌ای را واگذار کنیم، اما دولت زمانی می‌تواند صنعت خودرو را به بخش خصوصی واگذار کند که تصمیم قطعی گرفته باشد، از سویی چنین تصمیماتی فقط در اختیار وزارت صمت و وزارت اقتصاد نیست.

▣ مانع بزرگ خصوصی‌سازی

بیگی ضمن اشاره به وجوه پر رنگ ملاحظات سیاسی و امنیتی پیرامون واگذاری شرکت‌های خصوصی‌سازی افزود: برای واگذاری سهام یک شرکت بزرگ که نفوذ اجتماعی بالایی داشته و در عرصه تصمیم‌گیری نیز ورود پیدا می‌کند، این ملاحظات طبیعی به نظر می‌رسد، به همین دلیل چنین تصمیمی باید در سطح بالایی از دولت اتخاذ شود و مهم‌تر از آن باید مشخص شود بعد از واگذاری سهام چگونه می‌خواهند با این بنگاه خصوصی رفتار کنند.

وی افزود: تا زمانی که چنین تصمیماتی در سطوح عالی گرفته نشود، هرگونه تلاش در این زمینه قطعا ناکام خواهد ماند. دولت برای اینکه بتواند چنین کاری کند باید نخست ابزارهای سیاست‌گذاری، هدایتگری و نظارتی را ایجاد کند که این موضوع مستلزم یک دولت منسجم و با توان اداری و بروکراتیک بالا است.

این کارشناس اقتصاد در ادامه توضیح داد: در واقع، نه فقط دولت فعلی، بلکه همه دولت‌ها در دهه گذشته از لحاظ توان اداره، سیاست‌گذاری و نظارت بسیار تنزل پیدا کردند؛ این موضوع‌ها چالش‌های تصمیم‌گیری در دولت را بسیار پر رنگ‌کرده و همین دلیل است که عمده این تصمیمات پیش نرفته است.

▣ دولت عزم جدی ندارد

بیگی در پاسخ به این سوال که آیا عدم‌پیشرفت بحث خصوصی‌سازی و اصلاح آن مربوط به عدم‌اراده دولت است یا اینکه شرکت‌ها آمادگی این کار ندارند، اظهار کرد: وقتی می‌گوییم دولت باید اراده داشته باشد به آن معنی است که دولت اگر بخواهد چنین تصمیمی بگیرد باید در بین همه نهادهایی که به شکل رسمی و غیررسمی در واگذاری سهام دخیل هستند، اجماع ایجاد کند.

این کارشناس اقتصاد در ادامه افزود: برای مسئله کوچکی مانند قیمت‌گذاری خودرو، سازمان بازرسی، شورای رقابت، سازمان حمایت، ستاد تنظیم بازار، شورای‌عالی بورس و وزارت اقتصاد به این موضوع ورود می‌کنند و همگی در آن تأثیرگذار هستند؛ چه برسد به مسئله‌ای مانند واگذاری شرکتی بانفوذ اجتماعی بالا که وجوه سیاسی و امنیتی آن بین نهادهای مختلف ما بسیار پررنگ است.

مدیرگروه صنعت اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر همچنین گفت: اراده بر واگذاری در ساختار تصمیم‌گیری یعنی اگر می‌خواهند سهام را واگذار کنند مشخص شود که ابزارهای سیاستی، نظارتی و تصمیم‌گیری خود دقیقا می‌خواهند چه‌کار کنند؛ آیا لازم است ابزارهایی را شکل دهند، برنامه بلندمدتی برای صنعت خودرو داشته باشند و ابزارهایی را برای شفافیت ایجاد کنند یا خیر؟

بیگی تاکید کرد: اگر همه این موضوعات حل شد؛ یعنی اراده به سرانجام رساندن موضوع واگذاری وجود دارد و اگر برطرف نشد حتما این فرآیند با شکست مواجه خواهد شد، هرچند سازمانی مانند خصوصی‌سازی تلاش زیادی برای مسئله واگذاری سهام انجام دهد.

وی درباره اینکه سیاست‌گذار در حال حاضر باید چه سیاستی را برای واگذاری سهام ایران‌خودرو و سایپا در پیش گیرد، اظهار کرد: ابتدایی‌ترین گام برای اعمال تغییرات مهم در صنعت خودروسازی این است که مشخص شود دولت از صنعت خودرو چه می‌خواهد تا به‌نوعی یک معیار سنجش برای سایر تصمیمات ایجاد شود. در گام بعدی، باید به‌عنوان فوری‌ترین تصمیم، دولت درباره همکاری‌های منطقه‌ای صنعت خودرو، برنامه‌ای را طراحی کند تا براساس آن، صنعت خودرو شکل گیرد.

> نه فقط دولت فعلی، بلکه همه دولت‌ها در دهه گذشته از لحاظ توان اداره، سیاست‌گذاری و نظارت بسیار تنزل پیدا کردند

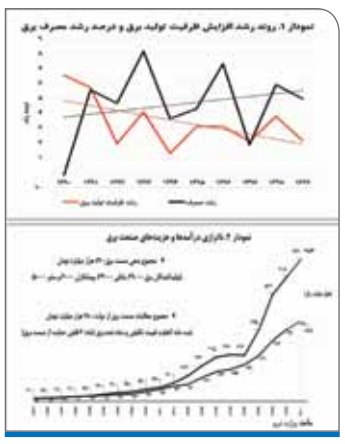
سخن پایانی

اما و اگرهای واگذاری سهام ۲خودروساز بزرگ کشور درحالی ادامه دارد که در حال حاضر، شرایط خاصی بر صنعت خودروسازی کشور حاکم است. کشورهایی مانند ترکیه و عربستان، در زمینه صنعت خودرو برنامه جامع بلندمدتی ارائه داده‌اند و چین نیز در بخش‌هایی از منطقه در حال سرمایه‌گذاری است، اما ما نه‌تنها در هیچ‌کدام از این عرصه‌ها حضور نداریم، بلکه در داخل کشور با مشکل سرمایه‌گذاری در صنعت خودرو و چالش برخی از مداخلات مواجه هستیم. بنابراین، این دو تصمیم باید به‌سرعت توسط دولت نهایی شود برای اینکه بتوانیم از این وضعیت خروج پیدا کنیم و حداقل راهی را برای ما روشن کند.

برخی از کارشناسان نیز با تاکید بر وجود ۲۰ نهاد مختلف برای تصمیم‌گیر در این حوزه معتقدند؛ پیش از هر چیز، وزارت صمت باید بتواند در داخل دولت اجماعی ایجاد کند تا مهم‌ترین تصمیم‌ساز در صنعت خودرو، همین وزارتخانه باشد. همچنین وزارت صمت باید همه نهادها را در شورایی دور هم جمع کند و از طرف رئیس‌جمهوری اختیار برخی از نهادها را برای خود دریافت کند، چراکه با این ساختار توزیع‌شده هیچ برنامه‌ای را نمی‌توانیم پیگیری کنیم.

روی خط آمار

فولادی‌ها بیشترین مصرف برق صنایع را دارند

آمار مرتبط با میزان تامین برق صنایع در خرداد امسال نشان می‌دهد به‌طورکلی میزان تامین برق صنایع کشور نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱۷ درصد افزایش یافته که فولادی‌ها در صدر قرار دارند.

به گزارش وزارت نیرو، افزایش میزان مصرف برق در بخش صنایع را باید به‌عنوان یکی از نشانه‌های رشد تولید و اشتغال در نظر گرفت که در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته به امری متداول تبدیل شده و همواره میزان مصرف برق در بخش صنعت از سایر بخش‌ها بیشتر است.

بررسی میزان مصرف برق در بخش صنایع ایران نیز بیانگر این است که در شش ماهه نخست سال گذشته و برای نخستین‌بار سهم برق صنایع از سهم دیگر بخش‌ها به‌ویژه بخش خانگی پیشی گرفته است. به‌طور مشخص و در شش ماهه نخست سال ۱۴۰۱ که طرح مدیریت مصرف برق در بخش‌های گوناگون به اجرا گذاشته شد، سهم بخش صنایع از مصرف برق تولیدی کشور با ۲.۸ درصد افزایش به ۳۴ درصد رسید و این در حالی بود که سهم بخش خانگی با ۱.۳ درصد کاهش نسبت به شش ماه نخست سال ۱۴۰۰ به ۳۳.۷ درصد رسید.

در سال ۱۴۰۱ و به‌طورکلی میزان تامین برق صنایع براساس آنچه شرکت توانیر اعلام کرده، ۴.۱ درصد افزایش یافت و به‌طور مشخص در بازه زمانی اجرای طرح مدیریت مصرف برق در فصل گرم سال گذشته نیز میزان تامین برق صنایع بزرگی، چون صنایع فولادی و سایر صنایع فلزی به ترتیب ۸ درصد و ۲۲ درصد نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۰ افزایش یافت. همین موضوع سبب شد به‌طور نمونه در بخش صنایع فولادی در فصل تابستان سال ۱۴۰۱ و نسبت به سال قبل از آن میزان رشد تولید ۲۳ درصدی به ثبت برسد. با توجه به گذشت یک ماه از آغاز طرح مدیریت مصرف برق کشور در سال جاری نیز بررسی‌ها حکایت از افزایش محسوس میزان تامین برق بخش صنعت نسبت به سال ۱۴۰۱ دارد که با توجه به ناترازی موجود در صنعت برق کشور، اتفاق و خبر خوشحال‌کننده‌ای است.

توضیح اینکه در امسال و براساس آمار و ارقام اعلام‌شده توسط شرکت مدیریت شبکه برق ایران، از ابتدای طرح مدیریت مصرف برق فصل گرم سال شاهد افزایش تامین برق بخش صنایع به میزان ۱۷.۳۰ درصد هستیم که در این بین بیشترین میزان رشد مصرف برق در حوزه صنایع فولادی و به میزان ۲۴.۶۱ درصد به ثبت رسیده است. همچنین خرداد امسال و باوجود افزایش میزان مصرف برق بخش خانگی، میزان رشد مصرف برق صنایع سیمانی نیز نسبت به مدت مشابه سال قبل به ۱۳.۸۱ درصد رسید و میزان رشد مصرف برق برای سایر صنایع فلزی نیز در همین بازه زمانی ۱۲.۴۱ درصدی بود. این وضعیت در حالی است که اساسا تامین برق بیش از ۹۰ درصد صنایع و کسب‌وکارهای کوچک، همانند کارگاه‌ها بدون هیچ‌گونه محدودیتی در طرح مدیریت مصرف برق فصل گرم اجرایی می‌شود و این صنایع تحت هیچ شرایطی مشمول طرح‌هایی مانند جابه‌جایی بار مصرف و... نمی‌شوند. آمار و ارقامی که مورد اشاره قرار گرفت، بیانگر مدیریت مطلوب مصرف برق کشور در یک ماهه اخیر و در بخش‌های مختلف است که جدا از حفظ پایداری شبکه برق سراسری و جلوگیری از خاموشی‌های گسترده منجر به تامین حداکثری برق برای بخش‌های گوناگون صنعتی شده و حکایت از روندی امیدوارکننده در بخش تولید و اشتغال کشور دارد.

افزایش مصرف برق مشترکان صنعتی

سخنگوی صنعت برق کشور با بیان اینکه میزان مصرف برق مشترکان صنعتی از ابتدای اجرای طرح مدیریت مصرف برق تاکنون ۱۷.۳ درصد افزایش یافته، از اعلام رسمی اسامی ادارات و دستگاه‌های پرمصرف خبر داد.

به گزارش روابط عمومی وزارت نیرو، مصطفی رجبی مشهدی، یکی از اهداف تامین برق در تابستان ۱۴۰۲ را تامین انرژی بیشتر برای صنایع کشور به‌منظور تحقق شعار امسال مبنی بر «مهار تورم و رشد تولید» عنوان کرد و گفت: برهمین اساس به‌منظور مدیریت مصرف انرژی، صنایع را به ۳ گروه عمده تقسیم کردیم.

سخنگوی صنعت برق کشور افزود: گروه نخست شامل کارگاه‌ها و واحدهای صنفی‌صنعتی می‌شوند که بیش از ۹۰ درصد تعداد مشترکان صنعتی را به خود اختصاص می‌دهند؛ برای این گروه هیچ‌گونه محدودیتی به‌منظور تامین برق و انرژی وجود ندارد.

وی واحدهای صنعتی مستقر در شهرک‌های صنعتی را گروه دوم مشترکان برشمرد و اظهار کرد: پیش‌بینی شده این واحدهای صنعتی که بیش از ۷ درصد مشترکان صنعتی را تشکیل می‌دهند، امسال به مدت «نیم‌روز» از ساعت ۱۱ تا ۲۳ در طرح‌های مدیریت مصرف مشارکت داشته باشند؛ بر این اساس در تابستان امسال به مدت ۶ و نیم روز از ایام هفته با بالاترین ظرفیت امکان تولید دارند.

وی یادآور شد: در همین زمینه ۳۰۰ مشترک صنعتی بزرگ در کشور وجود دارد که برنامه‌ریزی‌شده مطابق با برنامه مشترک وزارتخانه‌های نیرو و صنعت، معدن و تجارت انرژی موردنیاز این دسته از مشترکان نیز تامین شود.

رجبی‌مشهدی با بیان اینکه میزان مصرف برق مشترکان صنعتی از ابتدای اجرای طرح مدیریت مصرف برق تا کنون ۱۷.۳ درصد افزایش یافته، گفت: در این بین صنایع فولادی با رشد ۲۴.۳ درصد نسبت به سال گذشته در صدر جدول جای گرفتند. سخنگوی صنعت برق کشور همچنین اضافه کرد: میزان مصرف برق همه واحدهای صنعتی کشور از ابتدای دوره امسال نسبت به مدت مشابه سال گذشته، ۵.۸ درصد رشد یافته است؛ به عبارت دیگر از ابتدای امسال میزان مصرف برق در صنایع فولادی ۵.۷ درصد، صنعت سیمان ۶.۲ درصد و سایر فلزات از جمله مس، آلومینیوم و روی ۷.۲ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافته که بیانگر رشد تولید است. وی در ادامه ضمن تشریح طرح سراسری پاداش مدیریت مصرف برق مشترکان خانگی، گفت: براساس تازه‌ترین گزارش ارسالی بیش از ۳۵ درصد مشترکان خانگی در تابستان امسال موفق به دریافت پاداش صرفه‌جویی شدند؛ عدد مربوط به پاداش صرفه‌جویی در سمت چپ قبوض برق مشترکان درج می‌شود.

یادداشت

ایجاد شهرک‌های صنعتی موفقیت‌آمیز بود

صادق نجفی
کارشناس حوزه صنعت

در کشـور ما صنعتگران از فعالیت در شهرک‌های صنعتـی به‌دلیل مزایـای زیادی که دارد، اسـتقبال می‌کنند. البته در کنار مزایایی که در این شـهرک‌ها تعریف شده، بعضا مشکلاتی نیز گریبانگیر صنعتگران اسـت. فراهم بودن زیرسـاخت‌های موردنیاز از برق، آب و گاز گرفتـه تا ایمنی و امکانـات رفاهی به‌طور یکپارچه در شـهرک‌های صنعتـی، فعالیت را برای صنعتگران تا حدودی تسهیل می‌کند.

در دوره‌ای در این شـهرک‌ها، زمین با نرخ مناسب در اختیـار صنعتگـران قـرار می‌گرفت و اسـتقبال خیلـی خوبی ازسـوی صنعتگران بـرای فعالیت در این شـهرک‌ها می‌شـد که در حال حاضـر هم این اسـتقبال را شاهد هستیم. البته قبلا منابع طبیعی و امور اراضی، زمین‌هایی را به‌راحتی در اختیار شرکت شهرک‌های صنعتی قرار می‌دادند، اما در حال حاضر به دلایل گوناگون تامین زمین کمی سـخت شده و در این زمینه شـاهد سـختگیری‌هایی هستیم. نرخ خرید زمین برای شـرکت شهرک‌ها هم بالاست که اگر در این زمینه تمهیداتی اندیشـیده شود به‌عنوان نمونـه، دولت در این زمینه مسـاعدت کند و با ارائه یارانه یا تسهیلات خاصی به شهرک‌های صنعتی این شـهرک‌ها بتوانند زمین موردنیاز را تامین کنند و با نرخ به‌نسـبت ارزان‌تر یا با شرایط حمایتی در اختیار واحدهـای صنعتی قرار دهند تا صنعتگر در شـروع کار مجبور نباشـد بخش قابل‌توجهی از سـرمایه‌ای که در اختیار دارد را صرف خرید زمین کند، بسـیار کمک‌کننده خواهد بود. اگر زمین ارزان‌تر در اختیار شـرکت شهرک‌ها قرار بگیرد، دسـت آنها برای ارائه تسهیلات به صنعتگران در تامین زمین بازتر خواهد بود. به‌عنوان نمونه، شـرکت شهرک‌ها می‌تواند فقط ۱۰ تـا ۱۵ درصد هزینه زمین را از صنعتگر دریافت کنـد و مابقی آن در طول زمان مشـخصی در قالب اقسـاط بلندمـدت پرداخت شـود. در ایـن صورت، صنعتگر مجبور نیسـت میلیاردها تومان از سـرمایه تولید را در ابتدای فعالیت بابت تامین زمین پرداخت کند و نقدینگی که در اختیار دارد را در احداث واحد صنعتی و خرید تجهیزات هزینه خواهد کرد.

از جملـه مزایای خـاص و قابل‌توجـه فعالیت در شـهرک‌های صنعتی، تامین زمینی است که در آن همـه امکانات از راه گرفته تا آب، برق و تاسیسـات اولیه و سـایر زیرساخت‌ها فراهم و نرخ آن نسبت به خارج از شـهرک‌های صنعتی مناسب‌تر است. اینکه امکاناتی فراهم است و صنعتگر مجبور نیست هزینه مجزایی بـرای ایجاد آنها پرداخـت کند، یک مزیت بزرگ فعالیت در شهرک‌های صنعتی است.

بسـته به محـدوده فعالیت شـهرک‌های صنعتی، تسـهیلات و مزایایی مانند تسـهیلات و بخشودگی مالیات و... که به تولیدکنندگان فعال در این شهرک‌ها تعلق می‌گیرد، متفاوت اسـت. شـهرک‌های صنعتی کـه در فاصله ۵۰، ۱۰۰ تـا ۱۵۰ کیلومتری مناطق محروم قـرار دارند، دسـتورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های متفاوتـی دارند که مربوط به مالیات و موارد مشـابه می‌شود و شـامل یک دستور ثابت نیست و براساس مقرراتی که دولت تصویب کرده شامل مزایای خاصی می‌شوند.

یکی از مشـکلات مربوط به نرخ بالای زمین است. در حال حاضر هزینه ماشـین‌آلات، کارگر، راهسازی و تامیـن آب، برق و گاز برای شـرکت شـهرک‌های صنعتی گران تمام می‌شود و به‌تبع آن زمین گران به صنعتگر داده خواهد شـد. موضوع دوم اینکه احداث واحد صنعتی نیازمند نقدینگی بسـیار زیادی است و در این زمینه عدم‌همکاری بانک‌ها در ارائه تسهیلات هم مطرح اسـت. صنعتگر باید سـند زمین و پروانه فعالیت را بگیرد و بعد برای دریافت تسـهیلات اقدام کند که فرآیند سـخت و پیچیده‌ای است. در بخشی هم مشکلات و محدودیت‌های زیرساخت‌هایی مانند آب، بـرق و گاز بـرای واحدهای صنعتـی فعال در شهرک‌های صنعتی وجود دارد. گاه میزان تامین برق کم است و بیشتر شهرک‌های صنعتی مشکل تامین آب و نبود تصفیه‌خانه دارند.

صنعتگر برای احداث کارخانه ابتدا مجوز تاسـیس از سازمان صنعت، معدن و تجارت می‌گیرد، سپس از شرکت شهرک‌ها تقاضای زمین می‌کند و شهرک‌ها براساس طرح ارائه شده، زمین را در اختیار صنعتگر قرار می‌دهد. در ادامه صنعتگر اقدام به احداث واحد تولیدی می‌کند تـا بتواند پروانه بهره‌برداری دریافت کند.

به‌طور کلی، ایجاد شـهرک‌های صنعتی در کشور، یک طرح موفقیت‌آمیز بود. بیش از ۶۰ سال از ایجاد شـهرک‌های صنعتـی در ایران می‌گـذرد و واقعیت این اسـت که برای بخـش تولید و صنعت کشـور، اقدامی تاثیرگذار بوده اسـت. ناگفتـه نماند در حال حاضر شهرک‌های صنعتی بزرگی در استان‌ها داریم که موقعیت‌های بسـیار خوبی برای سـرمایه‌گذاری به‌شمار می‌روند که باید شناسایی و به سرمایه‌گذاران معرفی شوند.

رشد تولید در اولویت برنامه هفتم

سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی گفت: افزایـش تولید و هدایت نقدینگی به سـمت تولیـد از جمله اقدامات مهمی است که برای آن در برنامه هفتم برنامه‌ریزی شده است.

روح‌اله عباس‌پور در گفت‌وگو با ایرنا با اشـاره به اهداف کلان بخش صنعـت درباره لایحه برنامـه هفتم، با بیان اینکه مهار تورم و رشـد تولید از اولویت‌های کشـور اسـت، اظهار کرد: از عواملی که در ایجاد تورم نقش دارند می‌توان به رشـد نقدینگی، ناترازی و کسری بودجه، عدم‌رشـد تولید و کاهش ارزش پول ملی، اشـاره کـرد که در برنامه هفتم سـعی شـده این موارد برطرف شـوند تا در نتیجه با مهار تورم روبه‌رو باشیم.

سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی افزود: حفظ ارزش پول ملی و رشد تولید، یکی از مهم‌ترین موضوعاتی است که در راسـتای حل مشـکلات اقتصادی و مهار تورم می‌توان به آنها اشـاره کرد، به همیـن دلیل در برنامه هفتم، به این دو مسـئله مهم توجه ویژه‌ای خواهد شـد. نماینده مردم آوج و بوئین‌زهرا در مجلس شورای اسـلامی گفت: همچنین افزایش تولید و هدایت نقدینگی به طرف تولید از جمله اقدامات مهمی هستند که برای آنها نیز در برنامه هفتم، برنامه‌ریزی شده است.

تاکید کارشناسان برای ایجاد شهرک‌های صنعتی مشترک:

اساسنامه شرکت شهرک‌ها اصلاح شود

شهناز صفایی
editor@smtnews.ir

توسـعه شـهرک‌های صنعتی به‌دلایل گوناگون از جمله اینکـه می‌توانند موتور محـرک اقتصاد ملـی و منطقه‌ای باشـند، برای کشـورها اهمیت زیـادی دارد. در حال‌حاضـر به‌دلیل مشـکلات اقتصادی ناشـی از اعمـال تحریم‌هـا، افزایش نرخ ارز و به‌تبع آن تورم، سـاخت شـهرک‌های صنعتی مشـترک با کشورهای مختلف به‌ویژه کشـورهای هم‌مرز می‌تواند ابزار مناسبی برای کشـورمان باشد تا با تعامل در حوزه‌های گوناگون به‌نحوی فشار تحریم‌ها را از روی واحدهای تولیدی کم کند. این در حالی اسـت که به‌گفته کارشناسان، به‌دلیل در اختیار داشتن انرژی فراوان و نیـروی کار ارزان می‌توانیم سـرمایه چشـمگیری را برای تامین زیرسـاخت‌های ایجاد شـهرک‌های صنعتی مشـترک، به‌سوی کشور سـرازیر کنیم. انتقال دانش و فناوری از کشـورهای توسعه‌یافته از دیگر دسـتاوردهای مهم احداث شهرک‌های صنعتی مشـترک است که در شـرایط کنونی و مشـکلات اقتصادی کشور، به نفع تولیدکنندگان داخلی خواهد شد و منافع زیادی برای کشورمان دارد.

صمت در این گزارش به بررسـی رویکرد شـرکت شـهرک‌های صنعتی ایران در زمینه ایجاد شـهرک‌های مشـترک و مزایای منطقه‌ای این شهرک‌ها در کشورمان پرداخته که در ادامه می‌خوانید. با ما همراه باشید.

اگر متولی ایجاد شهرک صنعتی مشترک، بخش دولتی باشد از نظر جغرافیای سرزمینی احتمالا منع قانونی و نیاز به مصوبه‌ای بالاتر از قانون یا شاید نیاز به مصوبه جدیدی ازسوی مجلس وجود دارد

ایجاد شهرک‌های صنعتی مشترک با جدیت پیگیری می‌شود

علی رسـولیان، رئیس هیات مدیـره و مدیرعامل سـازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی درباره رویکرد کلی شـرکت شهرک‌ها در ایجاد شهرک‌های صنعتی مشترک به صمت اظهار کرد: رویکرد شرکت شهرک‌ها، جذب سرمایه‌گذاری خارجی در شهرک‌ها و نواحـی صنعتی اسـت کـه با هدف ایجـاد فضای انتقال دانش و فناوری دنبال می‌شود. برای شناسایی موقعیت‌هـای مکانـی مناسـب به‌منظـور احـداث شهرک‌های صنعتی در مناطق مرزی به‌عنوان نمونه در بانه، کرمانشاه، سیسـتان و بلوچستان و خراسان جنوبی تلاش‌هایـی انجام‌شـده و مکان‌یابی‌ها با در نظر گرفتن موضوعات قانونی و زیسـت‌محیطی برای تسهیل استقرار سرمایه‌گذاران در دستور کار است.

رسـولیان ادامه داد: در حال‌حاضر شهرک صنعتی مشـترکی با کشـورهای دیگر نداریم، اما در مرحله انجـام مطالعـات لازم هسـتیم. موضـوع احـداث شـهرک‌های صنعتی مشـترک همواره در دیدارها و مذاکرات بین‌المللی ازسوی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران باتوجه به همین توانمندی پیگیری و با اسـتقبال طرف‌های خارجی هم روبه‌رو شده است. پیشـنهاداتی هم برای ایجاد شهرک‌های صنعتی مشترک ازسوی کشـورهای دیگر داده شده و ما نیز اعـلام آمادگی کرده‌ایم که بـرای به نتیجه رسـیدن آن لازم است طرفین به تفاهم برسند و یک چارچوب مشـترک برای ایجاد این شهرک‌ها تنظیم کننـد. در این زمینه با دو بحث مواجهیم؛ یکی اینکه کشـور دیگری در جغرافیای سـرزمینی کشـورمان شهرک ایجاد کند که شرکت شهرک‌های صنعتی نیز با این رویکرد موافق است.

معـاون وزیر صنعـت، معدن و تجـارت ادامه داد: رویکرد دوم این اسـت که در نزدیکـی مرز اقدام به ایجاد شـهرک‌های صنعتی کنیم. به‌عنوان نمونه در مرز با عراق، عراقی‌ها کلیات ایجاد شـهرک صنعتی مشـترک را قبول کرده‌اند و شـرکت شـهرک‌ها هم اعلام آمادگی کرده که کارشناسـان دو کشور ورود و یک چارچوب همکاری تعریف کنند. به‌عنوان نمونه، اینکه برق را کدام کشـور تامین کند و نرخ آن چقدر باشد، نحوه تامین کارگر و نیروهای متخصص و... نیز باید مشـخص شود. ایجاد شـهرک صنعتی مشترک بین ایران و عراق، ایران و جمهوری آذربایجان، ایران و ارمنسـتان و ایران و ترکیه مطرح شـده، اما نهایی نشده است.

▣ همکاری، به‌شرط تامین منافع ملی

رسـولیان دربـاره دلایـل بـه نتیجـه نرسـیدن پیشنهادات برای ایجاد شهرک‌های صنعتی مشترک، گفـت: بخشـی از کار وابسـته بـه رویکرد شـرکت شـهرک‌های صنعتی اسـت کـه ما اعـلام آمادگی کرده‌ایم و بخشـی هم به طرف مقابل مربوط اسـت که باید منتظر باشیم طرف مقابل نیز ورود کند تا به تفاهم برسیم و چارچوب نهایی ایجاد شهرک صنعتی را تعیین و در مرحله بعد آن را اجرایی کنیم.

مدیرعامل سـازمان صنایع کوچک و شـهرک‌های صنعتـی همچنیـن دربـاره مزایـای خـاص ایجاد شهرک‌های صنعتی مشـترک برای کشورمان اظهار کرد: بـا ایجاد شـهرک‌های صنعتی مشـترک در تعامل با کشـورهای مصرف‌کننده کالاها و محصـولات ایرانی، می‌توانیـم محصولات‌مـان را راحت‌تـر به این کشـورها صادر کنیـم که مزیت اقتصادی چشمگیری است. در کل شرکت شهرک‌ها با کلیات ایجاد شـهرک‌های صنعتی، مشترک موافق است؛ به‌شرط اینکه منافع تولید کشور رعایت شود و به نفع فعالان اقتصادی ما باشد.

وی درباره ایجاد شـهرک صنعتی مشـترک تولید قطعـات خودرو در بـم نیز گفت: این مـورد هم در سـفر اخیر به نمایشـگاه گوانگجو چین مطرح شـد که فقط در حد پیشنهاد شـرکت شهرک‌هاست. در کل، شهرک‌های صنعتی خوبی در داخل کشور و در مناطق مختلف طراحی کرده‌ایم و در حال شناسایی مزیت‌های نسـبی مناطق متناسـب با زنجیره ارزش برای اجرای برنامه‌هایی در این زمینه هستیم.

> مکان‌یابی شهرک‌های صنعتی با در نظر گرفتن موضوعات قانونی و زیست‌محیطی در دستور کار است

فرصت را از دست ندهیم

فعـالان اقتصـادی معتقدنـد به‌واسـطه موقعیت جغرافیایـی و امـکان مـراودات تجـاری بـا عراق، فرصت‌هـای خوبی برای ایجاد شـهرک‌های صنعتی مشترک با این کشور وجود دارد.

جهانبخش سنجابی‌شیرازی، دبیرکل اتاق بازرگانی مشـترک ایران و عراق درباره شـهرک‌های صنعتی مشترک و رویکردی که کشورمان در این زمینه دنبال می‌کنـد به صمت گفت: یکی از بهترین راهبردهایی که در روابط با عراق می‌تواند در دسـتور کار سازمان صنایع کوچک قرار بگیرد، ایجاد شهرک‌های صنعتی مشـترک اسـت. ایجاد این شـهرک‌ها به چند دلیل مزیت رقابتی دارد که یکـی از مهم‌ترین این دلایل، بحـران انرژی و محدودیت تامین گاز و برق در عراق اسـت. اگر بتوانیم به‌گونه‌ای توافق کنیم که جانمایی شهرک‌های صنعتی در حوزه سرزمینی عراق و تامین زیرساخت‌هایش بر عهده ما باشد و از سویی براساس ایـن مدیریت و آورده مشـترک، عمـلا فضایی برای تولید سـرمایه‌گذاران مشـترک ایران و عراقی ایجاد شود، می‌توانیم شاهد اتفاقات خوبی باشیم.

سنجابی‌شـیرازی دسترسـی به بـازار ۴۰ میلیون نفـری عراق را از اهداف مهم چنین اقدام مشـترکی عنوان کرد و در این باره گفت: در حال حاضر شهرک صنعتی مشـترکی با عراق نداریم، امـا مذاکراتی در جریان اسـت که به سمت ایجاد شهرک‌های صنعتی مشترک برویم.

در توافقنامه استانداران مرزی و مذاکرات پیرامون کمیسیون اقتصادی مشترک ایران و عراق نیز همواره احداث شـهرک‌های صنعتی مشـترک از موضوعات موردعلاقه طرفین بوده است. اگر برخی موانع قانونی ایجـاد ایـن شـهرک‌ها را برطرف کنیـم، باتوجه به اینکه مرز آبی و خاکی نسـبتا طولانی و گذرگاه‌های متعدد مرزی با کشـور عراق داریم و در برخی از این گذرگاه‌ها هیچ‌گونه محدودیت سرزمینی برای احداث شـهرک‌های صنعتـی نداریم، دسـتاوردهای خوبی خواهیم داشت.

مـا زیرسـاخت‌های لازم بـرای تامیـن انـرژی موردنیـاز شـهرک‌های صنعتـی را می‌توانیم فراهم کنیـم و عراق هـم یک بـازار مصـرف ۴۰ میلیون نفری به‌علاوه سـرمایه‌های سـرگردان بسیاری برای احـداث کارخانجـات تولیدی دارد. عـراق در تامین برق محدودیت دارد و صاحبان کار و سـرمایه عراقی اگر زمینه برای سـرمایه‌گذاری مشترک فراهم شود، انگیزه مضاعف برای مشـارکت دارنـد. تولیدات این شـهرک‌ها می‌تواند در بازار دو کشور عرضه شود؛ از این رو یکی از راهکارها برای توسـعه روابط اقتصادی ایـران و عـراق می‌تواند ایجاد شـهرک‌های صنعتی مشـترک باشد. البته برای تحقق این امر با مشکلاتی مواجهیـم؛ مهم‌ترین چالـش مربوط به اساسـنامه شرکت شـهرک‌های صنعتی است؛ یعنی اگر متولی ایجاد شهرک صنعتی مشـترک، بخش دولتی باشد از نظر جغرافیای سرزمینی احتمالا منع قانونی و نیاز به مصوبـه‌ای بالاتر از قانون یا شـاید نیاز به مصوبه جدیـد مجلس وجود دارد. در این مسـئله، واگذاری بحث ایجاد این شهرک‌ها به بخش خصوصی می‌تواند به‌عنوان راهکار در دستور کار قرار بگیرد.

▣ خوشبین به احداث شهرک‌های صنعتی مشترک

سنجابی‌شـیرازی در پاسـخ به این پرسش که آیا تاکنون در زمینه ایجاد شهرک‌های صنعتی مشترک اقداماتی انجام شده یا خیر، اظهار کرد: در این زمینه مطالعـات اولیه، جانمایی اولیـه و تامین زمین برای ایجـاد یک شـهرک صنعتـی در محـدوده بین مرز پرویزخان و مرز خسـروی، دومی در مرز باشـماق و یک شـهرک صنعتی در منطقه آزاد اروند انجام شده اسـت. ضمن اینکه قبلا هم توافقنامه‌ای برای احداث شـهرک صنعتی منطقـه اروند در سـلیمانیه عراق داشـتیم که به‌واسـطه منع قانونی و اینکه براساس اساسنامه شرکت شـهرک‌های صنعتی، این شرکت خـارج از مرز جغرافیایی امـکان فعالیت ندارد، عملا نتوانستیم شهرک صنعتی اروند را احداث کنیم.

البتـه در حال حاضر، طبق تفاهمنامه اسـتانداران اسـتان‌های هم‌مـرز، ایجـاد شـهرک‌های صنعتی مشترک که بخشی در خاک عراق و بخشی در خاک ایران باشد، در دستور کار قرار دارد که جانمایی‌های اولیه و فاز مشـاوره آن انجام شـده و به سرانجام آن خوشبین هستیم. اگر اهمیت موضوع ازسوی دو طرف به‌درستی درک شود و حمیت جدی ازسوی نهادهای دولتی و به‌ویژه بخش خصوصی وجود داشته باشد در آینده‌ای نه‌چندان دور می‌توانیم دسـت‌کم ۳ شهرک صنعتی مشترک با عراق راه‌اندازی کنیم.

سنجانی‌شـیرازی درباره زیرسـاخت‌ها و اقداماتی که از طرف ایران برای سـاخت شهرک‌های صنعتی مشترک لازم اسـت، گفت: به‌نظر می‌رسد ابتدا یک سری زیرساخت‌های حقوقی لازم است. مثلا مناطقی در عـراق به‌نام مناطق آزاد تعریـف و قوانین مناطق آزاد برای آن مناطق نافذ شود. زیرساخت دوم حقوقی که نیاز اسـت، در واقع توافقی بین دولت‌های ایران و عراق اسـت که برپایه یک اساسنامه مشترک نسبت به ایجاد یک شـهر یا شهرک صنعتی اقدام کنند. در آن اساسنامه مشـترک، در واقع باید زیرساخت‌های فنی، منابع انسـانی، مالی، تکنولوژیک و منابع انرژی تعیین‌تکلیف شود.

▣ اثرات مثبت منطقه‌ای

دبیرکل اتاق بازرگانی مشترک ایران و عراق درباره مزایای ایجاد شهرک‌های صنعتی مشترک در مناطق هم‌مرز بـا عراق اظهار کرد: باتوجـه به نیروی کاری ارزان و فراوان، توان دانشی و تکنولوژیکی و همچنین فعالیـت واحدهای کوچـک و متوسـط تولیدی در اقصی نقاط کشور، ایجاد شهرک‌های مشترک به‌طور کلی چند فرصت را پیش‌روی کشـور ما قرار خواهد داد؛ نخسـت اینکه طرف عراقـی می‌تواند از دانش و خدمات فنی‌مهندسـی کشورمان نهایت بهره را ببرد.

ایجـاد اشـتغال فرصت دوم است. اینکه نیروی کار ایرانی باتوجه به شاخص برابری نرخ بین ایـران و عراق، ماهرتر و ارزان‌تـر اسـت، روی رونـد اشـتغال اثرات مثبت منطقه‌ای خواهد داشـت و در نهایت اینکه در بخش صادرات ایجاد این شـهرک‌ها منجـر بـه ارزش‌افزوده بیشـتر می‌شـود و صادرات غیرنفتی ما را از نظر هزینه-فایده سودمندتر می‌کند.

سنجابی‌شـیرازی در پایان خاطرنشان کرد: باتوجه بـه جهت‌گیری حال حاضر دولت عـراق در تصویب بودجه‌هـای میلیـاردی بایـد ایجـاد شـهرک‌های صنعتی مشـترک با فوریت در دسـتور کار نهادهای دولتـی و حاکمیتـی ما قـرار گیـرد. همان‌گونه که می‌دانید عراقی‌ها بودجه ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ را با رشـد ۷۰ درصـدی از ۸۹ میلیـارد دلار بـه بیش از ۱۵۰ میلیارد دلار رسـانده‌اند. نکته حائزاهمیت این است که مقرر شـده ۸۵ درصد اهـداف بودجه‌ای عراق از طریق تجارت فرامرزی محقق شـود. در این شرایط اگر مقوله جانمایی و راه‌اندازی شـهرک‌های صنعتی مشترک را دست‌کم در نقاط صفر مرزی به‌سرعت در دستور کار قرار دهیم، می‌توانیم سهم بیشتری از بازار کالا و خدمـات عراق را به خودمان اختصاص دهیم و حضور چشـمگیری در بازار این کشـور و به تبع آن سهم چشمگیری از صادرات به عراق داشته باشیم.

سخن پایانی

ایجاد شـهرک‌های صنعتی مشترک در کشور در دستور کار قرار دارد و ازسوی کشورمان پیشنهاداتی به کشـورهای دور و نزدیک داده شـده که نیازمند بررسـی بیشـتر، پیگیری و عزم جدی اسـت تا در نهایت اجرایی شـود و بتوانیـم از این ظرفیت ویژه برای رشد اقتصادی کشور استفاده کنیم.

آینده معدن در گرو توسعه اکتشاف است

عکس: صمت

فعالان معدنی به‌اتفاق، یکی از اصلی‌ترین چالش‌های بخش معدن را ضعف در حوزه اکتشاف معرفی می‌کنند و در شرح اینکه این چالش از کجا آغاز شده و ریشه گرفته است دلایل و شواهدی چندی ارائه می‌دهند. ازجمله می‌توان به عدم تخصیص بودجه کافی در بخش اکتشاف، قوانین دست‌وپا گیر و بخشنامه‌های متعدد و بی‌رویه اشاره کرد که موجب تضعیف فعالیت‌های معدنی، خروج سرمایه از بخش معدن و عدم اعتماد سرمایه‌گذاران به آینده این بخش شده است. در بیشتر کشورهای معدن خیز جهان، مسئولیت انجام مطالعات اولیه، اکتشافات ناحیه‌ای و ایجاد زیرساخت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری برعهده دولت و حاکمیت است و تقریبا تمامی بودجه و اعتبار موردنیاز توسط دولت تامین می‌شود. در ایران هم انجام این مهم بر عهده سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور گذاشته شده اما ما در همه مشکلات یعنی کمبود بودجه گریبان این بخش را هم گرفته است. در گزارش امروز صمت مروری داریم بر تازه‌ترین اظهارنظرها درباره اکتشاف و چالش‌های این بخش.

لزوم برنامه‌ریزی اکتشافی

احسان آشوری، کارشناس اکتشاف شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات با تاکید لزوم برنامه‌ریزی اکتشافی گفت: یکی از مثال‌های رایج که توسط بعضی از کارشناسان حوزه اکتشاف مواد معدنی در مورد برنامه‌ریزی اکتشافی استفاده می‌شود این است که اکتشاف مانند هندوانه سر بسته نتیجه مشخصی ندارد. طرح چنین مثال‌هایی می‌تواند ریشه‌هایی عمیق در تفکرات و نوع معرفت‌شناسی این‌گونه کارشناسان داشته باشد. معنی این مثال می‌تواند این باشد که تا دست به عمل نزنیم، نمی‌توان نتیجه را فهمید. پرسش مهمی که وجود دارد این است که بر اساس حدسیات و فرضیات ابتدایی در شروع کار از نتیجه احتمالی با چه درجه اطمینانی می‌توان صحبت کرد.

وی با طرح ۳ سوال به بررسی موضوع پرداخت و گفت باید نخست به این ۳ مورد پاسخ داده شود که آیا قواعدی پیش‌بینی‌کننده برای استفاده در اکتشافات مواد معدنی وجود دارد؟اگر قواعدی وجود دارند، از آنها چگونه باید استفاده کرد؟ میزان قطعیت این قواعد پیشینی در صورت وجود به چه میزان است؟

آشوری در مورد پرسش نخست گفت: تشکیل مواد معدنی به عنوان پدیده طبیعی از این قاعده مستثنا نیست. همان‌گونه که در حوزه علوم تجربی از استقرا، تعین‌گرایی و تقلیل‌گرایی استفاده می‌شود، از این قواعد می‌توان برای شناخت و پیش‌بینی رفتار مواد معدنی در طبیعت استفاده کرد. پیشرفت‌های نظری در زمین‌شناسی اقتصادی عمدتا بر پایه مفهوم جدیدی از پیدایش کانسار بنا و رویکرد مبتنی بر مدل‌های کانساری از مشاهدات در مقیاس کانساری ساخته شده است. این کارشناس معدن افزود: بر اساس این مدل‌ها می‌توان نسبت به انتخاب روش‌های اکتشافی متناسب با هر مدل اقدام کرد که موجب می‌شود برنامه‌ریزی اکتشافی بهتری صورت گیرد. تحت تغییر شرایط اقتصادی و اجتماعی، اهمیت کشف انواع کانسارهای ناشناخته و بازنگری در انواع کانسارهای شناخته شده، تقسیم‌بندی یا اشتقاق مدل‌های کانسار را الزامی می‌کند.

به گفته این فعال معدنی در مورد پرسش دوم آقای اوکادا، یکی از متخصصان حوزه اکتشافات، در مقاله‌ای در مورد نوآوری‌های این حوزه در سال ۲۰۲۲ تمثیل جالبی ارائه می‌دهد. او متخصصان حوزه اکتشاف را با دانشمندان حوزه علوم تجربی مقایسه می‌کند.

آشوری افزود: همان‌گونه که بر اساس اندیشه‌های کانت تفکر علمی نوین شکل گرفته است، دانشمند علوم تجربی بر اساس یک دانش پیشینی به آزمایش در مورد پدیده‌ها در قالب نظریه‌ها می‌پردازد. یک متخصص حوزه نیز مشابه همین کار را انجام می‌دهد؛ او یک دانش پیشینی از مدل‌های کانساری در ذهن دارد و بر اساس حدسیات موجه به بررسی مناطق اکتشافی می‌پردازد؛ اما تفاوت بزرگی در این میان وجود دارد، دانشمند حوزه تجربی به دنبال اثبات یا رد یا اصلاح نظریه خود است اما متخصص حوزه اکتشاف به دنبال کشف ماده معدنی با ارزش اقتصادی قابل توجه است.

نکته مهمی که باید مورد توجه قرار گیرد این واقعیت است که کانسارها را بدون حفاری که در مقایسه با سایر روش‌های اکتشاف بسیار پرهزینه است، هرگز نمی‌توان یافت. حفاری کورکورانه و تصادفی غیرممکن است و همچنین حفاری در تمام منطقه هدف با جزئیات کافی برای رفع همه ابهامات در درک کانسارها غیرعملی است.

این فعال معدنی ادامه داد: در مورد پرسش سوم می‌دانیم که حوزه اکتشاف مواد معدنی یک حوزه پر ریسک است و ریشه ریسک‌ها در عدم قطعیتی است که در شناخت ما و ابزارهای شناسایی ما و در ذات طبیعت وجود دارد.

پایانی بر چغارت و چادرملو

درهمین حال، امیرحسین کوهساری رئیس نظام‌مهندسی معدن استان یزد با تاکید بر اینکه بخش اکتشاف معادن استان یزد باید به سمت محدوده‌های بیشتری برود، از مسئولان کشوری و استانی خواست مسیر اکتشاف معادن را تسهیل کنند تا بتوان محدوده‌ها را گسترش و اکتشافات بیشتری انجام داد.

رئیس نظام‌مهندسی معدن استان یزد همچنین با اشاره به اینکه باید پذیرفت که به‌زودی معادن بزرگ استان غیرفعال می‌شوند، افزود: بین دو تا سه سال آینده معادن بزرگی چون سنگ‌آهن چغارت و چادرملو به پایان عملیات می‌رسند و اگر محدوده‌های اکتشافی بیشتری مورد بهره‌برداری قرار نگیرند، افراد زیادی بیکار می‌شوند و این اتفاق تبعات اجتماعی و اقتصادی زیادی به همراه دارد.

بن‌بست اکتشاف

کوهساری بابیان اینکه باید بخش اکتشاف معادن استان را فعال کرد تا استان بتواند پاسخگوی نیاز کشور باشد، ادامه داد: با توجه به اینکه برنامه هفتم توسعه کشور در زمینه افزایش درآمد بر معادن متمرکز شده است، مساعدت مسئولان در وزارتخانه صنعت می‌تواند گره‌گشای بسیاری از مسائلی باشد که درحال‌حاضر در کشور با بن‌بست روبه‌رو شده است. کوهساری همچنین با اشاره به بحث خام‌فروشی در استان یزد، از فعالان حوزه معدن خواست تا از خام فروشی دست بردارند و این عناصر را تبدیل به فرآورده‌های معدنی باارزش افزوده بالا کنند. رئیس نظام‌مهندسی معدن استان یزد، وضعیت صنایع پایین‌دستی در استان را مناسب ندانست و ابراز امیدواری کرد: پایتخت معدن کشور بتواند با حمایت مسئولان کشوری در بخش صنایع پایین‌دستی، فضا را برای فعالیت‌های شرکت‌های نوبنیاد و دانش‌بنیاد فراهم کند.

سخن پایانی

چندی پیش، رئیس سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور از اکتشاف بخشی از مناطق کشور با کمک زمین‌شناسان روس خبر داد. وی گفت: مسئله این است که ما در حوزه اکتشاف آن‌طور که باید پیش نرفته‌ایم و مشکل هم بیشتر بر سر کمبود بودجه بوده است، زیرا کمبودی در نیروی انسانی متخصص و دانش در این عرصه نداریم.

وی گفت: با توجه به کارنامه خوب روسیه در زمین‌شناسی و اکتشاف در نظر داریم تا بخشی از مناطق را از طریق زمین‌شناسان این کشور اکتشاف کنیم و علاوه بر این قرار است بزرگ‌ترین طرح پیمایش زمین‌شناسی به وسعت ۸۰ هزار کیلومترمربع در کشور اجرا شود.

از سوی دیگر، بسیاری از کارشناسان به ضرورت بازنگری کلی در فرهنگ و نگرش حاکم بر حوزه اکتشافات مواد معدنی، چه در حوزه کارشناسی و چه در حوزه مدیریتی تاکید داشته و معتقدند، امروزه برای هدف‌یابی مناطق اکتشافی هم به دانش و هم به ابزار مناسب نیاز داریم. در هر دو زمینه در کشور کمبود وجود دارد اما ضعف موجود در حوزه اکتشافات و واقعیت موجود نباید موجب صدور احکامی با نتیجه اکتشافات قابل پیش‌بینی نیست، بشود. امروزه انتخاب مناطق باکیفیت با محدودیت‌های قانونی، ابزاری و دانشی روبه‌رو است، اما برای غلبه بر این محدودیت‌ها راه‌حل‌هایی وجود دارد.

معاون مالی و اقتصادی شرکت فولاد هرمزگان مطرح کرد:

گزارش مقبول عملکرد فولاد هرمزگان برای سال مالی ۱۴۰۱

معاون مالی و اقتصادی شرکت فولاد هرمزگان گفت: مجمع عمومی عادی سالیانه صاحبان سهام شرکت فولاد هرمزگان برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۱۴۰۱ در تاریخ ۳۰ خردادماه سال ۱۴۰۲ برگزار شد.

به گزارش خبرگزاری تسنیم، معاون مالی و اقتصادی شرکت فولاد هرمزگان گفت: مجمع عمومی عادی سالیانه صاحبان سهام شرکت فولاد هرمزگان برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۱۴۰۱ در تاریخ ۳۰ خردادماه سال ۱۴۰۲ برگزار شد و اخذ گزارش مقبول از حسابرس و بازرس قانونی یکی از مهم‌ترین نتایج عملکرد سال ۱۴۰۱ شرکت فولاد هرمزگان بود که در جلسه اشاره‌شده توسط نماینده حسابرس قرائت شد و شفافیت آن نیز به تأیید نماینده سازمان بورس و اوراق بهادار رسید.

مصطفی متقی در گفت‌وگو با خبرنگار روابط عمومی فولاد هرمزگان، درخصوص نظر حسابرس در مورد گزارش مالی شرکت فولاد هرمزگان، بیان کرد: اظهارنظر حسابرسی برای عملکرد یک بنگاه اقتصادی نشان‌دهنده وضعیت مدیریت اجرایی، عملیاتی، مالی و همچنین راستی‌آزمایی فعالیت‌ها از دیدگاه یک ناظر حقوقی قانونی مستقل و اعتباردهی به صورت‌های مالی است. اظهارنظر حسابرس مستقل، سهامداران و جامعه را در جریان اثربخشی، کارایی و رخدادهای مالی در پروژه‌ها و قراردادها شرکت مورد حسابرسی قرار می‌دهد.

وی افزود: حسابرسی شامل اجرای روش‌هایی به‌منظور صحه‌گذاری اطلاعات و داده‌های افشاشده از تمام جنبه‌های بااهمیت در صورت‌های مالی یک شرکت است. حسابرسی به‌منظور ارزیابی مطلوب رویه‌های حسابداری، راستی‌آزمایی برآوردهای حسابداری انجام‌شده در زمینه کلیه اطلاعات صورت‌های مالی صورت می‌پذیرد که در نهایت منجر به افزایش اطمینان استفاده‌کنندگان علی‌الخصوص سهامداران از آن می‌شود.

معاون مالی و اقتصادی شرکت فولاد هرمزگان اضافه کرد: منظور از اظهارنظر مقبول اظهارنظری است که حسابرس را به این یقین برساند که با بررسی صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابداری با رعایت منافع سهامداران، کلیه عملکرد شرکت که نهایتا در گزارش‌های واحد مالی مورد رسیدگی قرار گرفته، در مختصات قابل‌قبول قرار دارد. در واقع، حسابرس باید این به نتیجه برسد که در بررسی وضعیت مالی، نتایج عملیات و تغییرات در وضعیت مالی از جنبه‌های مختلف، مطابق معیارهای پذیرفته‌شده حسابداری است. اظهارنظر «مقبول» در گزارش حسابرس مستقل، زمانی رخ می‌دهد که صورت‌های مالی، از هر نوع تحریفی به دور باشد.

متقی تاکید کرد: شرکت فولاد هرمزگان به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان فولاد کشور و پذیرفته‌شده در بازار سرمایه با نماد «هرمز»، توانست در سال ۱۴۰۱ نظر «مقبول» مؤسسه حسابرسی را برای گزارش خود دریافت کند.

اخذ گزارش مقبول از مؤسسه حسابرسی تراز اول و معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار نشان‌دهنده رعایت همه ضوابط، قوانین حاکمه و آیین‌نامه‌های داخلی منطبق بر رعایت صرفه و صلاح شرکت بر اساس گزارش‌های کنترل‌های اقتصادی است و در صورت عدم رعایت موضوع که باعث تنزیل حقوق صاحبان سهام می‌شود، این امر توسط حسابرس جزء بندهای شرط در گزارش صورت‌های مالی افشا می‌گردید؛ اما با تلاش همه همکاران در شرکت فولاد هرمزگان و تلاش مستمر در ارزش‌آفرینی، تولید کیفی، کنترل بهای تمام‌شده، تعالی سازمان و توسعه نیروهای انسانی، خرید اقتصادی و حضور در بازارهای داخلی و خارجی، این شرکت توانست در نهایت با سود خالص ۵۴ هزار و ۸۶۰ میلیارد ریال سال ۱۴۰۱ را به پایان برساند.

وی در پایان تصریح کرد: تلاش همه همکاران در اعتلای نام «فولاد هرمزگان» و حفظ رشد منافع سهامداران ستودنی است و ادامه این روند، سرلوحه کار همه ارکان این شرکت خواهد بود.

یادداشت

سنگ ساختمانی یا تزئینی

سیامک اخطاری
کارشناس و فعال صنعت سنگ

باتوجه به اینکه در مجموع دایره‌المعارف‌های صنعت سنگ جهان تعاریف مشخص، دارای تعابیر یکسانی هستند، می‌توان با استناد به آنها و بررسی معنی بین‌المللی عبارت‌هایی که در صنعت سنگ ساختمانی ایران رواج یافته است، معادل‌های بهتر و گویاتری پیدا کرد تا از این طریق برای مراودات بین‌المللی در بخش صنعت سنگ همسویی و همگرایی بهتری ایجاد شود.

عبارت «سنگ تزئینی» به‌شکل تجربی و سنتی به‌منظور تفکیک این گروه سنگ‌ها از دیگر سنگ‌های معدنی انتخاب شده است، اما باید به این نکته توجه داشت که معادل واژه «تزئینی» در ترجمه انگلیسی واژه «دکوراتیو» decorative قرار دارد.

باتوجه به این موضوع باید دانست بخشی از سنگ‌های طبیعی در زیرمجموعه آثار حجمی، ابزارخورده یا دکوراتیو قرار می‌گیرند، بنابراین به‌طورمنطقی عبارت «سنگ‌های تزئینی» را باید برای مشخص کردن این بخش از دیگر انواع سنگ‌ها به کار برد.

از سوی دیگر، سنگ یا stone به‌تنهایی در نظام جست‌وجوی شبکه اینترنت مفهومی عام است و به همه انواع «سنگ» از جمله قلوه‌سنگ‌های صاف و صیقلی‌شده بستر و حاشیه رودخانه‌ها یا سنگ‌های مصنوعی اطلاق می‌شود. بنابراین، اگر در ارائه یا ثبت اطلاعات از واژه سنگ، به‌تنهایی، استفاده شود، مخاطب سنگ‌های مصنوعی را هم در زیرمجموعه کالای معرفی‌شده در نظر خواهد گرفت.

به‌عبارت ساده‌تر، «سنگ» شامل مجموعه بزرگی از احجام با اندازه‌ها و انواع گوناگون است که سنگ‌های مصنوعی و مصنوعات دکوراتیور سنگی هم از آن جمله هستند.

بنابراین، برای انتقال صحیح معنی و مفهوم و ایجاد ارتباط موثر با دنیا، راهیابی به بازارها، نمایشگاه‌های جهانی و دیگر رویدادهای بین‌المللی بهترین گزینه برای معرفی این گروه کالایی «سنگ ساختمانی» است که در ترجمه‌ها قابل‌استناد، علمی و تجاری است.

برای جمع‌بندی موضوع دوباره تاکید می‌شود که «سنگ ساختمانی» Building Stone یا «سنگ طبیعی» Natural Stone، بهترین معادل برای خانواده گروه سنگ‌های طبیعی است که در ساختوساز و پروژه‌های عمرانی مورداستفاده قرار می‌گیرند و عبارت‌های عمومی مانند مرمریت، تراورتن، گرانیت، مرمر، سنگ‌چینی، کریستال و... همه زیرمجموعه این مجموعه سنگ‌های طبیعی و در بازار مطرح و شناخته‌شده هستند.

وقتی فعالان این حوزه با تبعیت از غلط مصطلحی که در جامعه گسترش پیدا کرده است، سنگ‌های ساختمانی را نیز سنگ تزئینی می‌نامند، در رعمل تفکیک گروه‌ها ناممکن می‌شود و همان‌طور که پیش‌تر به آن اشاره شد، در ترجمه انگلیسی معادل‌یابی نادرستی می‌شود و به‌این‌ترتیب، ناخواسته به مخاطب آدرس نادرستی می‌دهیم.

به‌این‌ترتیب، عبارت سنگ تزئینی یا Decorative Stone، اگر بعد از عبارت سنگ ساختمانی استفاده شود، می‌تواند بیان‌کننده زیرشاخه مرتبط با سنگ‌های طبیعی و ساختمانی باشد که در سراسر دنیا تعبیر مشترکی دارد.

و عبارت سنگ‌های ساختمانی و تزئینی به انواعی اطلاق می‌شود که علاوه بر اینکه بخشی ضروری از بنا هستند، کاربرد تزئینی هم دارند.

باتوجه به استدلال‌هایی که در یادداشت به آنها اشاره شد، از این پس در یادداشت‌های اینجانب معادل‌های پیشنهادی فوق مورداستفاده قرار خواهد گرفت.

اولتیماتوم برای ارتقای زیرساخت ایمنی

معاون معادن و فرآوری مواد وزارت صنعت، معدن و تجارت، بر لزوم ارتقای زیرساخت‌های ایمنی معادن کشور تاکید کرد و گفت: بی‌توجهی به این مهم موجب سلب‌صلاحیت از معدنکاران متخلف می‌شود.

به‌گزارش دنیای‌معدن، سیدرضا محتشمی‌پور افزود: یکی از دغدغه‌های اصلی و همیشگی این وزارتخانه و مسئولان آن، موضوع ایمنی معادن بوده و هست و امید می‌رود با امضای این تفاهمنامه، نواقص موجود در پیگیری‌ها کاهش یابد. وی، خواستار استفاده از گزارش‌ها و رصدهای کارشناسی وزارت تعاون در حوزه ایمنی معادن شد. وی به ایرادی در مقررات موجود در زمینه حقوق کارگران معادن اشاره کرد و گفت: در این مقررات، پرداخت حق بیمه سخت و زیان‌آور به انتهای دوره کاری پرسنل و کارگران موکول شده است که سبب تضییع حقوق کارگران می‌شود.محتشمی‌پور اظهار کرد: به‌کرات دیده شده کارگری که طی سال‌های متمادی کار کرده و به‌طبع چندین کارفرما عوض کرده، حقوق سال‌های ابتدایی کارش توسط کارفرمای سال‌های نخست دیده نشده و این مسئله به زیان کارفرما، کارگر و صندوق بیمه است. علی‌حسین رعیتی‌فر، معاون روابط کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: حوادث ناشی از کار در حوزه معدن در سال‌های گذشته به‌طورمتوسط ۲ درصد بوده است که در تلاش هستیم آن را به یک درصد کاهش دهیم. وی افزود: این حوادث هرچند اندک است، اما به‌طورمعمول بازتاب بین‌المللی پیدا می‌کند و بر این اساس مهم است. وی بااشاره به انجام ۱۴هزار و ۵۰۰ مورد بازرسی از معادن در سال گذشته گفت: امسال ۵۰ درصد دیگر به این آمار اضافه خواهد شد. در تفاهمنامه همکاری در ایمنی معادن که به مدت ۲ سال اعتبار خواهد داشت، ارائه مباحث آموزشی، ارتقای ایمنی معادن و کمک به حفظ و صیانت از نیروی کار شاغل در بخش معدن، از جمله اهداف این تفاهمنامه است.

گزارش صمت درباره گره‌های ناگشوده صنعت سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی

مصائب گوهرسنگ یکی دوتا نیست

گیتا جاودانی
editor@smtnews.ir

به‌گفته فعالان حوزه گوهرسنگ، ایران با تاریخچه چندهزارساله گوهرتراشی و برخورداری از تمام زنجیره ارزش‌افزوده صنعت گوهرسنگ، از پی‌جویی و اکتشاف گرفته تا بازار فروش، امروزه متاسفانه قوت و قدرت چندانی در این بازار ندارد. دلایل ضعف زنجیره ارزش گوهرسنگ متعدد و متنوع است. ضعف در بخش اکتشاف، به‌روز نبودن تجهیزات و ماشین‌آلات، نقص قوانین تولیدی و تجارتی، بی‌توجهی به ظرفیت‌ها و قابلیت‌های این صنعت، سختی صدور مجوز کسب‌وکار برای این حوزه، تعدد ارگان‌ها و مراجع ذی‌نفوذ در این بخش و... از جمله موانعی است که بلای جان توسعه این صنعت شده و به گواهی فعالان هر روز تعدادی از کارگاه‌های گوهرتراشی را به کام ورشکستگی می‌اندازد.

در گزارش امروز صمت، برای آسیب‌شناسی صنعت گوهرسنگ به سراغ ۲ تن از فعالان صنفی این حوزه رفتیم و از عبدالنبی مکابر، عضو هیات‌مدیره «انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان طلا، جواهر، نقره و سنگ‌های قیمتی استان تهران» و مسعود کیانی، رئیس «انجمن صنفی گوهرسنگ ایران» خواستیم شرایط فعلی این حوزه را تشریح کنند.

عکس: صمت

سرانجام سند توسعه ملی گوهرسنگ

عبدالنبی مکابر ـ عضو هیات‌مدیره «انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان طلا، جواهر، نقره و سنگ‌های قیمتی استان تهران»: سند ملی گوهرسنگ ایران براساس مطالعات استراتژیک انجام‌شده در سال ۸۸ دانشگاه معدن و با همت مدیران وقت ایمیدرو، پیشکسوتان و متخصصان حوزه طلا و جواهر، پژوهشگران و اساتید دانشگاهی و نمایندگان بخش‌های مختلف ادارات و ارگان‌های ذی‌ربط دولتی و به‌ویژه با همکاری معاونت وزارت صنایع‌دستی و گردشگری در سال ۱۴۰۰ تدوین و مورد تصویب وزیر وقت صمت قرار گرفت و در حال حاضر برنامه‌های عملیاتی آن در برخی حوزه‌های گوناگون در سازمان ایمیدرو تعقیب می‌شود، اما هنوز توفیقی در کسب ردیف بودجه‌ای برای عملیاتی کردن برنامه‌های این سند ملی حاصل نشده و پیگیری و اجرای اهداف سند ملی محدود به مقدورات و استعداد سازمان ایمیدرو و برمبنای بودجه داخلی این سازمان است. تغییرات مکرر در سطوح مدیریت کلان وزارت صمت و در ساختار آن، به‌طورمثال انحلال برخی معاونت‌ها و ادارات تابعه مانند «اداره فلزات» و تفویض اختیارات آن به دفتر «صنایع ورزشی و امور خلاق» امید برای تحقق برنامه‌ها براساس اهداف و زمان‌بندی سند ملی را کمرنگ کرده است.

مسئله مهم «تولی‌گری» که در سند ملی برای آن راهکارهای مناسبی مانند تشکیل «شورای عالی گوهر» و «خانه گوهر ایران» پیش‌بینی شده بود، در دولت سیزدهم در محاق قرار گرفت و تاکنون نیز امکان تاسیس نیافته است و شوربختانه هسته اصلی سند ملی یعنی «ایجاد متولی مستقل» تحت‌تاثیر سلایق شخصی یا اعمال نفوذها بلاتکلیف رها شد و رصد نحوه اجرای برنامه‌های عملیاتی و ارتقای سطح هماهنگی نهادهای اصلی سند ملی (به‌ویژه وزارت صمت و وزارت صنایع‌دستی) تحت نظارت و هدایت یک نهاد جدید و مستقل برای برنامه‌ریزی، کنترل و اقدام سازمان‌یافته متوقف شد و برنامه‌های عملیاتی ادارات ذی‌ربط در هر ۲ وزارتخانه منحصر به اقدامات جزیره‌ای، فردی و مقطعی شد.

▣ بازارچه‌هایی که راه نیفتادند

سایر برنامه‌ها مانند راه‌اندازی بازارچه‌های گوهرسنگ به‌منظور رونق‌بخشی به بازار و اقتصاد آن جز در شهرهای مشهد و اصفهان، در سایر مراکز موردنظر پیگیری نشده است. آنچه تاکنون انجام گرفته، هرچند مثبت و مفید است،اما برای ایجاد تغییرات اساسی و پیشبرد اهداف مطابق با سند ملی، کفایت نمی‌کند. اگر گزارش عملکرد و کارنامه دوساله سازمان ایمیدرو در حوزه گوهرسنگ‌ها انتشار پیدا کند، بررسی دقیق عملکردها در تناسب با مصوبات و برنامه‌های عملیاتی سند ملی قابل‌بررسی و ارزیابی خواهد بود.

▣ چالش اصلی بخش خصوصی

صنعت گوهرسنگ به بلایای متعددی مبتلا است، به‌عنوان نمونه می‌توان به قرارگیری گوهرسنگ‌ها در گروه ۴ کالایی (کالای لوکس) اشاره کرد. این مصوبه باعث شده است که فعالان این حوزه در تامین مواد اولیه موردنیاز خط تولید دچار مشکل اساسی شوند، زیرا ورود کالاهای لوکس (مواد اولیه سنگ راف برای تولید و فرآوری گوهرسنگ) ممنوع است و هیچ نوع ارزی اعم از دولتی یا آزاد بابت تهیه و تامین مواد اولیه به تولیدکنندگان جواهرات و گوهرسنگ‌ها و هنرمندان صنایع‌دستی و سایر فعالان این حوزه تعلق نمی‌گیرد. آنها حتی برای تهیه دستگاه‌ها و تجهیزات خط تولید، ورود تکنولوژی روز و شیوه تامین ارز سرگردان و با موانع قانونی مواجهند. قرار دادن گوهرسنگ‌ها در گروه ۴ کالایی، تصمیمی غیرکارشناسی است که در آتیه نه‌چندان دور، منجر به توقف کامل این صنعت و بیکاری هزاران نفر خواهد شد. ایران ۷ درصد ذخایر معدنی جهان را در خود جای داده است و در بیش از ۳۰ استان کشور ذخایر و معادن سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی دارد که ظرفیت اشتغالزایی و ارزآوری در شرایط تحریم را مضاعف می‌کند، اما پژوهشگران، پژوهشگران و کارآفرینان در مبحث ارتقای کیفیت گوهرها Enhancement نیز از این قاعده مستثنا نیستند و آنچه ناخواسته هموار شده، بستر قاچاق این نوع از کالاها است.

▣ ابتر و مخل صادرات

از دیگر چالش‌ها، تغییرات ابتر قانون جدید معافیت مالیات بر ارزش‌افزوده و عدم‌تسری آن به حوزه گوهرسنگ‌ها است. اعمال قانون غیرکارشناسی مالیات بر ارزش‌افزوده، بر اصل طلا طی دهه گذشته خسارت‌های جبران‌ناپذیری به تولید مصنوعات طلا و جواهر و صادرات وارد کرد. اعمال این قانون نه‌تنها مالیات قابل‌توجهی را به خزانه دولت سرازیر نکرد، بلکه بنگاه‌های بسیاری اعم از توزیعی و تولیدی را به ورشکستگی کشاند و از چرخه کار اقتصادی خارج کرد. باوجود تلاش مستمر همه فعالان بخش صنفی ـ تولیدی، کارشناسان مرکز تحقیقات و پژوهش‌های مجلس و سایر نهادهای دولتی و مصوبات اخیر مجلس درباره اعمال تغییرات جدید در مفاد قانون مالیات بر ارزش‌افزوده، متاسفانه همچنان این معافیت شامل مالیات بر ارزش‌افزوده گوهرسنگ‌ها و جواهرات نمی‌شود.

بنابراین، اعمال مالیات بر ارزش‌افزوده از «اجرت مصنوعات» طلا که نتیجه تلاش فعالان صنفی و سایر متصدیان بوده و تصمیمی عاقلانه است و به‌علت عدم‌شمولیت و تسری دامنه قانون به حوزه گوهرسنگ‌ها و جواهرات، کاری ابتر، ناقص و مخل توسعه تولید صادرات‌محور در این صنعت است. از دیگر مشکلات عدم‌اصلاح حق ورودی گوهرسنگ‌ها در قسمت چهاردهم فصل ۷۱ کتاب مقررات صادرات و واردات است که باوجود درخواست مکرر فعالان این حوزه سال‌هاست، بدون اعمال تغییرات متناسب با وضعیت این صنعت مورد بی‌توجهی قرار گرفته است.

توقف روند مطالعات اکتشافی در استان‌های کشور از دیگر موانع پیش‌روی توسعه صنعت گوهرسنگ است. علاوه بر این، به‌علت تکمیل نشدن زیرساخت‌های معادن و کمبود سرمایه‌گذاری و ناتوانی در جذب سرمایه داخلی و خارجی امکان کوتاه کردن دوره بازگشت سرمایه و بازدهی آن و افزایش بهره‌وری ناممکن است و انگیزه بخش خصوصی برای حضور مستمر در این حوزه به‌منظور توسعه تولید و صادرات، کمرنگ شده است. از سوی دیگر، نامشخص بودن میزان واقعی ذخایر گوهرسنگ‌ها، امکان دسترسی مدام و تمرکز بر تولید و فرآوری گونه‌های خاص گوهرسنگ‌های داخلی و برند شدن محصولات را منتفی می‌کند، پس شرایط بهره‌برداری و افزایش سطح تولید و صادرات در مقیاسی وسیع و متناسب با اهداف سند ملی وجود ندارد. در حالی که تامین مستمر گوهرسنگ داخلی در پرده‌ای از ابهام قرار گرفته، اعمال مصوبات قانونی ازجمله گروه ۴ کالایی نیز انسداد مضاعفی در راه تهیه قانونی سنگ راف مصرفی و موردنیاز تولیدکنندگان و هنرمندان ایجاد کرده و صنعت گوهرسنگ در بین ۲لبه تیغه قیچی قانون‌گذار و ناتوانی دولت در تکمیل زیرساخت‌ها و فراهم کردن بستر استفاده بهینه از معادن، تحت‌فشار قرار گرفته است.

▣ تغییرات ناتمام و اقدامات عاجل

تعدد ادارات ذی‌ربط و تغییرات مکرر ساختاری و پست‌های مدیریتی در ادوار مختلف از جمله چالش‌های دیگر این حوزه است. مسئله تولی‌گری مدت‌های مدیدی است که ساماندهی حوزه گوهرسنگ‌ها را بلاتکلیف گذاشته و با اینکه در سند ملی برای برون‌رفت از این معضل چاره‌اندیشی شده است،اما تا زمانی که تشکیل نهادهای رسمی مانند شورای گوهر، خانه گوهر ایران، سازمان تخصصی گوهرسنگ و زرینه ایران (طلا و جواهر) تاسیس و راه‌اندازی نشود، امکان هماهنگ‌سازی اهداف و برنامه‌های عملیاتی مندرج در سند ملی مصوب ۱۴۰۰، توسط وزارت صمت و صنایع‌دستی و گردشگری و بخش خصوصی در مرکزی واحد و مستقل، میسر نیست.

> در جنوب، بازار فروش گوهرسنگ داریم و در شرق، با تولیدکنندگان سنگ راف همسایه هستیم که همین ما را به کریدور گوهرسنگ در غرب آسیا بدل می‌کند

پای کار نیستند

مسعود کیانی ـ رئیس «انجمن صنفی گوهرسنگ ایران»: درباره رفع موانع صادرات گوهرسنگ هنوز اتفاق جدیدی رخ نداده است. باوجود اینکه جلسات متعددی با ارگان‌ها و سازمان‌های گوناگون داشته، اما هنوز نتوانسته‌ایم دلایل خود را به آنها بقبولانیم، البته این سازمان‌ها و نهادها هم به قوانین و اسناد بالادستی خود استناد می‌کنند. خیلی از این قوانین باید در هیات‌دولت یا مجلس تغییر پیدا کند و در غیر این صورت، کاری از دستگاه‌های اجرایی برنمی‌آید. یکی از موانع اصلی موضوع ممنوعیت صادرات مواد خام است که با استناد به آن، صادرات سنگ‌های راف یا تراش‌نخورده را، باوجوداینکه می‌تواند ارزش‌افزوده‌ای برای کشور داشته باشد، غیرممکن کرده است. با اینکه در وزارت صمت دارد، پیگیری‌هایی انجام می‌شود، اما این فرآیند به‌کندی پیش می‌رود. از طرف دیگر، ارگان‌های دیگر هرکدام می‌خواهند جزئی از این فرآیند باقی بمانند و خود را کنار نمی‌کشند، اما پای کار هم نمی‌ایستند.

به‌عبارت‌دیگر، در جلسات شرکت می‌کنند، اما هیچ قدمی برای رفع مشکلات برنمی‌دارند تا بتوان معضلات را حل کرد. به‌عبارت‌دیگر، همگرایی و هم‌افزایی‌هایی که باید برای حل مشکلات به وجود آید، ایجاد نمی‌شود و همه می‌خواهند باشند، اما هیچ‌کسی نمی‌خواهد کمک کند.

▣ فرآوری با مجوز موقت

در زمینه واردات هم، همان معضل قبلی وجود دارد و از آنجایی که عضو گروه کالایی ۴ یا کالای لوکس قرار گرفته است، بنابراین ارزی به آن تعلق نمی‌گیرد که برای واردات مصرف شود. بارها به دولت و حاکمیت پیشنهاد داده‌ایم که این سنگ‌ها با مجوز موقت به کشور وارد شوند و در فرآیند تولید و فرآوری قرار گیرند و بعد به مبدأ بازگردانده شوند، اما به این پیشنهاد وقعی ننهاده‌اند. این سیاست‌ها در حوزه گوهرسنگ موجب شده است که ما از رقبای خود در خاورمیانه یا غرب آسیا عقب بمانیم. امارات، قطر، عمان، عربستان، ترکیه و...همه به‌سرعت بازارها را تصاحب می‌کنند، زیرا صنعت گوهرسنگ ارزش‌افزوده زیاد و گردش مالی بالایی دارد و در مقابل، هزینه تولید چندانی ندارد، بااین‌حال متاسفانه در کشور ما آینده‌نگری در این زمینه وجود ندارد تا اجازه دهد فرصت‌ها را از آن خود کنیم.

▣ هیچ گوشی بدهکار نیست

هرچه صحبت می‌کنیم، گوش شنوایی نیست والا با یک حساب سرانگشتی و تغییراتی در قوانین داخلی و اصلاح مقررات وارداتی و صادراتی می‌توانستیم به یکی از قطب‌های تولید گوهرسنگ و جواهرات در غرب آسیا تبدیل شویم. کشور ما صاحب انرژی و نیروی کار ارزان است و از نظر جغرافیایی هم در شرایطی قرار دارد که می‌تواند شاهراه حمل سنگ‌های خام و کالاهای تولیدشده باشد، اما ما از هیچ‌یک از این امتیازات استفاده نمی‌کنیم.

▣ شبه‌پولی به نام گوهرسنگ

جواهرات، سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی یا همان گوهرسنگ‌ها، کالاهایی شبه‌پول هستند و قوانین تحریمی هم بر آنها حاکم است و معافیتی در این زمینه ندارند. بنابراین، حوزه گوهرسنگ‌ها هم با موضوع تحریم روبه‌رو است و هم با محدودیت‌های ناشی از نپذیرفتن لوایح گروه ویژه اقدام مالی یا (FATF) دست‌به‌گریبان است. محدودیت‌های مربوط به FATF مراودات مالی را با دیگر کشورها با چالش روبه‌رو کرده و دریافت‌ها و پرداخت‌ها از طریق سوئیفت غیرممکن شده است. البته، جای امیدواری است که تنش‌زدایی از روابط دوجانبه با کشورهای عربی حاشیه خلیج‌فارس و گسترش مناسبات با کشورهای همسایه فتح بابی برای توسعه روابط اقتصادی و رونق گرفتن بازار گوهرسنگ‌ها شود. نکته قابل‌توجه این است که در میان این کشورها عربستان می‌تواند یکی از بازارهای بزرگ هدف برای احجار کریمه در زمان برگزاری مراسم حج باشد، چون سالانه چندین میلیون مسلمان به این کشور سفر می‌کنند و ظرفیت خوبی برای این بخش است، اما متاسفانه با تعلل ما بازار را چین و هندوستان قبضه کرده‌اند و ما به‌سرعت آخرین فرصت‌های خود را از دست می‌دهیم. اما اگر بتوانیم به‌سرعت موانع را برطرف کنیم، با استفاده از ذخایری مانند فیروزه و عقیق کشور می‌توانیم یکی از تامین‌کننده‌های اصلی نیاز بازار در این زمینه باشیم.

سخن پایانی

محمد مصدق، نایب‌رئیس انجمن فروشندگان طلا و جواهر و گوهرسنگ‌ها به بازار گفت: قوانین پیچیده و بازدارنده صادرات گوهرسنگ‌ها با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو کرده است و متمرکز نبودن سیاست‌های اصلی باعث شده سرمایه‌گذاران و صادرات‌کنندگان درگیر سیاست‌های متعدد نهادها و سازمانی گوناگون شوند. بنابراین، اگر صادراتی هم در این حوزه انجام شود، اصطلاحا چمدانی است و به‌این‌ترتیب، نمی‌توان توقع ارزآوری و نقش‌آفرینی اقتصادی از این بخش داشت.

تصویب همسان‌سازی حقوق بازنشستگان

رئیس کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی گفت: همسان‌سازی حقوق بازنشستگان کشوری، لشکری و تامین اجتماعی در کمیسیون برنامه و بودجه به تصویب رسید. به گزارش خانه ملت، حمیدرضا حاجی بابایی افزود: با تنفیذ مواد ۱۲ و ۳۰ برنامه ششم توسعه در برنامه هفتم، همسان‌سازی حقوق بازنشستگان کشوری، لشکری و تامین اجتماعی و پرداخت بدهی دولت به تامین اجتماعی در کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس مصوب شد. ماده ۱۲ برنامه ششم توسعه به چگونگی پرداخت بدهی دولت به سازمان تامین اجتماعی اختصاص دارد که در آن پیش‌بینی شده سالانه حداقل ۱۰ درصد بدهی‌ها باید بازپرداخت شود و همچنین در بند ب این ماده سازمان تامین اجتماعی موظف شده حقوق بازنشستگان و مستمری بگیران را متناسب سازی کند. رئیس کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی ضمن بیان این مطلب اضافه کرد: با استهلاک بدهی‌های دولت ضمن ایجاد عدالت در حقوق و مزایای کارکنان تامین اجتماعی، اعم از شاغلان و بازنشستگان، باید همسان‌سازی حقوق بازنشستگان نیز اجرایی شود و این حقی اجتناب ناپذیر است که وظیفه مجلس و دولت انقلابی است که به آن رسیدگی کند. نماینده مردم همدان در مجلس شورای اسلامی بیان کرد: واقعیت آن است که در شرایط کنونی باید توجه بیشتری به بازنشستگان کرد و صرفا فقط با شعار این مسئله حل شدنی نیست. مصوبات کمیسیون‌های تخصصی مجلس در مورد لایحه برنامه هفتم به صورت پیشنهاد در کمیته‌های کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه در دست بررسی است. طبق قانون این مصوبات در صورت تصویب در کمیسیون تلفیق و صحن مجلس شورای اسلامی، به لایحه دولت افزوده می‌شوند.

نمایندگان مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با صمت:

تفکیک صمت به صلاح نیست!

ماجرای تفکیک و ادغام وزارت صمت بارها تکرار شده و آخرین جدال‌ها بر سر تفکیک دوباره آن نیز به سرانجام نرسید. این در حالی است که باوجود مشکلات بی‌شمار، هر بار طرحی جدید از سوی مسئولان بیان می‌شود و حالا موضوع تفکیک وزارت صمت در حاشیه برنامه‌های سکاندار جدید وزارت صمت، مسکوت مانده است.

دو فوریت تشکیل وزارت بازرگانی در ۱۲ اردیبهشت در مجلس به تصویب رسید و برای بررسی به کمیسیون اجتماعی ارجاع داده شد و با تصویب این لایحه در کمیسیون مربوطه در یکم خرداد به صحن علنی مجلس ارجاع شد. در دستور کار قرار گرفتن گزارش‌های دو فوریتی کمیسیون‌ها در صحن ۳ روز کاری است اما باگذشت بیش از یک ماه هنوز این لایحه در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار نگرفته است. به نظر می‌رسد لایحه تشکیل وزارت بازرگانی که به دو سوم رأی نمایندگان نیاز دارد، قابلیت رأی‌آوری در صحن علنی مجلس را ندارد و به همین دلیل در اولویت نیست اما دولت همچنان پیگیر این لایحه است.

خبرنگار پارلمانی صمت در این گزارش نظر چند نماینده مجلس را در زمینه تفکیک صمت و تشکیل نهاد مستقل بازرگانی جویا شده است.

سهیل مافی
editor@smtnews.ir

بهتر است به جای تفکیک، شخصی که سکاندار این زنجیره می‌شود، شناخت کافی از آن داشته و بداند لازمه رشد تولید، تجارت است

تکرار تجربه‌ای تلخ!

آخرین تغییر در ساختار معماری وزارت صمت به ۱۲ سال پیش برمی‌گردد؛ با معماری به‌نام محمود احمدی‌نژاد. پربیراه نیست اگر بگوییم خشت‌های ساختمان وزارت صمت هر بار به‌دست یک دولت جابه‌جا شده و باز گره مشکلات صنعت، معدن و تجارت آن‌طور که باید باز نشده است. صحبت از تفکیک است؛ تفکیک در ساختاری که پیش از این ادغام شده بود. اصلا انگار وزارت صمت ایجاد شده که هر بار پس از مدتی طعم تغییر را بچشد. وقتی بحث تفکیک به میان می‌آید، نزدیک به یک سال دعوای میز و صندلی پیش می‌آید و کارها دوباره با تاخیر انجام می‌شود. دوباره زمزمه‌های تفکیک وزارت صمت بر سر زبان‌ها افتاده و دولت و مجلس هر یک توپ تصمیم‌گیری نهایی در این زمینه را به زمین هم می‌اندازند. هرچند موضوع تفکیک یا ادغام وزارت صمت مخالفان و موافقان بسیاری دارد، اما همچنان موضوعات بسیاری مطرح است. برخی از کارشناسان معتقدند در جریان این تفکیک ممکن است بسیاری از فعالیت‌های بخش بازرگانی معطوف به واردات شود؛ در نتیجه تولید داخل قطعا با مشکلات بسیاری مواجه خواهد شد. این در حالی است که در چند سال اخیر، توجه به تولید داخل و رشد آن در دستور کار بوده و یکی از مهم‌ترین راهکارهای حمایت از تولید، فراهم‌سازی بازاری برای محصولات تولیدی است.

تفکیک وزارت صمت راهکار منطقی نیست

نماینده مردم سمیرم در مجلس شورای اسلامی به‌عنوان یکی از مخالفان طرح تفکیک وزارت صمت بیان کرد: موضوع تفکیک در این وزارتخانه قدیمی است اما باتوجه به شرایط موجود و انتصاب وزیر جدید صمت، این موضوع فعلا به صلاح کشور نیست.

اصغر سلیمی در گفت‌وگو با خبرنگار پارلمانی صمت با تاکید بر اینکه در شرایط فعلی بحث تفکیک وزارت صمت در اولویت نیست، اظهارکرد: دولت در بحث تنظیم بازار و تولید، مشکلات مختلفی دارد اما باید توجه داشت که تفکیک وزارتخانه‌ها راهکار حل این مشکلات نیست و این اقدام خیلی موثر نخواهد بود؛ بنابراین تغییر ساختار راهکار نیست و درواقع یک به هم ریختگی در وزارتخانه‌ها ایجاد می‌کند که نه تنها کمکی به حل مشکلات نخواهد کرد بلکه مشکلات را نیز دوچندان می‌کند. سلیمی ضمن تاکید بر شرایط بد اقتصادی مطرح کرد: درحال‌حاضر مسائل مهم‌تری از جمله مسائل اقتصادی، اشتغال و وضعیت معیشتی مردم در اولویت قرار دارد که مجلس و دولت باید به آن بپردازند.

اول تجارت؛آخر تجارت

عضو کمیسیون اجتماعی مجلس به عنوان یکی از مخالفان طرح تفکیک وزارت صمت و تشکیل وزارت بازرگانی به خبرنگار پارلمانی صمت گفت: در رابطه با نتیجه طرح باید ببینیم دولت چقدر برای تصویب این طرح جدی است. این در حالی است که شواهد نشان می‌دهد، دولت خیلی برای تفکیک وزارت صمت جدی نیست. علی‌اصغر عنابستانی در گفت‌وگو با صمت با اشاره به دلایل دولت برای تفکیک وزارت صمت و تشکیل وزارت بازرگانی اظهارکرد: دولت با ارائه لایحه‌ای، خواستار تفکیک وزارت صمت شد. استدلال دولت برای این طرح بررسی عملکرد ۱۰ سال اخیر وزارت صمت است. به عقیده دولت، تجربه ۱۰ سال اخیر و بعد از ادغام این دو وزارتخانه حاکی از عدم کنترل بازار است که در نتیجه آن نظام توزیع در این مدت معیوب مانده است. چرا که تمرکز وزارت صمت به جای نظام توزیع بر صنعت بوده است. در نتیجه موارد یادآور شده، درخواست دولت تفکیک دوباره وزارت صمت است.

عنابستانی ضمن تاکید بر نقش مهم تجارت بر رشد تولید، اظهارکرد: تولید و تجارت در یک زنجیره قرار دارد. ابتدا باید مواد اولیه را از طریق تجارت تامین کرد و سپس با تولید، بازار تجارت را رونق داد. در حقیقت این یک زنجیره است که قبل و بعد تولید، تجارت قرار دارد. در نتیجه اگر نتوانیم این زنجیره را با یکدیگر هماهنگ کنیم، قطعا امکان رشد تولید وجود نخواهد داشت.

او افزود: این در حالی است که مدت‌هاست کل این زنجیره را رها کرده و تنها به رشد تولید فکر می‌کنیم. توجه به رشد تولید در حالی مطرح می‌شود که تامین مواد اولیه یکی از مهم‌ترین عوامل موثر بر رشد تولید است.

نماینده مجلس شورای اسلامی در پایان ضمن تاکید بر اینکه تفکیک به صلاح کشور نیست، خاطرنشان کرد: بهتر است به جای تفکیک، شخصی که سکاندار این زنجیره می‌شود، شناخت کافی از آن داشته و بداند لازمه رشد تولید، تجارت است. در نتیجه باید بیش از تولید به تجارت توجه داشت که متاسفانه اکنون خلاف این موضوع رخ می‌دهد. یکی از دلایل عدم‌موفقیت وزارت صمت در این مدت نیز عدم‌توجه کافی به تجارت است. در اصل اگر دولت ۲ برابر تولید به تجارت فکر کند، بی‌شک تولید، تجارت، بهره‌وری و... افزایش خواهد یافت.

زمان مناسبی برای تفکیک نیست

نماینده مردم گلستان در مجلس در رابطه با طرح تفکیک وزارت صمت و تشکیل وزارت بازرگانی به گسترش نیوز گفت: دو فوریت تشکیل وزارت بازرگانی با ۲ یا ۳ رأی بیش از حداقل رأی مورد نیاز، به تصویب رسید. در حقیقت در کمیسیون صنایع که کمیسیون تخصصی محسوب می‌شود از حدود ۲۳ نفر، تنها ۴ نفر موافق تشکیل وزارت بازرگانی بودند.

امانقلیچ شادمهر در گفت‌وگو با صمت با توجه به شرایط اقتصادی تصریح کرد: اکنون زمان مناسبی برای تفکیک وزارت صمت و تشکیل وزارت بازرگانی نیست. این در حالی است که حدود یک سال طول می‌کشد تا ۲ وزارتخانه جدید سر و سامان پیدا کنند و در این دوره بازار و واحدهای تولیدی بلاتکلیفی شدیدی خواهند داشت. شادمهر ضمن تاکید بر اوضاع بد اقتصادی عنوان کرد: درحال‌حاضر بازار اقتصاد کشور متلاطم است و هر تغییری که ایجاد شود در بهترین حالت ممکن تا ۶ ماه وزارتخانه‌های تفکیک‌شده متلاطم می‌شوند و ساختار آنها دستخوش تغییرات زیادی خواهد شد که به‌طور مستقیم بر شرایط بد فعلی اثر می‌گذارد.

▣ شایسته‌سالاری، کلید حل مشکلات

نماینده مجلس یازدهم با تاکید بر اینکه تفکیک وزارت صمت کلید حل مشکلات نیست، اضافه کرد: درحال‌حاضر مشکل وزارت صمت با تفکیک حل نمی‌شود و این وزارتخانه نیازمند وجود مدیران توانمند است. دلیل نامساعد بودن شرایط، یکی بودن وزارتخانه‌ها نیست؛ در نتیجه با جداسازی، شرایط بهتر نخواهد شد. دولت نباید با طرح مسئله تفکیک به‌دنبال حذف صورت مسئله باشد بلکه تنها راه‌حل، استفاده از افراد شایسته است.

در حال‌حاضر مشکل وزارت صمت با تفکیک حل نمی‌شود و این وزارتخانه نیازمند وجود مدیران توانمند است

حلقه‌های این زنجیره باید به هم وصل باشد

عضو کمیسیون صنایع و معادن در رابطه با طرح تفکیک وزارت صمت و تشکیل وزارت بازرگانی اذعان کرد: تفکیک وزارت صمت برای مجلس، یک موضوع جدی نیست. این در حالی است که طرح تفکیک وزارت صمت، اصلا به صلاح نیست و مشکلات بسیاری را به همراه خواهد داشت و در نهایت دود این موضوع تنها به چشم مردم می‌رود.

فرهاد طهماسبی در گفت‌وگو با صمت با اشاره به دلایل مخالفت خود با تفکیک وزارت صمت اظهار کرد: باید متولی یک کالا از محل تولید، صادرات و واردات در یک وزارتخانه باشد و سیاست‌گذاری‌ها در یک جا صورت بگیرد. چرا که تصمیم‌گیری در مورد یک کالا اگر به شکل متمرکز انجام نشود، بی‌شک مردم آسیب می‌بینند. طهماسبی ضمن تاکید بر مخالف خود برای تفکیک وزارت صمت گفت: در واقع یکی بودن بخش بازرگانی و تولید در حوزه صنایع و معادن می‌تواند وحدت رویه بهتری صورت دهد و واردات و صادرات را تنظیم کند. به نحوی که واردات به تولید آسیب نزند.

اداره وزارت صمت کار یک نفر نیست

نماینده مجلس یازدهم به عنوان یکی از موافقان طرح تفکیک وزارت صمت گفت: به اعتقاد من وزارت بازرگانی باید تشکیل شود. چرا که مسائل وزارت صنعت، معدن و تجارت بعد از تفکیک بهتر، حل و در مجموع مشکلات تسهیل می‌شود. علی رضایی در گفت‌وگو با صمت، با اشاره به چالش‌های موجود در مسیر صادرات و واردات اظهارکرد: به نظر می‌رسد اگر وزارت صمت تفکیک شود، دستگاهی مستقل بر حوزه صادرات و واردات تمرکز داشته باشد و فردی متخصص سکاندار آن باشد که حوزه بازرگانی را در دست بگیرد، می‌توان این حوزه را بهتر مدیریت کرد.

رضایی ضمن تاکید بر اینکه اداره وزارت صمت کار یک نفر نیست، افزود: تجربه سال‌های اخیر می‌گوید وزارت صنعت، معدن و تجارت یک وزارتخانه عریض و طویل است و اداره آن، کار یک نفر نیست. همان طور که شاهد بوده‌ایم، چندین بار با این وزارتخانه چالش‌های مختلفی داشته‌ایم که هنوز هم این چالش‌ها ادامه دارد. در نتیجه به منظور تامین اقتصادی، امنیت غذایی و همچنین حفظ کمیت و کیفیت سفره مردم به تفکیک وزارت صمت نیازمند هستیم.

سخن پایانی

تفکیک وزارت صمت و استقلال حوزه تجارت همچنان با موافقان و مخالفان بسیاری همراه است. مخالفان این تفکیک معتقدند باوجود تمام کم‌وکاستی‌ها، وزارت صمت شناخت کافی از تنظیم بازار را به‌دست آورده است. این گروه با این استدلال که وزارت صمت وظیفه تولید، واردات و صادرات را بر عهده دارد، می‌گویند: تشکیل وزارتخانه دیگر به دلیل نداشتن برخی ابزارها نمی‌تواند پاسخگو باشد. از سوی دیگر تفکیک یا ادغام، هزینه سنگینی را روی دست دولت می‌گذارد. همچنین بی‌سروسامانی ۲ وزارتخانه پس از جابه‌جایی، از نکات مهمی است که مورد توجه قرار می‌گیرد. در هرصورت باز هم باید در انتظار تصمیم نهایی بهارستانی‌ها برای تفکیک وزارت صمت ماند.

گپ و گفت

تفکیک صمت تنها هدر رفت بیت‌المال است

اوایل تابستان ۱۴۰۱ دوباره بحث تشکیل وزارت بازرگانی و تفکیک وزارت صنعت، معدن و تجارت بین مجلس شورای اسلامی و دولت و همچنین فضای رسانه‌ای کشور مطرح شد.

این طرح در مجلس دهم به تصویب رسیده بود که در رفت‌وبرگشت‌ها به شورای نگهبان و رفع ایرادات شورا، به عمر مجلس دهم نرسید و به‌نوعی از دستور کار خارج شد.

از سال ۹۴ با گذشت ۴ سال از ادغام ۲ وزارتخانه صنایع و معادن و بازرگانی، بحث احیای دوباره وزارت بازرگانی آغاز و این موضوع در دولت قبلی و فعلی پیگیری شد، اما در نهایت به نتیجه نرسید.

این موضوع به‌تازگی دوباره مانند سال گذشته هنگام مطرح شدن نارضایتی‌ها از عملکرد فاطمی‌امین اعلام شد، این در حالی است که براساس لایحه تشکیل سازمان بازرگانی، با موافقت مجلس شورای اسلامی و تایید شورای نگهبان، سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و شرکت بازرگانی دولتی ایران به همراه تمامی امکانات، تعهدات، وظایف و ماموریت‌ها، ساختار و نیروی انسانی و اموال منقول و غیرمنقول آنها و کلیه وظایف و مسئولیت‌های حوزه بازرسی بازار به ترتیب از وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی منتزع و به سازمان ملحق می‌شوند.

تشکیل ساختاری عریض و طویل و بزرگ مرتبط و انتقال سازمان‌های دیگر به این سازمان امکان نظارت مجلس و پاسخگویی این سازمان به مجلس را کاهش می‌دهد.

از طرفی براساس بند ۴ این لایحه با اعطای مجوز مجلس برای انتقال سازمان‌ها از وزارتخانه‌های مختلف به سازمان بازرگانی، امکان جداسازی شرکت پشتیبانی امور دام از وزارت جهاد کشاورزی وجود دارد و به این ترتیب هر ۳ بند مورد تاکید در قانون تمرکز وظایف و اختیارات بخش کشاورزی عملا منتفی و قانون از بین می‌رود و علاوه بر بخش تولید، ساختار اجرایی کشور با مشکل مواجه می‌شود.

صمت به‌منظور بررسی بیشتر تاثیرات لایحه تفکیک به گپ‌وگفت با علی سعدوندی، کارشناس اقتصاد پرداخت که در ادامه می‌خوانید.

◉ به‌نظر شما تفکیک صمت و تشکیل وزارت بازرگانی چقدر می‌تواند در مدیریت مسائل اقتصادی تاثیرگذار باشد؟

وقتی پس از بارها آزمون و خطا قرار است اتفاق‌هایی تکرار شود، باید برای آن دلایل مهمی آورده شود. باید به فکر مردم بود و این کار تنها هدر رفتن بیت‌المال است و تاثیر دیگری ندارد.

◉ به‌نظر شما مدیریت بدون تخصص چه تاثیری می‌تواند بر این موضوع داشته باشد؟

فردی که توانایی کافی برای انجام یک مسئولیت را ندارد، بهتر است مسئولیت نپذیرد.

فردی که صلاحیت ندارد باید بلافاصله برکنار شود، نه اینکه برای رفتن فرد زمان بخواهند.

هر لحظه‌ای که افراد بی‌صلاحیت سکاندار باشند به ضرر کشور است و باید پاسخگوی نسل آینده بود. برای این افراد نیز می‌توان مسئولیت‌های دیگری باتوجه به توانمندی‌های آنها در نظر گرفت.

◉ به‌نظر شما راهکار درست چیست؟

در موضوع درج نرخ تولیدکننده روی کالا دقت کنید. این موضوع با چه هدفی و دقیقا توسط چه شخصی طراحی شد. حال تاثیرات این طرح کجاست؟ فرد باید مسئولیت‌پذیر باشد و اگر سیاستی که در نظر می‌گیرد با شکست مواجه می‌شود، باید عذرخواهی کند و مسئولیت کار اشتباه خود را بر عهده بگیرد.

تخصص و توانمندی، شرط اول برای قبول هر نوع مسئولیتی است که اگر نباشد نتیجه آن چیزی جز وضعیت فعلی نخواهد بود.

روند مصرف پلاستیک در کشور بسیار نگران کننده است

کیسه‌هایی که «جان» می‌گیرند!

عکس: آیدا فریدی

۴۹۰تن
تولید روزانه کیسه پلاستیکی

۱۰۰سال
تجزیه پلاستیک

هزارو ۵۶۱ تن
تولید روزانه زباله پلاستیکی

کیمیا ملکی: روزانه پا به هر فروشگاهی بگذاریم؛ فرقی نمی‌کند که یک فروشگاه بزرگ باشد یا یک مغازه کوچک، چند مدل کیسه پلاستیکی وجود دارد که می‌توانیم به‌راحتی خریدهای‌مان را در آن بگذاریم، اما بعد از برگشت به خانه چه اتفاقی برای این کیسه‌ها می‌افتد؟ خریدها را به‌سرعت از کیسه‌های پلاستیکی خارج می‌کنیم و کیسه‌ها را دور می‌ریزیم. قطعا آمار دقیقی از میزان هدررفت کیسه‌های پلاستیکی وجود ندارد، اما فکر می‌کنم گوشه و کنار خیابان‌های شهر مهر تاییدی باشند بر اینکه ما پلاستیک زیادی مصرف می‌کنیم. نگاهی کوتاه به سطل زباله‌های کنار خیابان کافی است تا ببینیم مملو از کیسه‌های پلاستیکی هستند که برخی از آنها خالی دور انداخته شدند. کاش قبل از هر بار استفاده بی‌مورد از کیسه‌های پلاستیکی گاها جذاب، به یاد بیاوریم که استفاده بی‌رویه از پلاستیک گلوی طبیعت را می‌فشارد. با این حال در هر خریدی، هرچند کوچک فروشنده به‌راحتی کیسه‌ای پلاستیکی به شهروندان می‌دهد یا در مواردی اگر فروشنده کیسه‌ای به خریدار ندهد، موجب گله‌مندی می‌شود. نکته قابل توجه این است که اکنون در مراکز خرید بسیاری از کشورها به ازای هر کیسه پلاستیکی مبلغ قابل توجهی دریافت می‌شود، این در حالی است که در کشور ما تبلیغات تلویزیونی به‌منظور متقاعد کردن شهروندان برای خرید کیسه‌های پلاستیکی تلاش می‌کنند. صمت در این گزارش میدانی به‌مناسبت روز جهانی بدون پلاستیک که مصادف با ۱۳ تیر است به سراغ مردم رفته تا دلیل استفاده بی‌رویه آنها از کیسه پلاستیکی را جویا شود.

روز جهانی بدون کیسه پلاستیکی

آلودگی پلاستیکی جهان اکنون می‌رود که فاجعه بزرگی را رقم بزند، زیرا مصرف کیسه‌های پلاستیکی بیش از ۵۰۰ میلیارد عدد گزارش شده است. بیشتر کارشناسان محیط‌زیست معتقدند کیسه‌های پلاستیکی بیشترین کالای مصرفی در دنیا هستند که تاثیرات بسیار نامطلوبی بر چرخه حیات در محیط‌زیست داشته‌اند.

تولید مواد پلاستیکی در سال ۲۰۱۶ در جهان حدود ۲۶۰ میلیون تن تخمین‌زده شده که حدود یک‌سوم آن مربوط به پلاستیک‌های یک‌بارمصرف است. در ایران هم روزانه نزدیک ۴۹۰ تن کیسه پلاستیکی تولید می‌شود.

به گزارش ایرنا، براساس گزارش‌های جهانی ایران در فهرست ۱۰ کشور پرمصرف پلاستیک جای گرفته و هر سال بیش از ۵۷۰ هزار تن (روزانه بیش از هزار و ۵۶۱ تن) زباله پلاستیکی در کشور ما تولید و در طبیعت رها می‌شود که تجزیه آن حدود ۲۰۰ تا ۴۰۰ سال طول می‌کشد.

روز جهانی بدون کیسه پلاستیکی، توسط گروه Bag Free World با هدف رها شدن جهان از کیسه‌های پلاستیکی یکبارمصرف تعیین شد و به‌سرعت در سراسر دنیا طرفداران خود را پیدا کرد. نام‌گذاری روزی در تقویم جهانی با عنوان روز جهانی بدون کیسه پلاستیکی اقدام مهمی در راه افزایش حمایت و حفاظت از محیط‌زیست است. فعالان حوزه محیط‌زیست با تشویق افراد به جایگزینی گزینه‌های سازگارتر با محیط‌زیست به‌جای کیسه پلاستیکی، سعی می‌کنند هر روز از تعداد کیسه‌های رهاشده در طبیعت بکاهند. اصلا به این موضوع فکر کرده‌اید که سالانه چه مقدار کیسه پلاستیکی دور می‌ریزیم و این کار چه تاثیری بر محیط‌زیست دارد؟ تا به حال به زندگی بدون کیسه پلاستیکی فکر کرده‌اید؟

دعوا بر سر یک کیسه پلاستیکی!

جایی همین نزدیکی‌ها؛ سوپرمارکتی نبش یکی از کوچه‌های این شهر که ورودی آن پس از چند پله به سمت پایین قرار داشت. از دور که نگاه می‌کردم، مغازه کوچک به‌نظر می‌رسید، اما با ورود به فروشگاه به وسعت زیاد آن پی بردم. چند دقیقه‌ای منتظر ماندم و از دور نظاره‌گر رفتار افرادی بودم که برای خرید می‌آمدند.

نفر اول شیرکاکائو کوچکی خریده بود و وقتی دید فروشنده کیسه‌ای به او نمی‌دهد، گفت: «آقا یه کیسه به من می‌دی؟» مشتری بعدی دختری بود که کوله‌پشتی روی دوش خود داشت و یک بسته چیپس را مقابل فروشنده قرار داد؛ این بار خود فروشنده چیپس را در کیسه قرار داد و گفت: «بفرمایید.» دیگر سر فروشنده خلوت شده و وقت آن رسیده که برای گپ‌وگفتی کوتاه به سمت او بروم.

از او می‌پرسم: چند نفر از مشتریاتون تقاضای کیسه پلاستیکی می‌کنن؟

پاسخ می‌دهد: چند نفر؟ همشون! اصلا اگه بهشون کیسه ندم با یه حالت حق‌به‌جانبی به من نگاه می‌کنن که خودم تسلیم می‌شم. حتی مشتری بوده که سر این موضوع با من دعوا کرده. مردم کلا نمی‌تونن قبول کنن خریدشون داخل کیسه نباشه. گاهی برای خرید کالایی که همین الان مصرف می‌کنند هم از من کیسه پلاستیکی می‌خوان. تازه اینکه خوبه؛ بعضیا برای خرید مثلا ۶ قلم جنس، ۳ تا کیسه می‌گیرن! همین چند روز پیش بود یه آقایی دادوبیداد راه انداخت که چرا مایع ظرفشویی که خریده رو گذاشتم کنار نوشابه و توی یک کیسه جدا نگذاشتم!

- چند نفر از مشتریاتون از کیسه‌های پارچه‌ای برای خرید استفاده می‌کنن؟

- از کیسه پارچه‌ای فقط ۲ نفر از ساکنان این محل استفاده می‌کنن. معمولا افراد مسن هم با زنبیل خرید می‌کنن و خریدها را تو همون زنبیل خودشون می‌ذارن.

- نظر شما درباره کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی چیه؟

- خیلی خوبه! اما خیلی‌ها از تولید و فروش همین کیسه‌ها دارن درآمد کسب می‌کنن. خیلی از واحدهای اقتصادی خودشون به ما کیسه‌های پلاستیکی می‌دن که تراکتشون در اون قرار داره.

پسرک زباله‌گرد و عشق به زمین

جایی همین نزدیکی‌ها؛ پسری حدودا ۱۵ساله با لباسی مندرس؛ پیراهنی که به تن دارد هیچ دکمه‌ای ندارد و زیر آن عرق‌گیری پوشیده است. او را اطراف یکی از سطل‌زباله‌های شهر دیده‌ام. همزمان که مشغول گشتن است با او هم‌کلام می‌شوم و با همان ادبیات خاص خودش به من پاسخ می‌دهد.

- چرا زباله‌گردی می‌کنی؟ چند ساله که این کار رو انجام می‌دی؟

- اگه این کار رو نکنم گشنه می‌مونیم. بابام قند داشت، پاشو قطع کردن؛ اصلا نمی‌تونه کار کنه. مامانم که به‌خاطر خواهر برادر کوچیکم نمی‌تونه کار کنه؛ اصلا کاری هم بلد نیست.

- در روز چقدر کیسه پلاستیکی داخل این سطل‌ها می‌بینی؟

- کلی! انقدر زیاده. بعضیاشون که اصلا تمیزه آبجی! خیلی وقتا دیدم از در مغازه میان بیرون و کیسه خریدشون رو سریع می‌ندازن بیرون؛ خب چه کاریه؟!

- فقط بطری‌های پلاستیکی به‌دردت می‌خوره یا این کیسه‌ها رو هم جمع می‌کنی؟

- بعضی وقتا برمی‌دارم؛ به‌کار میاد، اما اینکه بخوایم بفروشیم، نه؛ مگه اینکه خیلی زیاد بشه، مثلا کیلو بشه.

- اگر فرهنگ‌سازی بشه و مردم کمتر مواد پلاستیکی استفاده کنن، اوضاع کار و کاسبی تو چی می‌شه؟

- آبجی خدا بزرگه! تو این برنامه‌های تلویزیونی میگن زمین داره نابود میشه؛ خب ما هم از یه جا دیگه نون در می‌آریم. این همه مقوا؛ اونا رو هم جمع می‌کنیم.

آنچه بیان شد نگاهی کلی است به وضعیت مصرف کیسه‌های پلاستیکی در سطح جامعه. در ادامه نظر کارشناسان محیط‌زیست را در این باره می‌خوانیم.

کیسه‌های دکوری

جایی همین نزدیکی‌ها؛ یکی از لباس‌فروشی‌های کنار میدان با آن مانکن‌های کنار هم چیده شده و پسرک کم‌سن‌وسالی که تراکت‌هایی را جلو مغازه پخش می‌کند. بسیاری از خانم‌ها با کیسه‌های کوچکی در دست از مغازه خارج می‌شوند. فروشنده که سرش خلوت می‌شود، برای گپ‌وگفت کوتاهی کنارش می‌ایستم.

از او می‌پرسم: چند نفر از مشتریاتون تقاضای کیسه پلاستیکی می‌کنن؟

پاسخ می‌دهد: اصلا خودشون چیزی نمی‌گن. ما بعد از کارت کشیدن، خودمون خرید مشتری را در کسیه پلاستیکی می‌ذاریم.

- مشتریان ممانعتی نمی‌کنن؛ مثلا بگن خرید من کمه و کیسه نمی‌خوام؟

- اصلا؛ گاهی دخترخانوما با کوله‌پشتی‌های بزرگ میان که قطعا خریدشون توش جا میشه، اما نه، از گرفتن کیسه امتناع نمی‌کنن. بارها این اتفاق افتاده که کیسه خرید رو می‌گیرن و همون‌طوری می‌ذارن داخل کیف. اصلا نمی‌دونم چرا کیسه پلاستیکی می‌گیرن.

- نظر شما درباره کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی چیه؟

- کار خوبیه، اما مردم ما هنوز با این فرهنگ غریبه هستند. فکر نمی‌کنم حالا حالاها شدنی باشه!

سرانه تولید زباله در شهر تهران بیشتر از سرانه کل کشور

زهره عبادتی، معاون نظارت و پایش حفاظت محیط‌زیست استان تهران با اشاره به عمر تجزیه طولانی کیسه‌های پلاستیکی به صمت گفت: کیسه‌های پلاستیکی زمان تجزیه طولانی دارند و گاهی این فرآیند تا ۱۰۰ سال زمان خواهد برد. در نتیجه مصرف کیسه‌های پلاستیکی آثار تخریبی بسیاری دارد. این در حالی است که سرانه تولید زباله در شهر تهران از سرانه کل کشور بیشتر است. وی با اشاره به پیامدهای جمع‌آوری غیراصولی کیسه‌های پلاستیکی اظهار کرد: کیسه‌های پلاستیکی در صورتی که به‌طور اصولی جمع‌آوری و مدیریت نشوند و در طبیعت رها شوند، بی‌شک آسیب‌های زیادی به خاک وارد می‌کنند. همچنین ممکن است برخی افراد پس از جمع‌آوری در مراکز غیرمجاز اقدام به سوزاندن آنها کنند که همین پسماندسوزی موجب آلودگی هوا و انتشار گازهای آلاینده می‌شود.

راهکار چیست؟

معاون نظارت و پایش حفاظت محیط‌زیست استان تهران در تشریح راهکارهایی برای کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی بیان کرد: ابتدا باید با استفاده از کیسه‌های پارچه‌ای به سمت کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی برویم که بارها تبلیغ شده است. همچنین استفاده از کیسه‌های زیست‌تخریب‌پذیر نیز توصیه می‌شود.

ارزان‌تر می‌خرید!

آیه حمداوی، فعال محیط‌زیست با اشاره به روند مثبت کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی به صمت گفت: از بین تمامی پویش‌ها و تلاش‌هایی که تا امروز برای کاهش تولید انواع پسماندها انجام شده، تلاش‌ها برای کاهش استفاده از کیسه پلاستیکی، فراگیرتر و موفق‌تر بود. با این وجود مصرف کیسه پلاستیکی همچنان زیاد است. وی ضمن تاکید بر اینکه تلاش در جهت کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی نباید تنها ازسوی مردم باشد، افزود: درست است که برخی افراد هیچ تمایلی به استفاده از کیسه‌های پارچه‌ای ندارند، اما نباید انتظار داشت که تمام بار عدم استفاده بر دوش مشتری نهایی باشد و بی‌شک عرضه‌کننده نیز باید سهمی در این مسئله داشته باشد. در حقیقت بار فرهنگ‌سازی برای کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی بر دوش عرضه‌کنندگان است. در برخی از فروشگاه‌های پسماند صفر، مسئولیت حمل با خود مشتری است و برای خرید باید ظرف یا کیسه‌های پارچه‌ای با خود به همراه داشته باشید. همچنین بهتر است در زمینه فرهنگ‌سازی برای کاهش پسماند از جامعه‌شناسان کمک بگیریم.

ارزان‌تر بخرید!

این فعال محیط‌زیست با اشاره به اینکه در فروشگاه‌های پسماند صفر، نرخ کالا تا حدودی ارزان‌تر است، گفت: اگر تعداد این فروشگاه‌ها افزایش یابد، فرهنگ‌سازی در راستای کاهش مصرف پلاستیک آسان‌تر خواهد بود. در واقع مشتری به فروشگاهی می‌رود که نرخ محصولات آن بین ۱۵ تا ۲۰ درصد از سایر فروشگاه‌ها ارزان‌تر است و تنها لازم است با خود کیسه پارچه‌ای یا پلاستیکی که از قبل داشتید یا ظرف به همراه داشته باشید. این موضوع رفته‌رفته موجب تغییر رفتار شهروندان خواهد شد.

کیسه‌های پلاستیکی به کار می‌آید!

جایی همین نزدیکی‌ها؛ یکی از فروشگاه‌های زنجیره‌ای. چند دقیقه‌ای مقابل صندوق می‌ایستم و تنها نظاره‌گر شرایط هستم. تعداد زیادی کیسه پلاستیکی در گوشه‌ای از صندوق قرار دارد. زن و شوهری با سبد خرید پر فروشگاه برای حساب‌کردن به صندوق می‌آیند. همزمان که صندوقدار بارکد اجناس را می‌زند، خانم از آن سمت صندوق خریدها را در کیسه قرار می‌دهد. تقریبا هر ۳ قلم کالا را، هرچند کوچک در یک کیسه پلاستیکی می‌گذارد. وقتی حساب‌وکتاب تمام می‌شود خانم با کوهی از کیسه‌های خرید در مقابل صندوق ایستاده است.

وقتی از آنها علت این کار را جویا شدم، خانم با لحنی بسیار معمولی گفت: «خب معلومه؛ این کیسه‌ها به‌درد آشغال ریختن می‌خوره. وقتی خریدها را از کیسه در بیارم، همه این کیسه پلاستیکی‌ها رو نگه می‌دارم و هر بار از یکی از اونا استفاده می‌کنم.»

بعد از بیان این جمله با لحنی صمیمی و صدایی آرام گفت: «برای اینا که هزینه نمی‌افته. ببین چقدر کیسه بغل این صندوق‌هاست؛ به‌نظر من شما هم بردار. کیسه پلاستیکی همیشه به‌کار میاد.»

کمی بعد به سراغ یکی از صندوقدارها می‌روم، اما هنوز هم سرش شلوغ است.

از او می‌پرسم: چند نفر از مشتریاتون تقاضای کیسه پلاستیکی می‌کنن؟

پاسخ می‌دهد: همشون! اصلا این همه کیسه که اینجاست در روز چندین بار تموم میشه و ما دوباره شارژ می‌کنیم.

- نظر شما درباره کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی چیه؟

- به‌نظرم اصلا امکان‌پذیر نیست، چون مردم این‌طوری عادت کردن. خیلیاشون فکر می‌کنن ما متوجه نمی‌شیم که وقتی خریداشون رو جمع می‌کنن چند تا کیسه می‌ندازن داخل یکی از کیسه‌های خریدشون. بعد شما دنبال کاهش مصرف کیسه هستی؟

سخن پایانی

متاسفانه روند مصرف پلاستیک در کشور بسیار نگران‌کننده است و باید هرچه سریع‌تر برای آن چاره‌اندیشی کرد. به‌عقیده فعالان محیط‌زیست بحران پلاستیک نه‌تنها محیط‌زیست، بلکه حیات پرندگان و موجودات را نیز تهدید می‌کند و ایجاد قوانین محدودکننده برای استفاده از کیسه و ظروف پلاستیکی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و باید تا زمین خفه نشده قوانین لازم در این حوزه تدوین شود و به تصویب برسد. روزانه هزاران مورد شبیه آنچه در این گزارش بیان شد، از نگاه ما می‌گذرد، اما باز هم بی‌تفاوت از آن رد می‌شویم یا شاید یکی از عوامل این دست مسائل باشیم. ما انسان‌ها بی‌توجه به اینکه زمین زنده است، نفس می‌کشد و به همه جهان حیات می‌بخشد هر روز با چند کیسه پلاستیکی نفس این کره جاندار را تنگ می‌کنیم.

مصرف بالای پلاستیک در ایران

سوم ژوئیه مصادف با ۱۲ تیر به‌عنوان «روز جهانی بدون کیسه پلاستیکی» نام‌گذاری شده است. هدف دیگر این نام‌گذاری، تشویق کشورها برای اعمال ممنوعیت بر استفاده از پلاستیک‌های یک‌بار مصرف و ممنوعیت کشت‌های زیرپلاستیکی است. به‌گزارش ایلنا، ورود مبحث آلودگی پلاستیکی زمانی وارد مبحث عمومی شد که در سال ۱۹۹۷ یک لکه بزرگ پلاستیکی در اقیانوس دیده شد. بااین‌حال، نام‌گذاری روز جهانی بدون کیسه پلاستیکی به ۳ ژوئیه ۲۰۰۸ بازمی‌گردد که یکی از اعضای Zero Waste Europe (ZWE) آن را ابتدا در اسپانیا و سپس در سال‌های بعد در سایر کشورهای اروپایی برگزار کرد. همان سال، وزارت زراعت و محیط‌زیست اسپانیا اعلام کرد در فروشگاه‌های این کشور باید مشتریان بابت دریافت کیسه‌های پلاستیکی هزینه بپردازند. برمبنای این قانون تنها مورد استفاده از نایلون‌ها به خرید میوه مربوط می‌شد که آن‌هم تا سال ۲۰۲۱ به‌طور کلی ممنوع شد. از سال ۲۰۱۵ انگلیس نیز با هدف کمک به حفظ محیط‌زیست، استفاده از کیسه‌های پلاستیکی در فروشگاه‌ها را پولی کرد و از آن پس حدود ۹۰ درصد مصرف‌کنندگان از برداشتن کیسه منصرف شدند. سازمان محیط‌زیست در ایران هم بارها و بارها بر استفاده از کیسه‌های پارچه‌ای به‌جای پلاستیک تاکید کرد و حتی مواردی مبنی بر ممنوعیت استفاده از کیسه پلاستیکی در فروشگاه‌ها مطرح شد که همواره ناکام ماند. مصرف بالای نایلون‌ها در انواع مختلف آن ایران را در میان ۱۰ کشور نخست در این حوزه قرار داده و همین امر علاوه بر انواع تهدیدات مانند آلودگی آب‌وخاک و گونه‌های گیاهی و جانوری را به‌همراه داشته است.

آسیب پسماندهای سرگردان کشاورزی به محیط‌زیست جدی است

کشت‌های زیر پلاستیک، آفت جان زمین

تا چشم کار می‌کند نوارهای سفید روی زمین‌ها را پوشانده، نایلون‌هایی که قرار است از گیاهان محافظت کنند، خود به‌مرور بلای جان همان زمین مادر گیاهان می‌شوند. نایلون‌هایی که در آخر به زباله‌های پلاستیکی تبدیل می‌شوند و آرام و بی‌سروصدا بخش گسترده‌ای از محیط زندگی شهری و روستایی را در برمی‌گیرند.

امروزه علاوه بر رهاسازی غیراصولی پلاستیک و مواد پلاستیکی در حاشیه شهر و جاده‌های کشور، کشاورزی به‌شیوه کشت زیرپلاستیکی و جالیزی نیز عامل اصلی تهدیدکننده محیط‌زیست است. محصولاتی که به این روش کشت می‌شوند، میوه‌های جالیزی مانند هندوانه، خربزه و طالبی هستند که اواسط خرداد برداشت می‌شوند و در نهایت با رهاسازی پلاستیک‌ها در زمین‌های کشاورزی به تهدیدی بزرگ برای محیط‌زیست و گونه‌های جانوری و حیوانی منطقه تبدیل می‌شوند. صمت در این گزارش به معایب استفاده از پلاستیک در کشاورزی و آسیب‌های جدی این نوع کشت بر محیط‌زیست پرداخته است.

گروه کشاورزی
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

رهاسازی پلاستیک‌های استفاده‌شده در مرحله کشت، تهدیدی بزرگ برای محیط‌زیست و گونه‌های جانوری است

۵۰۰ سال زمان برای تجزیه

به‌گفته کارشناسان به‌علت عدم‌تجزیه‌پذیری پلاستیک‌ها گاهی تا ۵۰۰ سال بقایای این مواد در طبیعت باقی می‌ماند و اثرات زیست‌محیطی ناگواری را سبب می‌شود. این پلاستیک‌ها به‌علت ساخته شدن از مواد با پایه نفتی و خاصیت تجزیه‌ناپذیری باعث سمی شدن خاک می‌شوند. کارشناسان محیط‌زیست می‌گویند: جانوران گاهی این مواد را می‌خورند و در بیشتر موارد، سبب مسمومیت و مرگ آنها می‌شود. از طرفی، به‌علت سبکی با وزش باد جابه‌جا شده و در منابع آبی و رودخانه‌ها رها می‌شوند که خود نوعی از آلودگی‌های مخرب زیست‌محیطی را به‌دنبال دارد. کارشناسان همچنین معتقدند که استفاده از کیسه‌های پلاستیکی در امر کشاورزی نادرست است، چرا که این پلاستیک‌ها حتی اگر بعد از جمع‌آوری، به‌شکل زباله دفن شوند، به‌علت تجزیه آرام و کندی که دارند، سبب تشکیل شیرابه و نفوذ آن به آب‌های زیرزمینی در محل‌های دفن می‌شوند. آنها می‌گویند شیرابه‌های ناشی از پلاستیک‌های مدفون‌شده زیر خاک شامل ترکیباتی نظیر فلزات سنگین و سایر ترکیبات خطرناک است که جزو ترکیبات زیان‌آور برای محیط‌زیست محسوب می‌شوند و علاوه بر آلودگی خاک در ریشه گیاهان نفوذ کرده و از طریق آنها مسمومیت و مرگ گونه‌های جانوری و به‌تدریج نابودی پوشش گیاهی را ایجاد می‌کنند.

راهی برای سوددهی بالا

سیدعادل عربی، کارشناس محیط‌زیست که سابقه معاونت محیط‌زیست انسانی اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان همدان را نیز در کارنامه کاری خود دارد با تاکید بر اثرات مخرب کیسه‌های نایلونی گفت: کشت زیرپلاستیک فوایدی مانند سهولت کشت و سوددهی و راندمان بالای محصول برای کشاورزان دارد و به‌همین‌دلیل همواره از سوی آنها مورداستقبال قرارمی گیرد، اما این نوع کشت تبعات زیست‌محیطی بسیاری برای طبیعت داشته که غیر از آلودگی‌های آبی و خاکی، پلاستیک‌ها در اثر تابش آفتاب و سرما تخریب شده و مونومرهای آن در محیط رها شده و سبب از بین رفتن غنا و کیفیت خاک در نواحی شمالی و جنوبی استان می‌شوند.

عربی عنوان کرد: به‌علاوه این مواد با تکه‌تکه شدن به‌سهولت توسط باد در نواحی بیابانی استان جابه‌جا و سبب انتشار آلودگی در نواحی دیگر نیز می‌شوند. همچنین این مواد خطر مسمومیت گوسفندانی را که برای چرا در نواحی آلوده برده می‌شوند، به‌دنبال دارد.

عربی با بیان اینکه کشت برخی محصولات در زیرپلاستیک را باید با یک مشکل جدی و تهدیدآمیز قلمداد کرد، گفت: اگر پلاستیک‌ها بعد از جمع‌آوری محصول، به‌موقع از زمین‌های کشاورزی جمع شوند، مشکلی ایجاد نمی‌شود، اما در بیشتر موارد، این مواد با رها شدن در طبیعت مشکلات بسیاری را ایجاد می‌کنند.

این کارشناس محیط‌زیست، رها شدن پلاستیک‌های کشت‌های زیرپلاستیکی در طبیعت را عاملی بر خراب شدن جنس خاک و کاهش محصول در سال‌های آینده هم دانست و افزود: مواد پلاستیکی به‌دلیل دارا بودن مشتقات نفتی باعث عدم‌چسبندگی ذرات خاک و این ذرات به‌شکل ریزگرد در هوا سبب آلودگی می‌شوند و از طرفی، با از بین رفتن چسبندگی، جنس خاک و حاصلخیزی آن کم می‌شود و کاهش محصول در آینده را به‌دنبال دارد.

وی ماندگاری زیاد پلاستیک در طبیعت را از عوامل مشکل‌ساز آن برای محیط‌زیست برشمرد و ابراز کرد: در واقع، استفاده از این روش کشت در کشاورزی موردتایید محیط‌زیست نیست، چرا که مواد ناشی از پلاستیک‌ها با تغییر در ترکیبات شیمیایی خاک و نفوذ از طریق ریشه گیاهان به‌مرور زمان، نابودی گونه‌های گیاهی را در پی خواهد داشت.

عربی اطلاع‌رسانی به کشاورزان، ارسال پیامک، اخطار، صدور اخطاریه به کشاورزانی که مبادرت به پاکسازی زمین نمی‌کنند و برگزاری دوره‌های آموزشی برای آگاهی کشاورزان از اثرات بلندمدت آلودگی خاک به‌وسیله پسماندهای پلاستیکی را از وظایف جهاد کشاورزی برشمرد. وی افزود: باید این سوال را مطرح کرد که شاید استفاده از روش کشت‌های زیرپلاستیکی یکی از راه‌های افزایش تولید در کم‌آبی‌های اخیر از سوی کشاورزان نواحی گرم و خشک استان است، اما برای جبران و جلوگیری از خطرات بیشتر پلاستیک‌ها چه باید کرد؟

> بسیاری از کارشناسان با تاکید بر ممنوعیت کشت‌های زیرپلاستیکی معتقدند با ممنوعیت این کشت، می‌توان از منابع آب و خاک صیانت کرد

تنزل عملکرد زیست‌محیطی حوزه کشاورزی

یکی از فعالان محیط‌زیست استان قزوین نیز جاگذاری پلاستیک در اراضی کشاورزی را یکی از مهم‌ترین مشکلات زیست‌محیطی این بخش دانست و گفت: حوزه کشاورزی کشور با داشتن حدود ۱۰ درصد تولید ملی و افزون بر همین مقدار نیروی کار، با مشکلات متعددی دست به گریبان است. محمود داوران در گفت‌وگو با ایرنا افزود: ایران در سال ۲۰۱۶ به‌لحاظ شاخص عملکرد زیست‌محیطی (EPI) با نمره ۳۲٫۶۶ از میان ۱۸۰ کشور عضو به رتبه ۱۰۵ نزول پیدا کرد که متاسفانه بخشی از آن به مشکلات زیست‌محیطی کشاورزی مربوط بوده است.

وی اظهار کرد: بدون تردید بهره‌گیری از پلاستیک در امور کشاورزی با خطرات و مشکلات زیست‌محیطی عمده‌ای همراه بوده تا جایی که به‌طورمعمول آنزیم تجزیه پلاستیک در طبیعت وجود ندارد و این ماده تا سالیان طولانی حتی بیش از ۵۰۰ سال مانند کودها و سموم اضافی، باقی می‌ماند. به‌گفته وی، استفاده از پلاستیک در مزارع علاوه بر آلودگی آب و خاک، نسل حیوانات را به خطر انداخته و به دام‌ها نیز زیان می‌رساند و با آسیب رساندن به موجودات ذره‌بینی خاک، سلامت و حاصلخیزی خاک را نیز به‌خطر می‌اندازد.

داوران ادامه داد: استفاده از پلاستیک در راستای کشت محصولات کشاورزی اگرچه برای کشاورزان در بخش آب باعث صرفه‌جویی می‌شود، اما در واقع قاتل خاموشی برای گرفتن جان محیط‌زیست محسوب می‌شود که با پایان یافتن فصل برداشت و برجای ماندن آن در طبیعت، علاوه بر نازیبایی محیط، موجب ایجاد مسمومیت‌های آب و خاکی فراوان می‌شود.

به‌گفته یکی دیگر از کارشناسان محیط‌زیست، شیرابه‌های ناشی از پلاستیک‌های مدفون‌شده زیر خاک شامل ترکیباتی مانند فلزات سنگین و سایر ترکیبات خطرناک بوده که برای محیط‌زیست نیز زیان‌آور محسوب می‌شوند.

مسمومیت خاک با کشت زیر پلاستیک

کشت زیرپلاستیک به کاهش مصرف آب، صرفه‌جویی در بذر، کاهش مصرف سموم محافظت از محصول در برابر تگرگ احتمالی در کنار زودرس بودن منجر شده است. در حالی که به‌گفته فعالان محیط‌زیست، این نوع کشت باعث آلودگی شدید و مسمومیت خاک می‌شود. به‌عنوان نمونه، در ساوه و زرندیه که قطب کشاورزی استان مرکزی است، کشت محصولات زیرپلاستیک رواج دارد و به‌گفته مسئول اداره محیط‌زیست شهرستان ساوه علاوه بر آلودگی خاک و آب‌های سطحی، به آلودگی آب‌های زیرزمینی منجر شده است.

هادی رستم‌خانی عنوان کرده که نایلون از مشتقات نفتی است که پس از رهاسازی در گرما و سرما وارد منابع آبی و خاک می‌شود. او در همین رابطه جمع‌آوری نایلون توسط کشاورزان را یک راهکار می‌داند و معتقد است که زشتی طبیعت و آلودگی منابع آبی و خاکی از یک‌طرف و از طرف دیگر، مسمومیت حیوانات ناشی از مصرف پلاستیک و نایلون رهاشده در طبیعت، مهم‌ترین مخاطرات این نوع کشت است.

این مقام مسئول نیز آسیب‌های رهاسازی پلاستیک در زمین‌های کشاورزی را فاجعه‌بار می‌داند که نتیجه آن آلودگی زمین‌های مجاور و نفوذ مواد پلاستیکی در خاک در کنار تلفات دام از این پلاستیک‌ها است. راه‌حل این موضوع به‌گفته خلیلی، جمع‌آوری بقایای نایلون‌ها و پلاستیک‌های باقیمانده در زمین کشاورزی است تا زمین‌های مرغوب تبدیل به زمین‌های نامرغوب با تولید محصول بی‌کیفیت نشوند.

سخن پایانی

هرچند بهره‌گیری از پلاستیک در کشت محصولات جالیزی و سبزی و صیفی‌جات مزایای کوتاه‌مدتی، چون بهبود عملکرد و تولید بیشتر و حتی صرفه‌جویی در آب را به‌دنبال دارد، اما به‌نظر می‌رسد اگر به‌شکل درستی از آن استفاده نشود، مخاطرات آن از مزایایش بیشتر است. مزایای استفاده از پلاستیک یک روی سکه و روی دیگر آن، مضرات و تهدیدهای زیست‌محیطی آن است، زیرا اگر نسبت به جمع‌آوری پلاستیک پس از پایان برداشت اقدام نشود، باعث آلودگی زیست‌محیطی در سطح اراضی خواهد شد که متاسفانه در استان همدان شاهد آن هستیم. کشاورزانی که کشت زیرپلاستیکی انجام می‌دهند، موظف به پاکسازی اراضی بعد از برداشت محصولات و وزارت جهادکشاورزی و سازمان حفاظت محیط‌زیست استان‌ها موظف به برخورد قانونی با کشاورزانی هستند که به تعهدات خود پایبند نیستند و پاکسازی اراضی را جدی نمی‌گیرند.

بسیاری از کارشناسان، با تاکید بر ممنوعیت کشت‌های زیرپلاستیکی معتقدند با ممنوعیت این کشت، می‌توان از منابع آب و خاک صیانت کرد. به هر حال، کشاورزان باید قبل از استفاده از این روش کشت از مخاطرات آن و قوانین مصوب آگاه و پیش‌تر به امکان و راه‌های جمع‌آوری این نایلون‌ها نیز اندیشیده باشند.

یادداشت

فقط ابلاغ آیین‌نامه مشکلی را حل نمی‌کند

محمد علیزاده
کارشناس محیط‌زیست

سوم ژوئیه برابر با ۱۲ تیر در تقویم روز جهانی بدون پلاستیک نام‌گذاری شده و این در حالی است که روزبه‌روز بر میزان استفاده از کیسه‌های پلاستیکی افزوده می‌شود. مصرف سالانه ۱۰ میلیون تن پلاستیک، ایران را در جایگاه پنجمین کشور مصرف‌کننده پلاستیک قرار داده است و هر یک از ما روزانه به‌طورمیانگین ۳ کیسه پلاستیکی مصرف می‌کنیم که بیش از ۹۰ درصد بدون استفاده مجدد به چرخه زباله وارد می‌شوند. طبق آمار غیررسمی نیز میزان تولید کیسه‌های پلاستیکی در کشور بیش از ۱۷۷ هزار تن در سال تخمین زده می‌شود که این رقم معادل ۴۹۰ تن در روز است.

آیین‌نامه کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی ۱۰ آبان ۱۴۰۱ به وزارت کشور، امور اقتصادی و دارایی، نفت، صنعت، معدن و تجارت، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، علوم، تحقیقات و فناوری، آموزش و پرورش، جهادکشاورزی، راه و شهرسازی و سازمان حفاظت محیط‌زیست و سازمان ملی استاندارد ایران ابلاغ شد. بر این اساس و به‌موجب ماده (۴) قانون مدیریت پسماندها، وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است، ترتیبی اتخاذ کند تا تولیدکنندگان کیسه‌های پلاستیکی با ضخامت کمتر از ۲۵ میکرون، از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه طی یک برنامه ۵ساله، سالانه ۲۰ درصد از ظرفیت تولیدی خود را با کیسه‌های سازگار با محیط‌زیست یا زیست تخریب‌پذیر جایگزین کنند. همچنین، در اجرای ماده (۴) قانون مدیریت پسماندها، وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارت کشور موظف هستند که حسب مورد، در راستای کاهش تولید پسماند و محدود کردن تولید، توزیع و مصرف کیسه‌های پلاستیکی حداکثر ظرف ۳ ماه از تاریخ تصویب این آیین‌نامه، شیوه‌نامه‌های مربوطه را اجرایی کنند، اما این آیین‌نامه تا امروز اجرایی نشده است.

برای بررسی اهمیت تصویب این آیین‌نامه و پیامدهای استفاده بی‌رویه از پلاستیک به چند نکته توجه کنید:

ـ پلاستیک‌های معمولی از پلیمرهایی تشکیل شده‌اند که قابلیت تجزیه در محیط را ندارند و در طبیعت برای سال‌های طولانی استمرار دارند. اندازه آنها به‌علت تجزیه‌ناپذیری؛ تحت‌تاثیر عوامل فیزیکی و شیمیایی ـ طبیعی از ۵ میکرون و حتی در حد ناتومتر هم کاهش می‌یابد که متاسفانه پدیده‌ای را تحت‌عنوان تولید میکروپلاستیک‌ها ایجاد می‌کند و باتوجه به ابعاد کوچک‌شان، اثرات منفی روی زیست‌بوم‌ها دارند و می‌توانند از دیواره سلولی عبور و به بافت سلولی نفوذ کنند و به زنجیره غذایی وارد شوند.

ـ پلاستیک‌هایی که در حوضه‌های آبریز شهری و روستایی، بخش‌های کشاورزی و صنعت، پسماندهای شهری یا اقامتگاه‌های تفریحی در طبیعت رها می‌کنیم، طی فرآیندی به منابع آب و در نهایت، زنجیره غذایی منتقل شده و در آن سوی زنجیره، انسان تحت‌تاثیر عوامل پلاستیکی قرار می‌گیرد، از این‌رو همه ما اعتقاد داریم که پلاستیک، خطرناک است.

– از بعد بیولوژیک می‌تواند اثرات زیادی ایجاد کند، چرا که مطالعات انجام‌گرفته در مناطق مختلف جهان نشان می‌دهد که در آب آشامیدنی، نمک‌طعام، بافت آبزیان و حتی در زنجیره غذایی دام و طیور، پلاستیک وجود دارد. بنابراین، غذاهایی مصرفی حاوی میکروپلاستیک است و این میکروپلاستیک‌ها در اندام‌های مختلف بدن مثل کلیه، روده، اندام‌ها، غدد حساس بدن، ذخیره و باعث ایجاد عفونت می‌شود که از نظر پزشکی منشأ بروز سرطان است.

– آیین‌نامه کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی ابعاد مختلفی دارد و کاهش مصرف کیسه پلاستیکی یا ظروف یک‌بار مصرف و جایگزینی آنها با تجهیزات و مواد سازگار با محیط‌زیست، جزء مواد اصلی این آیین‌نامه است. به‌عبارت دیگر، مواد پلاستیکی باید به‌شکلی ساخته شود که بافت پلیمری آنها بعد از مدتی که در معرض نور خورشید، اکسیژن و رطوبت قرار گرفت، تجزیه شود، به این معنا که به مولکول‌های کوچک‌تر و دی‌اکسیدکربن و مواد مغذی برای خاک تبدیل شود، نه اینکه انبوهی از پلاستیک‌ها را در خاک ذخیره کند. ـ بنابراین صرف نوشتن آیین‌نامه، مشکلی را حل نمی‌کند و به‌طورقطع باید برنامه‌های اجرایی در دستور کار باشد و از ابزارهای نظارتی و بازدارنده کمک گرفت. علاوه بر این، در کنار تمام اقدامات قانونی، بحث فرهنگسازی و اطلاع‌رسانی و آموزش بسیار اثرگذار است که تحقق این موضوع، مستلزم هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی است. – قانون مدیریت پسماند نیز از سال ۸۳ تصویب شده و در حال حاضر کمتر از ۵۰ درصد آن اجرایی شده است. بنابراین، این نگرانی وجود دارد که آیین‌نامه کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی نیز به سرنوشت قانون مدیریت پسماند دچار شود. چنانچه تا سال ۹۱-۹۰ باید کل پسماندهای شهری تفکیک می‌شد، این مسئله الزامی قانونی بود، اما در حال حاضر کمتر از ۵ درصد پسماندها به‌صورت اصولی تفکیک می‌شود. بنابراین، صرف نوشتن قانون و آیین‌نامه نمی‌تواند مشکلی را حل کند، مگر آنکه ادارات کل محیط‌زیست و دستگاه‌های اجرایی نظارت کنند. به‌عنوان مثال، بخش صنعت در بحث صنایع بسته‌بندی باید نظارت‌های خودش را اعمال و سازمان ملی استاندارد باید تجدیدنظر و استانداردهای خاص خودش را با تحکم بیشتری ابلاغ کند. آزمایشگاه‌های خاصی باید در این زمینه وجود داشته باشد تا ابزارهای نظارتی نقش موثر خود را ایفا کنند، در حال حاضر تعداد آزمایشگاه‌هایی که در این حوزه فعال هستند، محدود است. بنابراین، برای نظارت، به آزمایشگاه‌های تخصصی نیاز داریم. از سوی دیگر، برخی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی مثل وزارت بهداشت، در حوزه‌های دیگر هم بسیاری از برنامه‌ها و تکالیف‌شان روی زمین مانده و باوجود آنکه در آیین‌نامه و قانون مدیریت پسماند به‌صراحت تکالیف مشخص شده است، اما این وزارتخانه تمایلی به فعالیت ندارد، موضوعی که باعث می‌شود نسبت به اجرای آیین‌نامه کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی دلسرد باشیم.

یادداشت

ضرورت توجه به معماری شهری

سیدمحمدحسین حجازی
کارشناس اقتصاد شهری

معماری شـهری یکـی از تاثیرگذارترین عوامل به‌وجـود آمدن یـک خاطره جمعی است که نتیجه‌اش ایجاد هویت جمعی و در نهایت هویت ملی خواهد بود.

فضاهـا و نمادهای شـهری یکی از عناصر ساخت شهرها هستند که همواره با تحولات تاریخـی و فرهنگی در ادوار مختلف به‌وجود می‌آیند و این قدرت را دارند که به شـهرها هویـت ببخشـند و ایـن موضـوع را تکثیر کنند.

از این منظر، بررسی معماری شهری چند دهه اخیر شـهر تهـران نشـان می‌دهد که پایتخت ایران دوره‌های تاریخی گوناگونی را پشت‌سر گذاشته است.

آثـار معماری، هویت فرهنگی هر دوره‌ای را به‌خوبـی به‌نمایـش می‌گـذارد و اهمیت معماری شهری را نشان می‌دهد. به‌طورکلی برخی المان‌ها و سازه‌های شهری هستند که باعث می‌شوند آن شهر از طریق آنها شناخته شود و هویت بگیرد.

خلاف معماری که فقط روی ساختمان‌ها به‌صـورت انفرادی تمرکـز می‌کند، طراحی شهری با مجموعه ساختمان‌ها، زیرساخت‌ها، خیابان‌ها، مناطـق عمومی، محله‌ها، مناطق و تمـام شـهر سـروکار دارد کـه هدف آن سـاخت محیطی عادلانه، زیبا، کارآ و پایدار است.

علاقه به طراحی شهری در سال‌های اخیر به‌میزان قابل‌توجهی افزایش یافته و طراحی خوب شهری برای بسیاری از جوامع به یک اولویت مهم تبدیل شده است.

طراحی شـهری، بخشی از هنر ساماندهی فضای شـهری است که با رشته‌های مختلف علمی و هنـری مانند برنامه‌ریزی شـهری، معمـاری و معماری منظر، مهندسـی فنی، مهندسـی ترافیک و حمل‌ونقـل، جغرافیا، روانشناسی، جامعه‌شناسی و اقتصاد سروکار دارد و در عیـن حال با سیاسـت و فرهنگ نیز مرتبط و دامنه فعالیتش بسـیار گسترده است.

گسـتردگی فعالیت طراحی شهری، نشان می‌دهـد که ایـن فعالیت ماننـد یک طرح معماری نیسـت که با طرح مشخصی شروع شود یا پایان پذیرد.

فضای شهری در حقیقت ادراکی است که شـهروندان باتوجه به برداشت‌های ذهنی و خاطرات مشـترک خود از یک شهر در ذهن خویش دارند.

سـازه‌های قدیمی از شمس‌العماره گرفته تا سـردر باغ ملی چنین هستند و بعد از آن، برج آزادی کـه مهم‌ترین نماد تهران معاصر اسـت و حادثه‌های تاریخی بسیاری را شاهد بـوده، از همیـن‌رو بعد از انقلاب اسـلامی به‌عنـوان نماد پیروزی ملت ایران شـناخته شده است.

امروزه نیز منطقه فرهنگی و گردشـگری عباس‌آبـاد با در اختیار داشـتن ۵۶۰ هکتار فضای ایده‌آل در قلب پایتخت، توانسته است گام‌هـای تاثیرگذاری را در این زمینه بردارد که شـاید مهم‌ترین و شناخته‌شده‌ترین آن پل طبیعت باشد.

معماری خاص پل طبیعت مانند سنجاقی خـود را به پایتخت نوین گره زد و هم‌اکنون در کنار برج میـلاد، نماد نوین دیگری برای تهـران تلقی می‌شـود؛ پلی که ۲ بوسـتان زیبای تهـران یعنـی بوسـتان آب‌وآتش و طالقانـی را بـه یکدیگـر متصـل می‌کند و به‌عنوان نمونه‌ای بی‌نظیر در خاورمیانه از آن یاد می‌شـود و بزرگ‌ترین پـل عبور و مرور غیرخودرویی کشـور است و تاکنون توانسته بازدیدکننـدگان و گردشـگران بسـیاری را به‌سمت خود جلب کند.

علاوه بـر این، ۴ جایـزه بین‌المللی را نیز از آن خود کرده و باعث افتخار و سـربلندی اسـت که طراح و سازنده این پل، یک جوان ایرانی بوده و موفق شده است چنین سازه‌ای را از خود به‌جای بگذارد.

وجود چنین سـازه‌هایی که در کنار ایجاد هویت شـهری باعـث جذب گردشـگر نیز می‌شـوند؛ برای آنکه تهران برای گردشگران تنها محل گذر نباشد و تامل بیشتری بر آن داشته باشند، کمک بزرگی خواهد بود.

تسریع در شناسایی زمین‌های مازاد دولتی

مشاور وزیر راه و شهرسازی معاملات با اسناد عادی را همواره پرابهام و نگران‌کننده میان دوطرف معامله دانست و گفت: با تصویب نهایی طرح ۱۷ ماده‌ای در شورای نگهبان می‌توان به انجام معاملاتی اطمینان‌بخش در بخش مسـکن امیـدوار بود. به‌گـزارش پایگاه خبـری وزارت راه و شهرسـازی، جواد سادات فیرزنی، مشـاور وزیر راه و شهرسازی گفت: هم‌اکنون آماری دقیق از اسـناد عـادی و قولنامه‌ای وجـود ندارد. در صورتی که این طرح اجرایی و عملیاتی شود، این امکان را خواهیم یافت تا آماری از مالکان کشـور، هم در حوزه ملک و هم زمین داشته باشیم. مشاور وزیر راه و شهرسـازی در حوزه مسکن ادامه داد: اعتباربخشی از اسناد عادی تحولی عظیم در حوزه صنعت مسکن است. این طرح، هم می‌تواند جذب سرمایه داشته باشد، هم اعتمادبخشی را افزایش دهد و هم سیاست‌گذاران این حوزه می‌توانند با عدد و آمار دقیق و درست‌تری برای حوزه مسـکن برنامه‌ریزی کننـد. این طرح می‌تواند کمک زیادی در شناسـایی زمین‌هـای مازاد دولتی کند. وی یکـی از مزایای اجرای این طرح را جلوگیری از احتکار زمین برشـمرد و افزود: طبق ماده ۱۰ قانون جهش تولید مسکن اراضی مازاد دولتی باید به طرح نهضت ملی مسـکن تخصیص یابد. با اجرای این طرح رسمی شدن اسنادی که در اختیار دولت اسـت، سرعت می‌گیرد. سادات معاملات با اسناد عادی را همواره پرابهام و نگران‌کننده میان دوطرف معامله دانست که با تصویب نهایی طرح ۱۷ماده‌ای در شـورای نگهبـان می‌توان به انجام معاملاتی اطمینان‌بخش در بخش مسکن امیدوار بود.

در بررسی صمت از پیامدهای زیست‌محیطی رهاسازی نخاله‌های ساختمانی نمایان شد

غول‌های مخرب

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

صنعت سـاختمان به‌عنـوان بزرگ‌ترین مصرف‌کننـده منابع طبیعی در سراسـر جهان شناخته می‌شـود. حدود ۶۰ درصد از کل منابع‌طبیعی دنیا در صنعت ساختمان به مصرف می‌رسـد و بخـش قابل‌توجهی از ایـن منابع نیز در قالـب ضایعات مصالـح در پروژه‌های ساختمانی به هدر می‌رود. این صنعت از جمله حوزه‌هایی است که با حجم بالایی از مصالح و به‌طبـع بخـش زیادی از ضایعات همراه اسـت که وارد نشـدن آن به چرخـه بازتولید و بی‌توجهـی به این مسـئله می‌تواند با خسـارت‌های زیسـت‌محیطی زیادی همراه باشـد. به‌طورکلی، پسـماندهای سـاختمانی شامل تمامی مصالحی اسـت که به‌صورت ناخواسته در هنگام تخریب و ساخت‌وسـاز تولید می‌شوند. از مهم‌ترین این پسماندهای ساختمانی می‌تـوان به مواد و مصالحی چون عایق، میخ، سـیم برق، میلگرد، سـنگ‌ها، آجرها و ... اشـاره کرد. حتی مواردی مربوط به زمان آماده‌سـازی مقدماتی محل ساخت‌وسـاز مانند کنده درختان، ضایعات حاصل از لایه‌روبی محل، قلوه‌سـنگ‌ها و هر نوع نخاله ساختمانی نیز از پسماندهای ساختمان به‌حساب می‌آیند. ضایعات ساختمانی به‌عنوان یکی از عوامل تهدید محیط‌زیست و هدررفت منابع‌طبیعی در تمامی کشورها شناخته می‌شود. برای حل این مسئله راهکارهای مختلفی نظیر کاهش ضایعات ساختمانی، استفاده مجدد از مصالح سـاختمانی قابل‌مصرف و بازیافت نخاله‌های سـاختمانی وجود دارد. صمت در این گزارش آسیب‌های زیست‌محیطی نخاله‌های ساختمانی را از نگاه کارشناسان بررسی کرده است.

عکس: آیدا فریدی

مدیریت نخاله‌های سـاختمانی در کشـور ما همچنان با چالش‌هایی مواجـه اسـت و می‌تـوان گفـت در برخی مـوارد به‌درسـتی انجام نمی‌شود

اثرات منفی مواد باقیمانده از ساخت‌وساز

ضایعات سـاختمانی یا مواد باقیمانده از ساخت‌وساز بـرای طبیعت بسـیار مضر هسـتند و می‌توانند اثرات منفـی متعددی روی محیط‌زیسـت داشـته باشـند. ضایعـات سـاختمانی می‌توانند برای هـوا نیز آلودگی ایجاد کنند. به‌طورمثال، سـوختن مواد شـیمیایی در ضایعات سـاختمانی در فرآیند حرارتـی برای مقاصد حرارتـی می‌توانـد برای هوا آلاینده باشـد. همچنین، می‌توانند باعث آلوده شـدن منابع آبی و خاکی شـوند و ممکن اسـت خطرات بهداشتی را نیز به‌همراه داشته باشـند. برای مثال، تخلیه مواد شـیمیایی ممکن است به منابع آبی و خاکی آلوده شـوند و در نتیجه بهداشت عمومی را تهدید کنند. باتوجه به این مسائل، بهتر است که در فرآیند ساخت‌وسـاز، استفاده از مصالح بازیافتی و کاهـش تولیـد ضایعات سـاختمانی موردتوجه قرار گیرد. همچنین، می‌توان با استفاده از روش‌هایی مانند بازیافت و دفع مطمئن ضایعات ساختمانی، اثرات منفی این ضایعات را به حداقل رساند. همچنین، بهبود فرآیند طراحی ساختمان و افزایش اطلاعات و آگاهی در مورد فناوری‌های پایدارسـازی، نیز می‌تواند به کاهش اثرات منفی ضایعات سـاختمانی برای زیست‌محیطی کمک کند؛ بنابراین، شـناخت دقیق‌تر دربـاره این موضوع و اتخـاذ تدابیـر لازم می‌تواند به بهبود محیط‌زیسـت و حفـظ منابع‌طبیعی کمک کنـد. در نهایت، بهره‌گیری از شـیوه‌های ساخت پایدار و سـازگار با محیط‌زیست، انتخـاب مواد سـاختمانی با کمتریـن تاثیر محیطی، طراحی سـاختمان باتوجه به اصول پایداری و مدیریت منابـع و مصرف انرژی بهینه، می‌تواند به کاهش تولید ضایعات سـاختمانی کمک کنـد. در کل، توجه به این مسـئله که ضایعات ساختمانی یکی از چالش‌های مهم زیسـت‌محیطی در جوامع مدرن بوده و اثرات منفی بر روی کیفیت زندگی شهروندان می‌گذارد، اهمیت بسیار زیادی دارد.

پیامدهای زیست‌محیطی نخاله‌های ساختمانی

فرید حسـین‌زاده، کارشـناس شهرسازی به صمت توضیح داد: در بسـیاری از کشـورها قوانین و مقررات مختلفی برای کنترل و مدیریت نخاله‌های سـاختمانی وجود دارد که هدف برخی از آنها جلوگیری از پیامدهای زیسـت‌محیطی ناشی از نخاله‌های ساختمانی است. در ایـران نیز قوانین و مقرراتی در زمینه کنترل و مدیریت نخاله‌های سـاختمانی وجود دارد. به‌عنوان‌مثال، قانون مدیریت پسـماند، مقـررات بازیافت و اسـتفاده مجدد مصالح ساختمانی، دسـتورالعمل‌های صادرشده توسط وزارت راه و شهرسازی و سازمان حفاظت محیط‌زیست از جمله این مقررات هستند.

وی در ادامه افزود: در کشـور، نخاله‌های ساختمانی به‌طورعمـده در محل‌های نامناسـبی مانند زمین‌های خالـی، در کنـار جاده‌ها و رودخانه‌ها یـا در محل‌های نامناسـب دیگر دفن می‌شـوند. این کار ممکن اسـت بـه پیامدهای خطرناکی از جملـه آلودگی آب، کاهش باروری خاک، کاهش زیسـتگاه‌های حیـات وحش و افزایش پراکندگی گردوغبار در هوا منجر شود.

این کارشـناس تصریح کـرد: به‌طورکلـی، قوانین و مقـررات کنتـرل و مدیریت نخاله‌های سـاختمانی در بسـیاری از کشـورها وجود دارد و اجـرای صحیح این قوانین و مقررات می‌تواند به حفظ محیط‌زیست و ایجاد پایداری در بلندمدت کمک کند، اما مدیریت نخاله‌های ساختمانی در کشـور ما همچنان با چالش‌هایی مواجه است و می‌توان گفت که در برخی موارد به‌درستی انجام نمی‌شـود. این چالش‌ها عمدتا ناشـی از اجرایی نشدن صحیح قوانین و مقررات، بی‌توجهی به اهمیت مدیریت پایدار پسماندها و نبود آگاهی و هماهنگی بین نهادهای مختلف در این زمینه است.

نخاله‌هـای سـاختمانی می‌تواننـد بـه پیامدهـای زیست‌محیطی مختلفی منجر شوند و مشکلات زیادی را به بار آورند. نخاله‌های ساختمانی شامل موادی مانند آرسنیک، سـرب، جیوه و ... هستند که ممکن است به آب زیرزمینی نفوذ و آن را آلوده کنند. این مواد ممکن است برای سلامتی انسان‌ها و حیوانات خطرناک باشند.

▣ روش‌های بازیافت مصالح ساختمانی

حسین‌زاده بیان کرد: ممکن است تخریب محیط‌زیست به‌دلیل استفاده بیش از حد از منابع‌طبیعی برای تولید مصالح سـاختمانی و تخلیه نخاله‌های سـاختمانی رخ دهد، در صورتی که نخاله‌های ساختمانی در فضای باز نگهداری شوند، ممکن است به پراکنده شدن گردوغبار در هوا منجر شـوند که برای سـلامتی افراد و حیوانات خطرناک می‌شود. برای رفع پایدار آسیب‌های نخاله‌های ساختمانی، می‌توان از روش‌های مختلفی استفاده کرد تا پیامدهای آن به حداقل برسـد. این کارشناس افزود: در روش بازیافـت مصالح سـاختمانی مانند بتن، آجر، سـنگ و ... جمع‌آوری، جداسـازی و بازیافت می‌شوند تا بتوانند دوباره اسـتفاده شوند. این عمل باعث کاهش نیـاز به مـواد جدیـد و تولید کمتـر نخاله‌های سـاختمانی می‌شـود. مصالح سـاختمانی مانند دروازه‌ها، پنجره‌ها، چوب و ... بازیافت نمی‌شوند، بلکه در پروژه‌های دیگر می‌توان از آنها استفاده مجدد کرد.

وی در پایان گفت: وزارت راه و شهرسازی در سال‌های اخیر دسـتورالعملی برای بازیافت مصالح سـاختمانی منتشـر کرده است و سازمان حفاظت محیط‌زیست نیز برنامه‌هایی برای کنترل و مدیریت نخاله‌های ساختمانی در نظر دارد. با این حال، برای بهبود مدیریت نخاله‌های سـاختمانی در کشـور، نیاز به اجرای صحیح قوانین و مقـررات، توسـعه فناوری‌هـای نوین بـرای بازیافت و اسـتفاده مجدد مصالح سـاختمانی، آموزش و افزایش آگاهی جامعه و هماهنگی بین نهادهای مختلف در این زمینه احساس می‌شود.

حجم بالای زباله‌های شهری به‌ویژه نخاله‌های ناشی از تخریب بافت‌های فرسوده منجر به بروز مشکلات فراوان در مناطق پرجمعیت می‌شود

منابع طبیعی در خطر هستند

حسـین عبیری گلپایگانی، کارشناس محیط‌زیست در رابطـه با ضرورت بازیافت نخاله‌های سـاختمانی به صمت گفت: نحوه برداشـت از منابـع اولیه از اهمیت زیادی برخوردار اسـت. وقتـی کالای بی‌کیفیت تولید می‌کنیم، باید منابع بیشتری برای بازتولید آن محصول خـرج کنیم. بنابرایـن زمانی که ما برای ساخت‌وسـاز از مصالح بی‌کیفیت اسـتفاده می‌کنیـم، بعد از مدتی مستهلک می‌شود و مجبور هستیم دوباره برای بازسازی و ساخت مجدد آن ساختمان، کلی وقت و هزینه صرف کنیم.

حال اگر سیسـتم بازیافت عمرانـی هم دچار ضعف و نقص باشـد، این مشـکل دوچندان می‌شود، چرا که منابع‌طبیعی و خدادادی محدود است و بازیافت برخی از مواد، هزاران سال طول می‌کشد، از طرفی، با استفاده بی‌رویه از این منابع، سرمایه‌های ملی برای آیندگان به نابودی کشیده می‌شود.

وی ادامه داد: گاهی به‌اشـتباه شـنیده می‌شـود که پسماندهای عمرانی و ساختمانی تنها از جنبه زیباسازی شـهری می‌توانـد آلودگی‌هـای بصری ایجـاد کند و محیط‌زیست را به خطر نمی‌اندازد، اما نکته حائزاهمیت این اسـت که پسـماندهای سـاختمانی همانند سایر زباله‌های شـهری می‌توانند برای محیط‌زیست مخرب باشـند، چرا که بسیاری از این پسماندها به‌طورشبانه و غیرقانونی در بستر رودخانه‌ها و دریا ریخته می‌شوند و با ایجاد آب‌گرفتگی به شدت گرفتن سیلاب‌ها در برخی مناطق دامن می‌زنند.

این کارشـناس افـزود: بـا رهـا کـردن زباله‌های ساختمانی و بی‌توجهی به بازیافت آنها، بخش عظیمی از منابع‌طبیعی به حال خود رها می‌شـوند و به چرخه تولید بازنمی‌گردند. از این‌رو ضرورت دارد که در کشور مـا سـرمایه‌گذاری و فناوری‌های نویـن راه خود را به این سـمت پیدا کنند تا دیگر شـاهد هدررفت سرمایه ملی نباشـیم. ما باید با اصلاح الگوی مصرف، برداشـت منابع‌طبیعی را کاهش دهیم و از این منابع به‌طورکامل اسـتفاده کنیم تا بتوانیم بعد از تبدیل شدن این منابع به پسماند، عملیات بازیافت را به‌طورکامل اجرا کنیم تا دوباره قابل‌استفاده شوند.

▣ مصالح باکیفیت؛ حافظ محیط‌زیست

ایـن کارشـناس محیط‌زیسـت خاطرنشـان کـرد: متاسـفانه در دهه‌های اخیر شـاهد بی‌کیفیت شـدن مصالح سـاختمانی تولیدشـده در کشـور هستیم. این موضوع علاوه بر ساخت‌وسازهای ناایمن و غیراستاندارد، برداشت از منابع‌طبیعی را چند برابر و در مرحله بازیافت بلااسـتفاده کرده است. صنایع سـاختمان جزو صنایع مادر اسـت که نیـاز مبرم به منابع‌طبیعـی دارد. برای تولید هر یک از مصالح ساختمانی هزینه و وقت زیادی صرف می‌شـود، چرا که مواد اولیه بیشتر این مصالح از معادن کشـور تهیه شده اسـت و با هزینه‌های سنگین حمل‌ونقـل به کارخانجـات تولید مصالح سـاختمانی می‌رسد و در نهایت برای ساخت‌وساز آماده می‌شود. با نگاهی به مراحل بازیافت پسماندهای عمرانی مشاهده می‌کنیم که این فرآیند بسـیار کم‌هزینه‌تر و کم‌دردسر از تولید است و به محیط‌زیست کمک می‌کند.

وی در پایـان گفـت: حجم بالای زباله‌های شـهری به‌ویژه نخاله‌هـای ناشـی از تخریـب بافت‌های فرسـوده منجر به بروز مشـکلات فراوان در مناطق پرجمعیت می‌شـود. ازایـن‌رو توجه به بازیافت آنها به‌دلیل مسائل زیسـت‌محیطی، کمبود مکان‌های دفـع زباله، ایجاد منظره‌ای نامناسـب و کمبود مصالح اولیه امری بسیار ضروری است. در حال حاضر مدیریت نخاله‌های سـاختمانی دانشی بسیار ضروری است که با تصمیم‌گیری اصولی، برنامه‌ریزی دقیق و کنترل تولید دورریزهای ساختمانی همراه است.

سخن پایانی

نخاله‌هـای سـاختمانی ممکن اسـت باعث کاهش کیفیت هوا و خاک در مناطق اطراف سایت ساختمانی شـوند. برای مثال، زمانی که نخاله‌های سـاختمانی در یک محل دفن شـوند، ممکن است به آلودگی خاک و آب زیرزمینی منجر شوند، همچنین زمانی که در فضای باز نگهداری شـوند، ممکن است به پراکنش گردوغبار در هوا منجر شـوند. باتوجه به این مسائل، بهینه‌سازی فرآینـد ساخت‌وسـاز، اسـتفاده از مصالح سـاختمانی دوسـتدار محیط‌زیسـت ماننـد سـیمان بـا کمترین ترکیبات شـیمیایی، اسـتفاده از طراحی ساختمان‌ها به‌گونه‌ای که از انرژی کمتری اسـتفاده شـود و باعث کاهش مصرف انرژی و انتشار گازهای گلخانه‌ای شوند، می‌تواند به حفظ محیط‌زیسـت کمک کند. به‌طورکلی، نخاله‌هـای سـاختمانی می‌تواننـد بـه عواقـب منفی زیست‌محیطی منجر شـوند. برای کاهش این پیامدها، می‌تـوان از روش‌هـای دفن پایـدار ماننـد بازیافت و استفاده مجدد مصالح ساختمانی و طراحی ساختمان‌ها به‌گونـه‌ای که مصرف منابـع و تولید زیـاد نخاله‌های سـاختمانی را کاهش دهند، اسـتفاده کرد. همچنین، برنامه‌های مدیریت و کنترل محیطی برای جلوگیری از آلودگی‌های محیطی از نخاله‌های ساختمانی می‌توانند مفید واقع شـوند. به علاوه، آموزش و اطلاع‌رسـانی به کارگـران و مدیران سـایت‌های سـاختمانی در رابطه با جلوگیری از تولید اضافی نخاله‌ها نیز ثمربخش است. در پایان باید گفت که افزایش همکاری‌ها و تلاش مستمر مسـئولان ذی‌ربط، می‌تواند به بهبود پایداری و کاهش پیامدهای منفی نخاله‌های ساختمانی کمک کند.

صنایع‌معدنی نیازمند تدابیر تسهیلگر

رئیس هیات‌مدیره انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران گفت: توسعه بخش صنعت و معدن، نیازمند تدابیر منطقی تسهیلگر است.

به‌گزارش ایرنا، بهرام سبحانی در پیامی به مناسبت فرارسیدن روز صنعت و معدن افزود: دهم تیر، روز ملی صنعت و معدن فرصت مناسبی است تا ضمن گرامیداشت این مناسبت، عرض تبریک و دستمریزاد، به تلاشگران عرصه معدن و صنعت کشور که باوجود همه مشکلات و نابسامانی‌های موجود در فضای کسب‌وکار، همچنان پرخروش و خستگی‌ناپذیر طی طریق می‌کنند و راه را برای آینده‌ای پرامید هموار می‌سازند، داشته باشیم. وی گفت: در چنین شرایطی انتظار می‌رود دولتمردان و قانون‌گذاران نیز با عنایت به نقش پررنگ معدن و صنایع‌معدنی در رونق اقتصادی، اشتغال و ارزآوری، با اتخاذ تدابیر منطقی تسهیلگر، مسیر توسعه این بخش عظیم اقتصادی را بیش از پیش هموار کنند. سبحانی ادامه داد: به‌طورقطع، با تلاش فعالان معدن و صنایع معدنی می‌توانیم شاهد رشد و توسعه این بخش بزرگ در راستای سیاست رهایی از اقتصاد تک‌محصولی و جایگزینی آن به‌جای نفت باشیم. وی اضافه کرد: همچنین باتوجه به مزیت‌های نسبی کشور از جمله برق، گاز و نیروی جوان به‌طورحتم این بخش می‌تواند نقشی اساسی در صادرات و ارزآوری کشور ایفا کند.

رئیس هیات‌مدیره انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران ابرازامیدواری کرد با حمایت مسئولان شاهد رشد پایدار تولید و توسعه صادرات در معدن و صنایع‌معدنی کشور به‌ویژه صنعت استراتژیک فولاد باشیم.

بررسی اصلاح قانون معادن همچنان در کمیسیون‌های مجلس ادامه دارد

معدنی‌ها در انتظار تصویب یک قانون

برخی فعالان معدنی معتقدند، موانع موجود در بخش معادن همواره چالش‌های جدی برای این گروه ایجاد کرده که با اصلاح قانون معادن بسیاری از این مشکلات رفع خواهد شد. عدم‌هم‌افزایی نهادهای دولتی و حمایتی بخش معدن و صنایع‌معدنی، سیاست‌گذاری‌های کوتاه‌مدت درون‌بخشی دولت و نوسانات اقتصادی، شکاف فناوری و فرسودگی ماشین‌آلات، ناکافی بودن اکتشافات و اطلاعات پایه در سطح کشور از دیگر چالش‌هایی است که بخش معادن با آن روبه‌رو است. همچنین، مواردی مانند «اجازه برداشت محدود»، «دریافت ناقص حقوق دولتی تخصیص‌یافته»، «معافیت مالیات برای مواد خام» و «بی‌توجهی به استخراج و فروش سنگ‌های قیمتی» از مواردی هستند که قانون فعلی معادن از آنها غافل است و با تصویب و اجرای طرح اصلاح قانون معادن می‌توان گام‌های مثبتی در راستای بهبود اوضاع معادن و توجه به بهره‌برداران برداشت. صمت در این گزارش به الزامات اصلاح قانون معادن و نقش بخش خصوصی در این روند اصلاحی پرداخته است.

گروه معدن
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

بررسی اصلاح قانون معادن یک‌ساله شد

۱۸ اردیبهشت ۱۴۰۱ اصلاح قانون معادن، در مجلس کلید خورد. ایران جزو ۱۰ کشوری است که متنوع‌ترین وغنی‌ترین مواد معدنی دنیا را دارد که متاسفانه با خام‌فروشی مواد معدنی، این ثروت غنی در اختیار دیگر کشورها قرار می‌گیرد و سپس مجدد محصولات بعدی این زنجیره را با ارز بسیار زیاد وارد می‌کنیم. براساس اخبار منتشرشده، قانون اصلاح معادن چندین هدف را دنبال می‌کند. یکی از اهداف مهم آن در زمینه پروانه‌های گرفته‌شده در این سال‌ها است. پروانه‌های مختلفی در سراسر کشور صادر شده که عدد آن شاید به چندین هزار می‌رسد و بسیاری از آنها به طرح‌هایی که قرار بوده است، بپردازند؛ نپرداخته‌اند و آنها را اجرایی نکرده‌اند. بنابراین، قرار است با اصلاح قانون، این پروانه‌ها ابطال شود. موضوع صلاحیت فنی و مالی متقاضیان پروانه معادن، موضوع ۱۵ درصد از حقوق دولتی وصولی معادن برای توسعه مناطق در محدوده معادن، معافیت ۲۰ درصدی از پرداخت حقوق دولتی برای بهره‌برداران معادنی که در راستای بهره‌برداری بهینه و صیانت از ذخایر معدنی، ارتقای بهره‌وری، تحقیق و توسعه، اکتشاف و حفظ محیط‌زیست و همچنین سهم وزارت صمت برای توسعه طرح‌های سرمایه‌ای از اهداف مهم این طرح است.

تامین مواد اولیه صنایع موضوع مهم دیگری است که در این طرح به آن پرداخته شده است. باتوجه به اینکه ذخایر برخی معادن بزرگ ما در صنایع مختلف در یک بازه میان‌مدت رو به اتمام است؛ باید به‌سمت اکتشافات عمیق و اساسی در کشور برویم. بنابراین باید آنچه در معادن در حال اتفاق افتادن است را بروزرسانی کنیم.

الزامات تسریع در اصلاح قانون معادن

امین صفری ـ معاون توسعه معادن و صنایع‌معدنی شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات: بخش دولتی و خصوصی، هر دو به این باور رسیده‌اند که باید به اکتشاف توجه ویژه‌ای شود و آینده بخش معدن و صنایع‌معدنی در گرو توسعه اکتشاف است. در این‌باره به‌تازگی بسیار صحبت شده است، اما شاید اگر به برخی نکات کلیدی که بسیار ساده نیز هستند، توجه کنیم، بتوانیم برنامه‌ریزی بهتری در این بخش داشته باشیم تا تحول اساسی در این حوزه رقم بخورد.

یکی از این نکات کلیدی، توجه به قوانینی است که گاهی مانع از تحول در اکتشاف می‌شود. محدوده‌های زیادی در سازمان‌های دولتی مانند سازمان انرژی اتمی، ایمیدرو و سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی وجود دارد که بلوکه شده‌اند؛ به‌طوری که حتی اگر کارشناسان و تصمیم‌گیران آن سازمان‌ها بخواهند این محدوده‌ها را واگذار کنند، امکان قانونی برای این امر میسر نیست. به‌نظر من، دولت یا نمایندگان مجلس با تعریف لایحه‌هایی یا تغییرات کوچکی در قوانین می‌توانند این مسائل را برطرف کنند و نیازی به تغییرات گسترده نیست.

به‌طورمثال، آیین‌نامه اجرایی تبصره ۲ ماده ۳ قانون معادن مربوط به محدوده‌هایی است که با سازمان انرژی اتمی مشترک و دارای ماده رادیواکتیو است؛ این قانون به‌قدری برای بخش معدن محدودکننده است که به‌کلی تصمیم‌گیری درباره این محدوده‌ها را از شورای‌عالی معادن یعنی بالاترین نهاد تصمیم‌گیری در بخش معدن سلب کرده است.

حدود ۱۰ درصد از مساحت کشور بلوکه سازمان انرژی اتمی است؛ محدوده‌هایی که اتفاقا به‌لحاظ زمین‌شناسی و کانی‌زایی، ظرفیت بالایی دارند و در شرایط خوبی هستند؛ برخی از این محدوده‌ها در استان‌های یزد، کرمان و آذربایجان و بسیار معدن‌خیز هستند. اگر این آیین‌نامه تغییر کند، تحول اساسی در این بخش رخ خواهد داد، به‌طوریکه ذخایر قطعی قابل‌برداشت کشور افزایش چشمگیری خواهد داشت و امکان سرمایه‌گذاری توسط بخش خصوصی در این مناطق نیز میسر خواهد شد.

همچنین تبصره ماده ۳۵ قانون رفع موانع تولید که مصوبه سال ۱۳۹۴ است، ایمیدرو را محدود کرده که به‌طورحتم گواهی کشف محدوده‌های اکتشافی را که در اختیار دارد، اخذ و سپس آن محدوده‌ها را واگذار کند. در حالی که صدها پروانه اکتشاف در ایمیدرو وجود دارد که اگر مانند وزارت و سازمان صمت استان‌ها، مجوز واگذاری آنها به بخش خصوصی را دارا بود تا بتواند از منابع در اختیار آنها استفاده کند، به‌میزان زیادی به ذخایر کشور افزوده می‌شد. هرچند در حال حاضر ایمیدرو در این محدوده‌ها مشغول به فعالیت‌های اکتشافی است، اما به‌هرحال این کار بزرگ را نمی‌توان تنها برعهده یک سازمان یا چند شرکت گذاشت، چرا که ایمیدرو نیز محدودیت‌های مالی، نیروی انسانی و قانونی خودش را دارد. در صورتی که شرکت‌های بزرگ خصوصی که هم به‌لحاظ مالی توانمند هستند و هم محدودیت نیروی انسانی متخصص ندارند، وارد کار شوند، به‌طورقطع تحول بزرگی در این بخش رخ می‌دهد.

به‌نظر می‌رسد اصلاحات جزئی در این بخش قانون و باز گذاشتن دست مدیران دولتی در واگذاری این محدوده‌ها به بخش خصوصی، می‌تواند راهگشای این مسئله باشد.

در بخش اکتشاف؛ طی چند سال گذشته وزارت و سازمان صمت استان‌ها مزایده‌هایی برگزار کرده‌اند که با استقبال خوبی از سوی بخش خصوصی و شرکت‌های مختلف مواجه شده است، اما وقتی لایه‌های پایینی و بخش اجرایی را بررسی می‌کنیم، مشخص می‌شود بسیاری از این شرکت‌ها تنها روی کاغذ وجود دارند و با طی مراحل قانونی که برای ثبت شرکت و حضور در مزایده نیاز است، موفق به حضور در مزایده‌ها شده‌اند و پس از برنده شدن اقدام به خریدوفروش این شرکت‌های کاغذی می‌کنند و در عمل هیچ اقدام فنی و اجرایی درباره اکتشافات این محدوده‌ها و وارد شدن آنها به زنجیره، انجام نمی‌گیرد.

از سوی دیگر، بسیاری از این محدوده‌ها هنوز اقدامات اولیه اکتشافی روی آنها انجام نگرفته و تنها به‌عنوان محدوده‌های ثبتی واگذار می‌شوند؛ بنابراین شرکت‌هایی که در واقع به قصد عملیات اکتشافی وارد کار می‌شوند، با چالش‌های متعددی از جمله محیط‌زیست، منابع‌طبیعی، سازمان میراث فرهنگی، انرژی اتمی و نیز سازمان‌های متعدد دیگری روبه‌رو می‌شوند، چرا که این محدوده‌ها هنوز پروانه اکتشاف اخذ نکرده و در واقع مجوز هیچ‌یک از این سازمان‌ها را نیز نگرفته‌اند؛ یعنی محدوده‌هایی که هیچ مجوزی ندارند، به مزایده گذاشته می‌شوند.

این اقدام که بخش خصوصی وارد کار شود، تصمیم درستی است که از سوی وزارت صمت گرفته شده است، اما اصلاحات جزئی در نحوه برگزاری مزایده‌ها و... می‌تواند منتج به اتفاقات مثبتی در این بخش و از این‌گونه اقدامات جلوگیری شود.

یکی از اصلاحاتی که بهتر است، صورت بگیرد، این است که پیش از ورود به جریان مزایده، به‌طورحتم پروانه اکتشاف و به‌دنبال آن مجوزهای موردنیاز برای فعالیت در این محدوده‌ها اخذ و مشخص شود که این محدوده دارای چه فلز و کانی است و در یک فضای شفاف، بخش خصوصی وارد جریان کار شود. اینکه یک شخص حقیقی بدون مستندات فنی محدوده‌ای را در کاداستر ثبت کند و آن را به مزایده بگذاریم، اقدام فنی و درستی نیست.

درباره صدور پروانه‌های اکتشاف نیز به‌نظر می‌رسد مطابق با ماده ۲۴ قانون معادن، از کمیته‌های تعاملی که شکل گرفته‌اند، نهایت بهره را ببریم و مجوزهای محدوده‌ها اخذ شود تا بخش خصوصی در فضایی امن و تنها برای سرمایه‌گذاری و نیز عملیات فنی وارد جریان کار شود و بتواند سریع‌تر به گواهی کشف و ذخایر برسد؛ در حالی که اکنون فرآیند اخذ پروانه اکتشاف و مجوزهای موردنیاز از سازمان‌های مختلف در حدود ۴-۵ سال طول می‌کشد، در صورتی که این روند اصلاح نشود، نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم تحول جدی در این بخش رخ دهد.

> ۱۸ اردیبهشت ۱۴۰۱ اصلاح قانون معادن، در مجلس کلید خورد و همچنان بررسی این قانون در کمیسیون‌های تخصصی مجلس ادامه دارد

پژوهشی درباره اصلاح قانون معادن

اندیشکده راهبردی معادن ایران که با حضور فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های امیرکبیر و تهران فعالیت می‌کند، با هدف بهبود فضای کسب‌وکار معدنی در پژوهشی به ضرورت اصلاح قانون معادن پرداخته است. براساس این پژوهش در قانون فعلی مشکلاتی وجود دارد و باید در روند اصلاح قانون رفع شوند. این موارد عبارتند از:

▣ اجازه برداشت محدود

در ماده ۱۳ قانون، اجازه برداشت محدود در شرایط خاص به مکتشفان و بهره‌برداران داده شده است. این اجازه برداشت باعث ضررهای جبران‌ناپذیر می‌شود. همچنین، در این قانون ذکر شده که برداشت محدود برای فعالیت‌های آزمایشگاهی تا حد یک تن بدون پرداخت حقوق دولتی امکان‌پذیر است؛ اما از طرفی، در بسیاری از موارد به بیش از این مقدار ماده معدنی نیاز و همچنین قصد مکتشف نامشخص است.

از این‌رو به‌نظر می‌رسد باتوجه به اینکه برداشت محدود تنها یک بار و به قصد کسب سود انجام می‌شود و برخلاف بهره‌برداران هیچ‌گونه تعهدی نسبت به ذخیره و مناطق اطراف ندارد، باید حقوق دولتی براساسی محاسبه شود که درآمد دولت از آن با یک معدن متوسط در آن منطقه، یکسان باشد.

بر این اساس، پیشنهاد می‌شود که میزان حقوق دولتی پرداختی افراد دارای مجوز برداشت (با هر میزان برداشت) با متوسط معادن اطراف برابر باشد؛ یعنی حقوق دولتی یک معدن تجهیزشده را بپردازد.

▣ تخصیص حقوق دولتی دریافت‌شده

بر اساس قانون معادن، درآمدهای ناشی از اخذ حقوق دولتی باید در راستای خاصی مصرف شود؛ اما به‌علت درگیر بودن دولت‌ها با کسری بودجه این اتفاق نیفتاده و این موضوع می‌تواند ریشه بسیاری از مشکلات مردم و دیگر دستگاه‌های اجرایی باشد. برای حل این معضل، مجلس تخصیص ۱۰۰ درصد اعتبارات و ایجاد یک صندوق جداگانه برای واریز مبالغ ناشی از واریز حقوق دولتی توسط بهره‌برداران را در تبصره و ماده جداگانه عنوان کرده است، اما این ۲ مورد به‌دلیل ایجاد هزینه برای دولت و عدم‌جذابیت در همکاری به‌دلیل دریافتی ناچیز دولت راه‌حل مناسبی نیستند.

بنابراین پیشنهاد می‌شود تصمیم‌گیری در این‌باره، با تعامل بین بهره‌برداران و برخی سازمان‌های ذی‌نفع انجام گیرد.

▣ مواد خام و راهبردی

تبصره ۱۱ ماده ۱۴ قانون معادن فعلی به شناخت مواد خام می‌پردازد. همچنین در تبصره ۸ این ماده، موضوع معافیت مالیات برای صادرات آن مطرح شده است. در این راستا، نیاز است که معیارهایی وجود داشته باشد.

ویژگی صنایع پایین‌دستی می‌تواند تا حد قابل‌قبولی خام بودن یک ماده معدنی را مشخص کند. از طرفی، نیاز است مشوق‌هایی برای ایجاد و توسعه زنجیره‌های ارزش آنها مشخص شود. همچنین، برای صادرات آن مواد به‌صورت خام، علاوه بر لغو معافیت صادراتی، جریمه‌هایی نیز در نظر گرفته شود.

▣ سنگ‌های نیمه‌قیمتی و نمونه‌های نادر

در قانون فعلی، از بحث مربوط به سنگ‌های قیمتی و نمونه‌های نادر موجود در برخی معادن غافل شده است. باتوجه به اینکه این نمونه‌ها جزو ثروت ملی محسوب می‌شوند، باید ترتیبی جداگانه برای استخراج و فروش آنها در نظر گرفت. تعیین جوایز نفیس برای یابندگان یا اولویت دادن آنها در مزایده‌ها و مناقصات معدنی می‌تواند راهکاری مناسب برای این موارد باشد.

▣ بازسازی و احیا

در این مرحله که آخرین حلقه فعالیت‌های معدنی است، بهره‌بردار هنگام استخراج یا پس از اتمام ذخیره معدنی، اقدام به ترمیم خسارت‌های ناشی از فعالیت‌های خود می‌کند. این کار باعث بهبود دیدگاه سازمان‌ها و دستگاه‌های ذی‌نفع در حفاظت از محیط‌زیست و مردم به حوزه معادن می‌شود. در ایران این وظیفه برعهده سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری قرار دارد.

در نتیجه، هیچ راهبردی برای اجرای این قسمت از زنجیره در معادن کشور وجود ندارد. بنابراین این تغییر باید در تعاریف مربوط به طرح و پروانه بهره‌برداری در ماده یک و ۲۶ به این صورت ایجاد شود که بازسازی و احیای مناطق معدنی برعهده بهره‌بردار باشد و چگونگی انجام و هزینه‌های لازم آن باید در طرح بهره‌برداری ذکر شود.

سخن پایانی

مالکیت معادن در کشور به‌عنوان غنیمت در اختیار دولت است. این موضوع زمانی ایجاد مشکل می‌کند که مکتشفان بخواهند اقدام به تامین مالی از بانک‌ها و موسسات مالی کنند؛ زیرا که معدن سند مالکیت ندارد و بانک‌ها پروانه‌های صادرشده از سوی وزارت صمت را قبول نمی‌کنند. در این راستا، بحث وجود صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی مطرح می‌شود که استفاده از این ظرفیت نیازمند تدوین سندی برای معادن است که امور ثبتی آن نیز به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سپرده شود. همچنین، براساس پیشنهاد مرکز پژوهش‌های مجلس، برای محاسبه حقوق دولتی معادن کوچک باید میزان استخراج واقعی انجام شود. همچنین، در مواردی که تفاوت میان استخراج اسمی و واقعی بیش از ۶۱ درصد باشد، باید با تایید شورای‌عالی معادن، استخراج واقعی مدنظر قرار گیرد.

نظرگاه

تحمیل هزینه‌های مضاعف به معدنکاری

حسین فراهانی
کارشناس استخراج معدن

معدنکاری منبعی از کالاهای معدنی است که همه کشورها آن را برای حفظ و بهبود استانداردهای زندگی خود ضروری می‌دانند و از این مواد معدنی برای ساخت جاده‌ها، بیمارستان‌ها، خودرو، خانه، تولید برق و ارائه بسیاری از کالاها و خدماتی که مصرف‌کنندگان از آن لذت می‌برند، استفاده می‌کنند. بنابراین، این صنعت با چالش‌های پیچیده‌ای از هر بابت مواجه است؛ از جمله این چالش‌ها فشارهای محیطی و تغییرات آب‌وهوایی، جنگ‌های تجاری، تقاضای متغیر و نامشخص، تغییرات فناوری، کمبود ماشین‌آلات و مهارت‌های تعمیر و نگهداری و... را می‌توان نام برد که پرداختن به این چالش‌ها یک اولویت برای پایداری بلندمدت معادن است.

ایران در دهه اخیر سرمایه‌گذاری زیادی در بخش معدن و صنایع‌معدنی داشته و به‌دنبال افزایش صادرات موادمعدنی فرآوری‌شده به‌جای مواد خام است. اهداف چشم‌انداز ۲۰۲۵ ایران شامل افزایش تولید سالانه به ۵۵ میلیون تن فولاد خام، ۸۰۰ هزار تن کاتد مس، ۱.۵ میلیون تن آلومینیوم، ۳۰۰ هزار تن روی و ۵۰۰ کیلوگرم طلا است.

تحقق این امر نیازمند افزایش اکتشافات و در ادامه افزایش میزان تولید مواد اولیه است؛ افزایش تولید در معادن به‌شدت به استفاده از ماشین‌آلات و تجهیزات تخصصی برای استخراج مواد معدنی و منابع از زمین متکی است. اثربخشی این ماشین‌آلات و تجهیزات تاثیر مستقیمی بر کارآیی و بهره‌وری عملیات معدنی و همچنین ایمنی کارگران و محیط‌زیست دارد.

در بیشتر معادن فلزی، قسمت‌های پرعیار و سطحی سنگ‌معدن استخراج شده و میانگین عیار معادن کاهش یافته و میزان باطله‌برداری و حجم استخراجی معادن بیشتر شده است. بنابراین، بهره‌برداری از این معادن نیازمند استفاده از تجهیزات و ماشین‌آلات پیچیده‌تر یا ممکن است برای افزایش بهره‌وری و افزونی میزان تولید، تمام تجهیزات قدیمی را با تجهیزات جدید جایگزین کنند.

یکی از هزینه‌های اصلی معدن مربوط به خرید و استفاده از تجهیزات و ماشین‌آلات است که بخش عمده سرمایه یک فعالیت معدنی را تشکیل می‌دهد. انتخاب ناوگان مناسب، به‌گونه‌ای که نیازهای تولیدی یک معدن را به‌حداقل برساند، یکی از چالش‌های واقعی برنامه‌ریزان معدن است؛ بدین‌ترتیب با انتخاب ناوگان مناسب ماشین‌آلات و کاربرد آنها می‌تواند هزینه‌های سرمایه‌ای و عملیاتی را به‌حداقل برساند.

هزینه‌های معدنکاری ارتباط مستقیمی با تجهیزات، ماشین‌آلات و تعمیرات و نگهداری آنها دارد؛ از این‌رو هرچقدر هزینه ماشین‌آلات برای فعال معدنی بالاتر باشد، هزینه تمام‌شده تولید مواد معدنی نیز افزایش می‌یابد. به‌دلیل کمبود ماشین‌آلات و قیمت‌های خرید سرسام‌آور و علاوه بر آن افزایش اجاره‌بها ماشین‌آلات، فعال شدن معادن کوچک و متوسط به‌صرفه نیست. در نهایت، معدنکار، معدن و مواد اولیه را در اختیار دارد، اما به‌دلیل گرانی ماشین‌آلات و افزایش بهای استخراج، برداشت و استخراج برای او صرفه اقتصادی ندارد.

در این راستا، یکی از مشکلات اصلی حوزه معادن در ایران کمبود ماشین‌آلات و عدم‌ارائه خدمات پس از فروش در برندهای معروف دنیا است. برندهای معروف ماشین‌آلات، به‌علت تحریم‌ها خدمات مطلوب به ما عرضه نمی‌کنند و همچنین با مشکل تامین قطعات روبه‌رو هستیم. از طرفی، ممنوعیت و محدودیت برای واردات ماشین‌آلات معدنی، باعث شده تا نرخ ماشین‌آلات در داخل کشور ۳ تا ۴ برابر نرخ جهانی شود و در عمل، تامین ماشین‌آلات را برای بسیاری از فعالان معدنی دشوار کرده؛ به‌همین‌دلیل شرایط انتخاب محدود است و ناچار به انتخاب دستگاه‌هایی هستیم که خدمات پس از فروش و تامین قطعات دارند.

در این میان، ماشین‌آلات چینی و تجهیزات مربوط به آن، توسط برخی شرکت‌ها وارد کشور و در داخل مونتاژ می‌شوند که مطابق مطالعات انجام‌شده در معادن مختلف، دارای مشکلات زیادی هستند که باعث توقف فعالیت‌های معدنی می‌شود و از کارافتادگی این ماشین‌آلات زیان بسیار سنگینی را به معدنکاران تحمیل می‌کند؛ ضمن آنکه تولید و مونتاژ آنها محدود است و پاسخگوی نیازهای معادن نیستند.

باتوجه به مشکلات بیان‌شده، معدنکاران تمایل بیشتری به استفاده از ماشین‌آلات دست‌دوم با برندهای مطرح دنیا دارند تا بتوانند نیازهای خود را برطرف کنند، در صورتی که ماشین‌آلاتی که در حال حاضر در معادن مشغول به کار هستند، فرسوده شده و نیازمند نوسازی یا تعویض از طریق واردات بوده و از رده خارج شده‌اند و هزینه‌های آنها بیشتر از کارکردشان است و همچنین هزینه سرسام‌آور اجاره‌بها نیز باعث شده است تا هزینه تمام‌شده تولید مواد معدنی افزایش یابد؛ بنابراین برای رسیدن به چشم‌انداز ۱۴۰۴، نیازمند واردات و نوسازی ماشین‌آلات با برندهای روز دنیا هستیم تا با افزایش حجم تولید، کاهش هزینه تعمیر و نگهداری ماشین‌آلات و ایمنی بالاتر، هزینه‌های معدنکاری را کاهش دهیم.

عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس در گفت‌وگو با صمت:

کاهش تورم خرداد، دستاورد محسوب نمی‌شود

از آنجایی که هیچ کدام از نشانه‌های رونق و بهبود شرایط را در کشور نمی‌بینیم، اگر بخواهیم به ارقام اعلام‌شده یعنی رشد حدود ۵ درصدی اعتماد کنیم، چاره‌ای نداریم جز اینکه بگوییم این رشد محصول هر چه بوده، یک رشد باکیفیت نبوده و رونق اقتصادی هنوز محقق نشده است

یک کارشناس اقتصاد درباره اولویت‌های کشور در بخش کلان تصریح می‌کند: «ما نیاز داریم که به‌سرعت با افزایش سرمایه‌گذاری در بخش‌های زیربنایی و عمرانی مواجه شویم. اینها طرح‌هایی هستند که زمینه‌های پیشرفت و توسعه پایدار در ایران را فراهم می‌کنند و ما سال‌هاست از اختصاص بودجه‌های عمرانی ناتوان هستیم؛ به‌عبارت شفاف‌تر سال‌هاست بودجه‌های عمرانی را به‌دلیل ناترازی هزینه‌ها و درآمدها اختصاص نمی‌دهیم که همین هم باعث انباشت بیش از پیش پروژه‌های نیمه‌تمام در کشور شده است.»

علی قنبری، عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس و معاون وزیر جهاد کشاورزی در دولت یازدهم می‌گوید: «شنیده‌ها از فروش روزانه یک میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه نفت ایران خبر می‌دهد که رقمی بی‌سابقه در دوران تحریم‌ها محسوب می‌شود.

در ابتدای دهه ۹۰ فروش نفت ایران به حدود ۵۰۰ هزار بشکه هم کاهش یافت. حتی گفته می‌شود در دوره پیش هم نفت ایران مانند امروز فروش نمی‌رفت. نباید فراموش کنیم که بالاترین میزان فروش روزانه نفت ایران حدود ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه بوده؛ یعنی امروز تنها ۶۰۰ هزار بشکه کمتر از روزهایی که تحت تحریم نبودیم، نفت می‌فروشیم. هرچند نباید نادیده گرفت که امروز فروش نفت سخت‌تر و هزینه‌برتر است. یعنی تحریم‌ها سبب می‌شوند درآمد کشور از فروش نفت کاهش یابد.»

آنچه در ادامه می‌خوانید مشروح گفت‌وگوی صمت با این استاد دانشگاه و معاون وزیر جهاد کشاورزی در دولت یازدهم است.

◉ گزارش اخیر مرکز آمار ایران نشان می‌دهد رشد تورم در کشور کنترل و تنها در خرداد امسال به‌شکلی چشمگیر از تورم نقطه به نقطه کاسته شده است. نگاه شما به عنوان یک اقتصاددان به خبر کاهش تورم در کشور چیست؟

در گزارش‌های تکمیلی منتشرشده اعلام کردند دلیل اصلی کاهش نرخ تورم در خرداد امسال نه برنامه‌ریزی‌های مشخص و مترقی دولت که تخلیه اثرات شوک حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی در اقتصاد کشور بوده است؛ به‌بیان دیگر دولت کاری انجام نداده که منجر به کاهش نرخ تورم در ایران شود، بلکه دستگاه اجرایی کاری کرد که به مدت یک سال نرخ تورم در کشور ما رکوردشکنی‌های متعددی داشته باشد و حالا پس از یک سال به ادعای خودشان، نه نهادهای مستقل توانستند این شوک قیمتی را از بین ببرند.

با این حال کاهش نرخ تورم در کل اتفاق خوبی است؛ آن هم برای کشور ما که در ۵ سال گذشته همواره با تورم بیش از ۳۰ درصدی مواجه بوده است.

فراموش نکنیم در نیم قرن گذشته، اقتصاد ایران همیشه با مشکل تورم بالا مواجه بوده؛ به‌گونه‌ای که در ۴۴ سال گذشته فقط برای ۴ سال نرخ تورم تک‌رقمی شده است. پس ما یک عادت عمومی به تورم بالا داریم. گرچه در جهان امروز میانگین نرخ تورم کمتر از ۵ درصد است، اما در ایران میانگین بلندمدت نرخ تورم همواره حدود ۲۰ درصد بوده است. با این وجود تورم بیش از ۳۰ درصدی در کشور ما هم اتفاقی عجیب است و کمتر پیش آمده که چنین جهش‌های تورمی غیرقابل کنترلی را مشاهده کنیم. به‌هر روی کاهشی که در گزارش اخیر مرکز آمار به تورم نسبت داده شده چندان رقم عجیب و ملموسی نیست. گرچه کاهش تورم نقطه‌ای رقم بالایی را نشان می‌دهد، اما این رقم هنوز برای مردم ملموس نیست و بیشتر یک نکته آماری را نشان می‌دهد.

◉ این روزها دولتمردان کاهش تورم را دستاورد خود می‌دانند. به‌نظر شما این کاهش، دستاورد بزرگی است؟

دستاورد بزرگی که نیست؛ در واقع کاهش اخیر تورم بیشتر به‌معنای تخلیه اثرات شوکی است که سال گذشته توسط همین دولت ایجاد شد. پس من این را نه‌تنها یک دستاورد نمی‌دانم، بلکه اگر بخواهم صادقانه صحبت کنم باید بگویم کاهش فعلی ربط چندانی به عملکرد دولتمردان جمهوری اسلامی نداشته است.

از سوی دیگر زمانی می‌توانیم از کاهش تورم صحبت کنیم که نه برای یک ماه، بلکه چندین ماه و گاه چند سال پشت هم و به‌شکلی پایدار شاهد کاهش جهش‌های قیمتی در کشور باشیم. کاهش تورم زمانی یک دستاورد است که مستمر، پایدار و گسترده باشد؛ به‌نحوی که برای همه مردم ملموس باشد و زندگی مردم را راحت‌تر کند. آنچه که در گزارش اخیر مرکز آمار ایران آمده، هیچ‌کدام از این ویژگی‌ها را ندارد و در بهترین حالت مدعی است اثرات تورمی حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی از بین رفته که به هیچ وجه نشان‌دهنده اتفاق مهمی نیست. ضمن اینکه هنوز هم نرخ تورم کشور بیش از ۴۰ درصد (به گزارش مرکز آمار) است؛ یعنی ۲ برابر میانگین تورمی که در بلندمدت کشور ما تجربه کرده است. پس کاهش اخیر هنوز نمی‌تواند اقتصاد ایران را به روزهای باثبات‌تر گذشته بازگرداند. کاهش‌های اندکی که در نرخ تورم مشاهده می‌شود می‌تواند ناشی از یک اتفاق هم باشد.

کافی است مذاکرات روندی مثبت به خود بگیرد تا ما به‌سرعت با اثرات آن در نرخ ارز یا طلا روبه‌رو شویم. این کاهش که ناشی از عملکرد دولتمردان در حوزه اقتصاد نیست. ممکن است آغاز جنگ میان دو کشور یا صلح هم بر قیمت کالاها در ایران موثر باشد که طبیعی است همه آنها را نمی‌توانیم به‌عنوان دستاورد معرفی کنیم. در خرداد ما با کاهش نسبی تنش‌ها مواجه شدیم و خوشبختانه شرایطی فراهم آمد که روابط با کشورهای همسایه جنوبی بهبود یابد. این اتفاق حتما بر روند اقتصادی ایران موثر خواهد بود و باید امیدوار باشیم چنین اقداماتی بیشتر هم شوند.

◉ افزایش فروش نفت کشور یا امکان بازگرداندن ارز حاصل از صادرات به کشور، چه انتظاراتی را از دستگاه اجرایی به‌وجود می‌آورد؟

قبل از هر چیز باید موفق شوند جلوی کسری بودجه موجود در کشور را بگیرند. کسری بودجه هر سال در حال رکوردشکنی است و برخی از کارشناسان هم معتقدند مهم‌ترین عامل بحران تورم در کشور ما، بالا بودن میزان کسری بودجه است. در برخی گزارش‌ها آمده جبران هر ۱۰ هزار میلیارد تومان کسری بودجه‌ای که با افزایش نقدینگی، ۱.۵ تا ۲ درصد تورم ایجاد می‌کند. حالا تصور کنید که گفته می‌شود امسال میزان کسری بودجه حدود ۵۰۰ هزار میلیارد تومان است. اگر برای ۱۰ درصد این رقم، نقدینگی افزایش پیدا کند، بین ۷.۵ تا ۱۰ درصد فقط از همین محل بر مجموع تورم کشور ما اضافه خواهد شد.

در طرف دیگر ما نیاز داریم که به‌سرعت با افزایش سرمایه‌گذاری در بخش‌های زیربنایی و عمرانی مواجه شویم. اینها طرح‌هایی هستند که زمینه‌های پیشرفت و توسعه پایدار در ایران را فراهم می‌کنند و ما سال‌هاست از اختصاص بودجه‌های عمرانی ناتوان هستیم؛ به‌عبارت شفاف‌تر سال‌هاست بودجه‌های عمرانی را به‌دلیل ناترازی هزینه‌ها و درآمدها اختصاص نمی‌دهیم که همین هم باعث انباشت بیش از پیش پروژه‌های نیمه‌تمام در کشور شده است.

مشکلات ناشی از اصطحلاک زیرساخت کشور تمام بخش‌ها را در برگرفته و ما امروز نیاز فراوانی به جذب سرمایه‌گذاری داریم. حتی برای اینکه بتوانیم به یک رشد اقتصادی باکیفیت و مطلوب برسیم هم باید سرمایه کافی جذب کنیم. در عین حال با اینکه کشور ما امکانات فراوانی در بخش انرژی دارد و همواره جزو صادرکنندگان آن بوده، این روزها به‌کرات می‌شنویم که باید وضعیت تغییر کند و بدون جذب دوباره سرمایه در بخش‌های مرتبط با برق، نفت و گاز، کار کشور در آینده دشوارتر خواهد بود. گفته می‌شود اگر جذب سرمایه‌گذاری کافی در بخش نفت انجام نشود، در آینده نزدیک دیگر امکان تولید روزانه ۳ میلیون و ۸۰۰ هزار بشکه نفت را نخواهیم داشت و بنگاه‌های کشور به‌دلیل تعطیلات ناشی از بی‌برقی یا بی‌گازی متحمل هزینه‌ها و زیان بیشتری خواهند شد.

◉ شنیده می‌شود فروش نفت در ماه‌های اخیر رشد چشمگیری داشته است. عملکرد دولت در این زمینه تغییری کرده است؟

شنیده‌ها از فروش روزانه یک میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه نفت ایران خبر می‌دهد که رقمی بی‌سابقه در دوران تحریم‌ها محسوب می‌شود. در ابتدای دهه ۹۰ فروش نفت ایران به حدود ۵۰۰ هزار بشکه هم کاهش یافت. حتی گفته می‌شود در دوره پیش هم نفت ایران مانند امروز فروش نمی‌رفت. نباید فراموش کنیم که بالاترین میزان فروش روزانه نفت ایران حدود ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه بوده؛ یعنی امروز تنها ۶۰۰ هزار بشکه کمتر از روزهایی که تحت تحریم نبودیم، نفت می‌فروشیم. هرچند نباید نادیده گرفت که امروز فروش نفت سخت‌تر و هزینه‌برتر است. یعنی تحریم‌ها سبب می‌شوند درآمد کشور از فروش نفت کاهش یابد.

در هر حال انتظاراتی که در پاسخ به سوالات پیشین گفتم، هیچ کدام در این مدت تخفیف نیافته و کشور از نظر وضعیت اداره شرایط چندان متفاوتی نسبت به زمانی که نفت کمتری می‌فروخت، ندارد. حتی در گزارش‌های مربوط به کاهش تورم، همان‌طور که در پاسخ به سوال اول تاکید کردم، نقش چندانی از عملکرد مثبت دولت یا افزایش درآمدها مشاهده نمی‌شود. جالب اینکه حتی دولتمردان هم چنین ادعایی ندارند و در گزارش‌های تکمیلی عامل اصلی کاهش نرخ تورم را تخلیه اثرات شوک حذف ارز ترجیحی اعلام کردند.

اگر میزان فروش نفت بالا می‌رود، ما باید در شاخص‌های کلان اقتصادی با یک انقلاب مواجه شویم. مانند میانه دهه ۹۰ که ناگهان رشد اقتصادی دورقمی تجربه و نرخ تورم هم تک‌رقمی شد. ما با چنین اتفاقی در کشور مواجه نیستیم و وضعیت رو به بهبود ملموس نمی‌رود، به همین دلیل شاید برخی این گفته را که امروز نفت چندان کمتری نسبت به دوره پیش از تحریم‌ها نمی‌فروشیم، باور نکنند. به هر روی انتظار داشتیم تاثیر افزایش فروش نفت و درآمدزایی‌های دولت را در نرخ تورم، رشد اقتصادی، بیکاری و ضریب جینی مشاهده کنیم که فعلا چنین چیزی مشهود نیست. به عمل کار برآید و باید از دولت هم خواست برای اثبات هر چه بیشتر تحت کنترل بودن امور، زندگی مردم را ساده‌تر کند؛ نه اینکه صرفا در گزارش‌ها ارقام بهتری را به ثبت برساند.

◉ اخیرا در گزارشی دیگر مرکز آمار نرخ رشد اقتصادی را ۴.۸ درصد اعلام کرد. اکنون سومین سالی است که نرخ رشد اقتصادی مثبت است. با این وصف می‌توان ادعا کرد رکود تورمی در کشور پایان یافته است؟

چنانچه ارقام و آمارهای رسمی کشور را معیار قرار دهیم، حرف شما درست است و به‌طور خلاصه باید ادعا کنیم اقتصاد ایران دیگر در وضعیت رکود تورمی قرار ندارد. البته از نظر من ارقامی که اخیرا مراجع رسمی منتشر می‌کنند چندان مورداعتماد و اتکا نیست. با این همه اگر این ارقام را معیار قرار می‌دهند باید بگویند اقتصاد ایران وارد دوره رونق شده است. باوجود ارقامی که مراکز رسمی اعلام آمار مطرح می‌کنند، همچنان باید بگوییم وضعیت فعلی اقتصادی ما با دوره رونق تفاوت زیادی دارد. ضمن اینکه رشد اقتصادی چنانچه نتواند بر دیگر مولفه‌ها اثر بگذارد، رشدی ضعیف و بی‌کیفیت است.

◉ تفاوت میان رشد اقتصادی باکیفیت و بی‌کیفیت در چیست؟

تفاوت رشد اقتصادی باکیفیت و بی‌کیفیت در ملموس بودن رشد در زندگی مردم است. رشد باکیفیت موجب افزایش اشتغال، تولید، بهره‌وری و در یک کلام حرکت به سمت توسعه می‌شود و در طرف مقابل رشد بدون کیفیت، رشدی است که بیشتر از محل بازرگانی و تجارت حاصل شده و چنان ضعیف است که حتی امکان ایجاد شغل را هم فراهم نمی‌کند. پیش‌تر بانک جهانی مفهوم رشد بدون اشتغال را به‌عنوان رشد بدون کیفیت مطرح کرده بود. منظور بانک جهانی این بود که پس از بحران جهانی ۲۰۰۸ بررسی‌ها نشان می‌داد با اینکه رشد اقتصادی کشورها گاه افزایش می‌یابد، حتی از نرخ بیکاری هم کاسته نمی‌شود و پیرو آن بررسی‌هایی انجام شد تا مفهوم رشد بدون کیفیت یا «رشد بدون اشتغال» مطرح شود. از آنجایی که هیچ کدام از نشانه‌های رونق و بهبود شرایط را در کشور نمی‌بینیم، اگر بخواهیم به ارقام اعلام‌شده یعنی رشد حدود ۵ درصدی اعتماد کنیم، چاره‌ای نداریم جز اینکه بگوییم این رشد محصول هر چه بوده، یک رشد باکیفیت نبوده و رونق اقتصادی هنوز محقق نشده است.

◉ چه چیزی می‌تواند در شرایط فعلی موجب تحولات مثبتی در اقتصاد ایران شود؟

با بدنه کارشناسی این دولت، نمی‌توانیم خیلی امیدوار باشیم که به‌زودی مشکلات موجود برطرف شوند. من فکر می‌کنم آقای رئیسی و دوستان‌شان با همه وجود می‌خواستند وضعیت کشور را بهتر کنند و از میزان مشکلات بکاهند، اما شواهد نشان از عدم موفقیت در این مسیر دارد. مضاف بر اینکه مجلس شورای اسلامی نیز به‌عنوان بخش نظارتی، فشار کافی را به مدیران دولتی برای ایجاد تحولات مثبت در اقتصاد ایران وارد نمی‌کند. از سوی دیگر هر اتفاقی هم که رخ دهد بدون برنامه‌ریزی و سازماندهی درست، نمی‌تواند نتایج مطلوبی داشته باشد؛ به‌عبارت ساده‌تر، ما نیاز داریم افکار توانمند و مدیران کارآمد بیایند و سکان کشور را به‌دست بگیرند تا هم مشکلات را زودتر برطرف کنند و هم بهترین نتایج را برای کشور به ارمغان بیاورند. به هر روی من فکر می‌کنم هر اتفاقی که منجر به رفع موانع فعلی از مقابل اقتصاد کشور شود و مثلا کاهش سطح تحریم‌ها را به‌دنبال داشته باشد، به سود کشور خواهد بود و سپری کردن این دوره را برای مردم تسهیل خواهد کرد. حقیقت این است که من لااقل تا انتخابات ریاست‌جمهوری بعدی نمی‌توانم چندان امیدوار باشم که اقتصاد کشور روی ریل اصلی خود بیفتد و دولت سیزدهم در عمل بتواند گره از کار کشور باز کند.

مدیرعامل و اعضای جدید هیات‌مدیره گروه مپنا

«گروه مپنا» با صدور اطلاعیه‌ای که در سامانه جامع اطلاع‌رسانی ناشران (کدال) منتشر شد، مدیرعامل و اعضای جدید هیات‌مدیره خود را معرفی کرد.

هیات‌مدیره گروه مپنا، به منظور تعیین سمت اعضا و به استناد مواد شماره ۱۱۹، ۱۲۴ و ۱۲۸ قانون تجارت، روز سه‌شنبه ششم تیر ماه ۱۴۰۲ تشکیل جلسه داد. در این نشست که با حضور اعضای هیات‌مدیره به نمایندگی از سهام‌داران برگزار شد، از زحمات اعضای سابق هیات‌مدیره به‌ویژه دکتر عباس علی‌آبادی، وزیر صنعت، معدن و تجارت که در دوران تصدی خود در گروه مپنا، مجدانه موجبات اعتلا و توسعه چشمگیر این مجموعه را فراهم آوردند تقدیر و تشکر شد.

در ادامه محمد اولیاء مدیرعامل شرکت مهندسی و ساخت توربین مپنا (توگا)، به عنوان عضو هیات‌مدیره و مدیرعامل جدید گروه مپنا انتخاب شد.

همچنین بر اساس مصوبات این جلسه، آقایان علیرضا خجسته وهاب‌زاده به عنوان رئیس هیات‌مدیره، خلیل بهبهانی به‌عنوان نایب‌رئیس هیات‌مدیره و محسن امیری به عنوان عضو هیات‌مدیره انتخاب شدند.

مدیرعامل جدید گروه مپنا، متولد سال ۱۳۴۹ و دانش‌آموخته مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد مهندسی مکانیک به ترتیب از دانشگاه‌های فردوسی مشهد و صنعتی شریف است. او تحصیلات خود را در مقطع دکتری در رشته سیستم‌های تولید دانشگاه بیرمنگام انگلستان به پایان رسانده است. محمد اولیاء از سال ۱۳۷۸ در گروه مپنا در سمت‌های مختلف اجرایی، مدیریتی و همچنین هیات‌مدیره شرکت‌های مختلف گروه مپنا اشتغال داشته است.

آگهی احراز تصرفات، موضوع ماده ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سندرسمی و ماده ۱۳ آئین نامه اجرائی آن مصوب ۱۳۹۰/۰۹/۲۰

نظر به اینکه به استناد رأی شماره ۱۴۰۲۶۰۳۰۱۰۲۶۰۰۰۱۴۳ تاریخ صدور ۱۴۰۲/۰۳/۲۳ موضوع پرونده کلاسه شماره ۱۴۰۱۱۱۴۴۰۱۰۲۶۰۰۰۰۸۴۰ هیئت رسیدگی کننده قانون صدر الذکر مستقر در اداره ثبت اسناد و املاک قلهک تهران تصرفات بلامنازع آقای فرهاد باغدار دخت بشماره شناسنامه ۲۶۰۹ و دارای کد ملی ۱۸۱۶۷۶۸۱۷۰ صادره از آبادان فرزند جواد نسبت به ششدانگ دانگ یک قطعه زمین بمساحت (۴۸۵/۴۶ متر مربع) چهارصد و هشتاد و پنج متر و چهل و شش دسی متر مربع قسمتی از پلاک ثبتی ۲۱۷ فرعی از ۴۶ اصلی واقع در بخش ۱۱ تهران حوزه ثبتی قلهک به نشانی خیابان استاد حسن بنا خیابان قابل کوچه سرلک واگذار شده از قنبر فضل الهی احراز شده و جهت اجرا و صدور سند مالکیت طی نامه شماره ۱۴۰۲۶۰۳۰۱۰۲۶۰۰۰۱۴۴ تاریخ ۱۴۰۲/۰۳/۲۳ به این اداره اعلام گردیده است که برای تصرفات فوق پلاک ۲۰۴۲۷ فرعی اختصاص یافته است لذا به استناد ماده ۳ قانون مذکور مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی تا چنانچه شخص و یا اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی نسبت به موضوع صدور سند بنام متقاضی مذکور هرگونه اعتراضی دارند ظرف مهلت دوماه از تاریخ انتشار اولین آگهی به این اداره مراجعه و ضمن اعلام اعتراض و اخذ رسید ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض دادخواست خود را به دادگاه عمومی محل وقوع ملک تقدیم نموده و گواهی مربوطه را از دادگاه اخذ و به این اداره تحویل نماید در غیر اینصورت پس از سپری شدن مهلت مقرر، سند مالکیت وفق مقررات صادر خواهد گردید. (شناسه آگهی: ۱۵۱۲۹۵۰) ۳

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۲/۰۳/۲۸ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۲/۰۴/۱۲

۱۱۴۰۲/م الف

علیرضا صالحی فشمی ـ رئیس واحد ثبتی حوزه ثبت ملک قلهک تهران

راه‌اندازی سامانه مدیریت پسماند صنایع

یک شرکت دانش‌بنیان، فعال در حوزه مدیریت پسماند، موفق شده است سامانه مدیریت پسماند صنایع را پیاده و اجرایی سازی کند. به گزارش معاونت علمی و فناوری اقتصاد دانش‌بنیان، سیدمجتبی مرتضوی، مدیرعامل این شرکت دانش‌بنیان هدف اصلی این مجموعه را ارتقای بهره‌وری در حیطه مدیریت پسماند عنوان کرد و گفت: این مجموعه دانش‌بنیان طرح عظیم مدیریت هوشمند پسماندهای پالایشگاهی و پتروشیمی به‌صورت کاملا مکانیزه را با استفاده از روش‌های بهبود فرآیند و ابزارهای مناسب و نرم‌افزارهای کاربردی و استاندارد با دید مدیریت برنامه‌ریزی منابع سازمان (ERP) در دستور کار خود قرار داد. این فعال حوزه فناوری، درباره اهمیت و ضرورت مدیریت پسماند، بیان کرد: مدیریت ذخیره‌سازی، حمل‌ونقل، دفن و امحای پسماندهای پالایشگاهی و پتروشیمی به‌ویژه پسماندهایی که طی عملیات اجرایی در واحدهای صنعتی تولید می‌شوند و به‌دلیل وجود مواد آلی سمی و فلزات سنگین و ... بیشتر در دسته پسماندهای ویژه و خطرناک جای می‌گیرند، بسیار ضروری است. مرتضوی درباره ویژگی‌های این محصول دانش‌بنیان که آن را از نمونه‌های داخلی و خارجی متمایز می‌کند، عنوان کرد: این نرم‌افزار ۱۳ ماژول دارد، در حالی که برخی از این ماژول‌ها رقیب ندارند و همچنین این محصول با کیفیت برتر از نمونه‌های خارجی، قیمتی بسیار پایین‌تر از آنها دارد. وی ادامه داد: استفاده از این نرم‌افزار باعث شده است که به‌تمامی مسائل مرتبط با پسماند به‌صورت کاملا جزئی نگاه شود، به‌طوری که اطلاعات و داده‌های مرتبط با پسماند تا رسیدن به یکی از مراحل بازیافت، تفکیک، پردازش یا بازیابی رها نمی‌شود و تا حصول نتیجه پیگیری و فقط در صورتی که در مراحل عنوان‌شده جای نگیرد، دفع می‌شود.

مهتاب دمیرچی
editor@smtnews.ir

صمت چالش‌های حذف پسماندها را بررسی کرد

شهر در محاصره کیسه‌های پلاستیکی

در سال ۱۹۹۷ برای نخستین‌بار یک لکه بزرگ پلاستیکی در اقیانوس دیده شد و از همان سال، عبارت آلودگی‌های پلاستیکی در جریان بحث‌های عمومی و بعد بین‌المللی قرار گرفت؛ ۵ سال بعد، در سال ۲۰۰۲ بنگلادش نخستین کشوری بود که استفاده از پلاستیک‌ها را ممنوع کرد. دلیل این تصمیم مقامات بنگلادشی از تصویب قانون منع استفاده از کیسه‌های پلاستیکی، به مسدود شدن کانال‌های خروجی فاضلاب توسط پلاستیک‌ها و وقوع سیلاب‌های ناشی از این مسدود شدن باز می‌گردد؛ در نهایت روز جهانی بدون کیسه پلاستیکی در سال ۲۰۰۸ به روز سوم ژوئیه اختصاص پیدا کرد. هدف این روز جلب توجهات به اثرات تخریبی کیسه‌های پلاستیکی است. در حال حاضر ۹۴ کشور ممنوعیت‌هایی را برای استفاده از کیسه پلاستیکی اعلام کرده‌اند و برخی کشورها نیز در ازای ارائه کیسه پلاستیکی مبالغی را دریافت می‌کنند. رتبه ایران در استفاده از کیسه‌های پلاستیکی بالاتر از حد متوسط جهانی است و سالانه بیش از ۳ میلیون تن پلاستیک در کشور تولید می‌شود. حال برای کنترل مصرف پلاستیک به ویژه کیسه‌های پلاستیکی در کشور سازمان محیط‌زیست در سال ۱۴۰۰ آیین‌نامه کاهش مصرف پلاستیک و میکروپلاستیک‌ها را تدوین کرد.

صمت به مناسبت روز جهانی بدون کیسه پلاستیکی در گفت‌وگو با کارشناسان به معضلات حاصل از مصرف پلاستیک و شرح کامل آیین‌نامه کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی پرداخته است.

بر اساس تجربیات کشورهای امریکای‌شمالی و همچنین اتحادیه اروپا، نتایجی دال بر مفید بودن کیسه‌های پلاستیکی و ظروف پلاستیکی اکسازیست تخریب‌پذیر مشاهده نشده است

کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی، در دل یک آیین‌نامه

مهدی خادم‌ثامنی، مدیرکل دفتر مدیریت پسماند سازمان حفاظت محیط‌زیست درباره آیین‌نامه کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی که توسط این سازمان با همکاری وزارت صمت تدوین شده است، گفت: هدف از تدوین و ابلاغ آیین‌نامه، کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی است که نخستین‌بار در سال ۱۴۰۱ تدوین شد. این آیین‌نامه شامل ۱۰ ماده است که در ماده یک آن به تعریف کیسه‌های زیست تخریب پلاستیکی پرداختیم. در واقع، کیسه‌هایی که از مواد پلیمری تشکیل شده و قابلیت تجزیه شدن در یک بازه زمانی مشخص دارد که در این آیین‌نامه این بازه زمانی ۲ تا ۱۰ ماه تعیین شده و محصول نهایی از فرآیند تجزیه این کیسه‌های پلاستیکی آب و دی‌اکسیدکربن است. بعد از آن هم کیسه‌های سازگار با محیط‌زیست تعریف شده است که منشأ زیست محیطی دارند.

وی افزود: مهم‌ترین بند این آیین‌نامه ماده ۲ و ۳ است. در ماده ۲ وزارت صمت مکلف شده، طبق دستورالعملی به تولیدکنندگان، کیسه‌های پلاستیکی کمتر از ۲۵ میکرون تولید شود. در واقع، در یک برنامه ۵ ساله قرار است سالانه ۲۰ درصد ظرفیت‌های تولیدی سازندگان به کیسه‌های زیست‌تخریب‌پذیر و سازگار با محیط‌زیست اختصاص پیدا کند.

در این ماده ۲ شیوه‌نامه وجود دارد؛ یکی توسط وزارت اقتصاد و امور دارایی ابلاغ می‌شود که وزارت صمت با همکاری سازمان محیط‌زیست این شیوه‌نامه را تهیه می‌کند. در حال حاضر وزارت صمت مشغول تدوین آن و قرار است در هفته کاری آینده آن را ابلاغ کند. خادم‌ثامنی گفت: شیوه‌نامه دیگری هم در ماده ۳ درج شده که در این ماده هم چند مورد در نظر گرفته شده است. از جمله اینکه، وزارت صمت با همکاری وزارت کشور در راستای کاهش استفاده از کیسه‌های پلاستیکی قرار است تا برنامه‌هایی را عملیاتی کند. برای مثال، توزیع رایگان کیسه‌های پلاستیکی جز میوه‌فروشی‌ها باید ممنوع اعلام شود.

به‌گفته مدیرکل دفتر مدیریت پسماند سازمان حفاظت محیط‌زیست؛ اگر این شیوه‌نامه تهیه شود، دیگر کیسه‌های پلاستیکی به‌صورت رایگان توزیع نمی‌شود و توزیع آنها به‌صورت رایگان ممنوع می‌شود. همچنین، ممنوعیت ضخامت کیسه‌های پلاستیکی بیشتر از ۲۵ میکرون را خواهیم داشت.

وی افزود: ماده ۶ این آیین‌نامه هم به کیسه‌های زیست‌تخریب‌پذیر اختصاص دارد که در حال حاضر بحث‌های فنی و جلسات آن در حال برگزاری است؛ باتوجه به شرایط تنوع اقلیمی هدف این است که پس از تجزیه کیسه‌ها ببینیم چه میکروارگانیزم‌هایی وارد طبیعت می‌شود. از آنجایی که نخستین نسل کیسه‌های زیست‌تخریب‌پذیر در اثر تجزیه به میکروپلاستیک‌های مخرب بدل شدند، نمی‌خواهیم تجربه گذشته جهان را تکرار کنیم. در این آیین‌نامه به ماده تجزیه‌شده کیسه‌های پلاستیکی سازگار با محیط‌زیست هم تاکید شده است. خادم‌ثامنی تاکید کرد: این آیین‌نامه با هدف کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی در سطح کشور تدوین شده است. در برنامه‌های اجرایی این مصوبات دستگاه‌هایی چون وزارت صمت، جهاد کشاورزی، وزارت کشور، آموزش و پرورش، علوم و سازمان ملی استاندارد دخیل هستند.

وی بااشاره به‌دلیل توجه اصلی تدوین‌کنندگان این آیین‌نامه به کاهش استفاده از کیسه‌های پلاستیکی گفت: از آنجایی که حجم زیادی از پسماندهای پلاستیکی شامل کیسه‌های یک‌بار مصرف است و به‌دلیل ابعاد و حجم آن نسبت به دیگر پسماندهای پلاستیکی، قابل‌کنترل‌تر هستند؛ در نتیجه تصمیم گرفتیم در این آیین‌نامه تمرکز اصلی بر کاهش استفاده از کیسه‌های پلاستیکی باشد.

▣ نحوه همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان

مدیرکل دفتر مدیریت پسماند سازمان حفاظت محیط‌زیست بااشاره به نحوه همکاری سازمان با شرکت‌های دانش‌بنیان گفت: شرکت‌های دانش‌بنیان که به تولید ظروف پلاستیکی سازگار با محیط‌زیست با کمک فناوری می‌پردازند؛ برای همکاری و دریافت حمایت از سوی سازمان محیط‌زیست باید تاییدیه دریافت کنند و از سوی سازمان ملی استاندارد، موردتایید قرار بگیرند. هدف این است که کیسه‌های پلاستیکی تبدیل به میکروپلاستیک‌ها نشود، چرا که این ریزذرات پلاستیکی بیش از آنچه فکرش را کنیم، خطرناک است،زیرا وارد زنجیره غذایی و موجب ابتلا به بیماری‌های گوناگونی می‌شوند. بنابراین، باید شرکت‌های دانش‌بنیان دارای مجوز سازمان ملی استاندارد باشند و تاییدیه زیست‌تخریب‌پذیر را از آن سازمان دریافت کنند.

۷۰ درصد پسماندها دفن می‌شوند

سعید مرادی‌کیا، کارشناس مدیریت پسماندهای شهری در شهرداری تهران در گفت‌وگو با صمت بااشاره به دفن حداقلی پسماند به‌صورت استاندارد در کشور گفت: باتوجه به آخرین آمار منتشرشده از سوی وزارت کشور، در حال حاضر بیش از ۷۰ درصد از کل پسماندهای تولیدی کشور در زمین دفن می‌شوند که از این مقدار تنها در حدود ۷ درصد به‌صورت مهندسی و بهداشتی مدیریت و کنترل می‌شوند. این در حالی است که مقدار میانگین دفن پسماندها در سطح جهانی براساس گزارش بانک جهانی در حدود ۴۰ درصد است. به‌گفته مرادی‌کیا، این بدان معنی است که علاوه بر هدررفت منابع (در قالب دفن در زمین)، کشور با مشکلات زیست‌محیطی و بهداشتی متعددی همچون تولید و انتشار گازهای گلخانه‌ای، تولید و رهاسازی شیرابه حاصل از مراکز دفن، پاندمی بیماری‌های پوستی، گوارشی و ... به‌واسطه دفن پسماندها مواجه خواهد شد.

▣ کیفیت تفکیک در ایران ضعیف است

وی بااشاره به اینکه کیسه‌های پلاستیکی ۲۰ درصد پسماندهای شهری را به خود اختصاص داده‌اند، گفت: در این میان، کیسه‌های پلاستیکی حدود ۲۰ درصد از پسماندهای دفنی را در کلانشهرهایی چون تهران به خود اختصاص داده‌اند. باتوجه به تمامی موارد اشاره‌شده و گزارش‌های بین‌المللی می‌توان مدیریت پسماند را در حد متوسط رو به بالا در نظر گرفت؛ هرچند مدیریت پسماند کشور از دیدگاه کمی (مانند مقدار رفت و روب و مکانیزاسیون خدمات شهری) در مقایسه با سایر کشورهای در حال توسعه در وضعیت مطلوب‌تری قرار دارد، اما با این وجود و از لحاظ کیفی (تفکیک در مبدأ، آموزش‌های شهروندی و...) فاصله زیادی میان وضعیت فعلی ایران و متوسط‌های جهانی قرار دارد. به‌گفته مرادی‌کیا، متاسفانه در حال حاضر بخش عمده‌ای از ظروف یک‌بار مصرف و انواع پلاستیک‌هایی که در بازارهای داخلی تحت‌عنوان گیاهی یا زیست‌تخریب به‌فروش می‌رسند، در عمل جزء پلاستیک‌های اکسازیست تخریب‌پذیر محسوب می‌شوند. این بدان معنی است که محصولات موردنظر همان مواد پلیمری نفتی معمول بوده که با مقداری از مواد افزودنی ترکیب شده و به‌علت عدم‌آگاهی شهروندان و عدم‌اطلاع‌رسانی مسئولان امر، تحت‌عنوان گیاهی با چندین برابر نرخ پلاستیک‌های معمولی به‌فروش می‌رسند.

▣ پلاستیک‌های درون جفت جنین

این کارشناس مدیریت پسماندهای شهری تاکید کرد: پلاستیک‌هایی که در صورت رهاسازی در طبیعت و به‌دلیل دریافت اشعه خورشید به هزاران، میلیون‌ها و حتی میلیاردها ذره ریز تحت‌عنوان میکروپلاستیک‌ها تبدیل شده و ردپای آنها در ماهی‌های صیدشده، آب معدنی بسته‌بندی، کنسروهای گوشت، جفت جنین و حتی برف باریده‌شده در قطب شمال مشاهده کرد. وی گفت: باتوجه به سردرگمی موجود در میان مسئولان امر در این حوزه زیست‌محیطی، ارائه آمار دقیق درباره درصد و مقدار پلاستیک‌های گیاهی، اکسازیست تخریب‌پذیر و نفتی معمولی تولید در کشور در حال حاضر امکان‌پذیر نیست؛ اما با این وجود، می‌توان بر این نکته پافشاری کرد که براساس تجربیات کشورهای امریکای‌شمالی و همچنین اتحادیه اروپا، نتایجی دال بر مفید بودن کیسه‌های پلاستیکی و ظروف پلاستیکی اکسازیست تخریب‌پذیر مشاهده نشده است و حتی اتحادیه اروپا و شهرهایی همچون تورنتوی کانادا استفاده از این نوع پلاستیک‌ها را محدود و حتی ممنوع کرده‌اند.

▣ کیفیت پایین نیروی انسانی در مدیریت پسماند

وی درباره فناوری‌های به‌کار برده‌شده در مدیریت پسماند کشور گفت: از دیدگاه فناوری می‌توان مدیریت پسماند کشور را با فناوری‌های مورداستفاده در دهه‌های ۱۹۷۰ الی ۱۹۹۰ اروپا و امریکای‌شمالی مقایسه کرد. جمع‌آوری نیمه‌مکانیزه پسماندها، رفت و روب سنتی و دستی، دفن حداکثری پسماندها به‌صورت تلنبارشده و غیربهداشتی و بهره‌گیری از پایین‌ترین سطح فناوری در واحدهای پردازش و جداسازی پسماندها را می‌توان به‌عنوان نمونه‌ای از دلایل ادعای نامبرده در بالا برشمرد، اما با این وجود، ریشه اصلی عقب‌افتادگی مدیریت پسماند در کشور را نه در فناوری‌های جدید، بلکه باید ریشه آن را در کیفیت پایین نیروی انسانی و سیستم معیوب مدیریت پسماندها یافت. برای مثال، سیستم مدیریت مناسب و کارآمد پسماندها در شهرهایی چون اصفهان و مشهد باعث شده است تا این ۲ کلانشهر نسبت به وضعیت متوسط کشور در سطح فراتری قرار داشته باشند. مرادی‌کیا گفت: طولانی بودن عمر مدیریت، استفاده از نیروهای متخصص و جذب آنها، اعتماد به بخش خصوصی و شرکت‌های دانش‌بنیان و کمرنگ بودن نگاه صرف اقتصادی به مقوله پسماند را می‌توان از مهم‌ترین دلایل این روند رو به پیشرفت در این ۲ شهر بزرگ کشور برشمرد.

کیسه‌های پلاستیکی حدود ۲۰ درصد پسماندهای دفنی را در کلانشهرهایی چون تهران به‌خود اختصاص داده‌اند

سخن پایانی

به‌گفته کارشناسان، می‌توان بر این حقیقت تاکید کرد که باوجود پایین بودن سطح کیفی و کمی فناوری‌های موجود در حوزه مدیریت پسماندها در کشور، می‌توان با بهبود کیفی و کمی نیروی انسانی و مدیریت این حوزه، علاوه بر مدیریت بهینه پسماندها، بر میزان بازیافت، اشتغالزایی و تامین مواد اولیه موردنیاز صنایع از پسماندها افزود و از فشارهای واردشده بر منابع‌طبیعی، از میزان انتشار آلودگی‌های مختلف آب، خاک و هوا در حوزه مدیریت پسماندها در کشور کاست.

گپ و گفت

ورود دانش‌بنیان‌ها به مدیریت پسماندخانگی

از بین رفتن تالاب‌ها و خشک شدن دریاچه‌ها، تخریب جنگل‌ها و افزایش ساخت‌وسازها، افزایش آلودگی‌های مختلف نظیر آلودگی هوا، آب، خاک و صوت، کمبود منابع آب‌های زیرزمینی، عدم‌مدیریت پسماند و دفن بهداشتی زباله‌ها، ورود پساب‌های شهری، صنعتی، کشاورزی به اکوسیستم‌های طبیعی نتیجه این بر هم خوردن تعادل محیط‌زیست کشورمان است؛ به‌گونه‌ای که امروزه وضعیت پسماندها و نحوه مدیریت آن به یکی از چالش‌های اساسی حوزه محیط‌زیست در کشور تبدیل شده است.

مصطفی جوادی، کارآفرین در حوزه نوآوری‌های اجتماعی درباره اپلیکیشنی که تفکیک پسماندهای خانگی را انجام می‌دهد، در گفت‌وگو با صمت گفت: یکی از معضلات این روزهای شهرها، مدیریت پسماند و حجم زیاد زباله‌های خانگی است، بنابراین، تصمیم گرفتیم در راستای یک برنامه منظم تا حد زیادی این معضل را برطرف کنیم.

◉ چه هدفی از کارآفرینی در حوزه پسماند داشتید؟

در مناطقی که دارای رفت‌وآمد بالاست، به همان میزان حجم زباله به‌مرور زمان افزایش می‌یابد و تاکنون اقدام مناسبی هم از سوی شهرداری‌ها مشاهده نشده است، به‌همین‌دلیل تصمیم گرفتیم در حوزه مدیریت پسماند کارآفرینی کنیم. به‌اعتقاد من، نخستین گامی که باید برداشته شود، فرهنگ‌سازی و افزایش آگاهی مردم در زمینه بازیافت زباله است و در کنار آن باید اقدامات فرهنگی موثری هم انجام داد. در واقع، باید برای درآمدزایی از پسماند و تاثیرگذاری در محیط‌زیست فرهنگ‌سازی کرد.

◉ به‌نظر شما اصلی‌ترین حلقه تفکیک زباله از کجا آغاز می‌شود؟

جدا کردن زباله از خانه‌ها تنها اقدام کافی نیست؛ چرا که از سوی زباله‌گردها، این زباله‌ها دوباره تجمیع می‌شوند یا ماشین‌های جمع‌آوری زباله دوباره زباله‌ها را در فرآیند جمع‌آوری ترکیب می‌کنند و در عمل تفکیک زباله از خانه به‌هدر می‌رود. از سوی دیگر، شهروندان باید یاد بگیرند که چگونه پسماندهای خود را در منزل تفکیک کنند. برای مثال؛ نحوه دور ریختن شیشه، کاغذ یا پلاستیک متفاوت است. بهترین راه، تشویق افرادی است که به جمع‌آوری زباله‌ها می‌پردازند؛ همچنین افرادی که در خانه زباله‌های‌شان را تفکیک می‌کنند. ما از طریق طراحی یک اپلیکیشن و عضویت این ۲ گروه در آن، نظم مشخصی به فرآیند تفکیک زباله‌ها داده‌ایم.

◉ روش کار با اپلیکیشن شرکت شما به‌عنوان سازه مدیریت‌کننده پسماند خانگی چگونه است؟

روش کار این‌گونه است که افراد از طریق آیکون‌های موجود در این اپلیکیشن در هر زمان به ماشین‌های جمع‌آوری زباله اطلاع می‌دهند که دارای میزانی از زباله خشک و قابل بازیافت هستند و آنها برای دریافت زباله‌ای قابل‌بازیافت اعزام می‌شوند. در این شرایط افرادی که مسئولیت جمع‌آوری زباله را دارند با اطلاعات فردی صاحبان محل جمع‌آوری زباله‌های تفکیک‌شده، زباله‌ها را تحویل می‌گیرند و به محل بازیافت انتقال می‌دهند.

◉ چه راه‌حل‌هایی برای توسعه و استفاده از این اپلیکیشن در نظر گرفته شده است؟

فروش تجاری خرده و عمده این کالا آغاز شده است. قراردادهایی هم با مراکز خرید به‌منظور ارائه تخفیف محصولات به اعضای این اپلیکیشن منعقد کرده‌ایم. در حقیقت، این تخفیف‌ها به افرادی که به تفکیک زباله از منزل می‌پردازند، تعلق می‌گیرد. در پی آن، با بانک سامان هم قراردادی مبنی بر ارائه یک شماره‌حساب و کارت عابربانک به این افراد، امضا شد. به‌عبارت دیگر، هر فردی که پسماندهای خود را تحویل داد، پس از ثبت آن در اپلیکیشن، مبلغی به‌عنوان فروش زباله به اعتبار کارت بانکی پسماند فرد موردنظر واریز می‌شود. افراد می‌توانند با کارت‌های اعتباری پسماند خود، حتی از سایت فروشگاهی خودمان هم خرید؛ همچنین، می‌توانند در سفر به کیش از تخفیفات در دریافت خدمات گوناگون استفاده کنند. باتوجه به اهمیت تولید داخلی، تمامی این تخفیف‌ها برای خرید کالاهای ایرانی و داخلی است.

دریچه

سود سرشار صادرات پسماندها

در دنیـای امروز، اقتصاد و منافـع اقتصادی بر نگاه‌هـا و منافع محیط‌زیسـتی غالب اسـت و در بسیاری از موارد شاهد تخلف کشورهای قدرتمند اقتصادی در حوزه دفع پسـماندهای پلاسـتیکی هسـتیم. به‌عنـوان مثـال می‌توان به صـادرات پسـماندهای پلاسـتیکی کشـورهای امریـکای شـمالی به کشورهای در حال توسعه جنوب‌شرق آسیا همچون فیلیپین اشاره کرد.

بـر همیـن اسـاس می‌تـوان بر ایـن حقیقت تلخ صحه گذاشـت کـه تولید مداوم و پیوسـته محصولات گوناگون پلاستیکی از جمله محصولات یکبارمصرف پلاستیکی، سود سرشاری برای صنایع و به تبع آن دولت‌ها دارد. متاسـفانه در کشور ما نیز به‌واسـطه وابستگی کامل درآمدهای کشور به صنایع نفت و پتروشـیمی تولیـد این محصولات اهمیـت زیادی دارد و حتی در شـرایط فعلی که کشـور با تحریم‌های بین‌المللی مواجه است این اهمیت، دوچندان نیز شـده است. از سوی دیگر، توجه به این حقیقت لازم و ضروری اسـت که در برخی کشورهای توسعه‌یافته که محدودیت‌هایی برای اسـتفاده از محصولات پلاسـتیکی از جمله کیسـه‌های یکبارمصـرف اعمال شـده، کمبود و نبـود منابع نفتـی یکی از مهم‌تریـن دلایل بوده و مسـائل مربوط بـه محیط‌زیسـت در کنار این مسائل اقتصادی و اسـتراتژیک قرار داشته‌اند که در این زمینه می‌توان به کشورهای اروپایی اشاره کرد.

بدون تصویـب قوانین ملـی و بین‌المللی برای کنتـرل و کاهـش تولیـد محصـولات گوناگون پلاسـتیکی، دسـتیابی به نتایج مطلوب در حوزه کاهش پیامدهای محیط‌زیستی و بهداشتی حاصل از پسـماند محصولات پلاستیکی در سطح جهان امکان‌پذیر نخواهـد بود. با این وجود آموزش‌های ارائه‌شده و فرآیندهای فرهنگ‌سازی انجام‌شده در جوامع گوناگون باعث‌شـده شـهروندان نسبت به پیامدهای ناشـی از تولید و رهاسازی پسماندهای پلاستیکی آگاه شوند و بدین‌ترتیب دولت‌ها و ملل گوناگون مجبور به تدوین قوانین و محدودیت‌هایی در حوزه صنعت تولید پلاستیک شدند.

به‌عنـوان مثـال می‌تـوان بـه محدودیت‌های وضع‌شـده در اتحادیه اروپا درباره استفاده و ارائه کیسه‌های پلاسـتیکی در فروشگاه‌های گوناگون اشاره کرد.

▣ الگوبـرداری از تجربـه کشـورهای توسعه‌یافته

تجربـه کشـورهای صنعتـی در حـوزه تولید، صـادرات و واردات محصـولات گوناگـون و رقابت‌های کلان اقتصادی میان قدرت‌های بزرگ صنعتـی جهان همچـون ایالات متحـده امریکا، اتحادیـه اروپا، ژاپن و کشـور چین نشـان‌دهنده این حقیقت اسـت که محصولاتـی با ویژگی‌های منحصـر به‌فـرد قادرنـد کشـورها را در عرصـه اقتصادی و به تبع آن در سیاسـت‌های بین‌المللی از دیگـران جلو انداخته و قـدرت چانه‌زنی آنها را در مناسـبات بین‌المللـی افزایش دهنـد. در این میان، حضور پلاسـتیک‌ها باعث شده بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته با بهره‌گیری از ویژگی‌های منحصـر به‌فـرد انواع پلاسـتیک‌ها و سـازه‌های ترکیبی و کامپوزیتی ناشی از آنها، به فناوری‌هایی برای تولید محصولاتی خاص و نایاب دست یابند که انجام بسـیاری از فرآیندهای پزشکی، شیمی، مهندسـی و حتی محیط‌زیستی بدون استفاده از آنها امکان‌پذیر نباشد.

بر این اسـاس باوجـود دیدگاه منفـی موجود در بخش محیط‌زیسـت نسـبت به پلاستیک‌ها، نمی‌تـوان نقش و جایگاه پلاسـتیک را در رفاه و توسـعه‌یافتگی دنیای امروز نادیـده گرفت. برای مثال می‌توان به نقش پلاستیک در مهار و کنترل پاندمی کووید ۱۹ در سطح جهان اشاره کرد.

باوجود ویژگی‌های منحصر به‌فرد پلاسـتیک‌ها کـه باعث شـده اسـتفاده از این مـواد در علوم و صنایـع گوناگـون اجتناب‌ناپذیر شـود، دفع و رهاسازی محصولات پلاستیکی در سراسر جهان و در محیط‌هـای خشـکی و دریایی باعث‌شـده به‌واسـطه دوام طولانـی و تولیـد ذرات کوچک میکروپلاسـتیک، آسـیب‌های محیط‌زیسـتی و بهداشتی جبران‌ناپذیری به محیط‌زیست جانوران، گیاهان و حتی انسان‌ها وارد شود.

▣ فرهنگ‌سازی، همگام با وضع قانون

در نهایت اینکه طبق گزارش سـازمان ملل، تا امروز ۷۷ کشور جهان به‌نوعی ممنوعیت کامل یا جزئی استفاده از کیسه‌های پلاستیکی را تصویب کرده و در این میان ۳۲ کشور اروپایی در راستای محدودیت اسـتفاده از کیسـه‌های پلاسـتیکی، مالیـات اخذ می‌کننـد. برخی از کشـورها مانند فرانسـه، اتریش، ایتالیا و آلمان اسـتفاده از انواع خاصی از کیسـه‌های پلاسـتیکی نازک را ممنوع و کیسـه‌های قابل بازیافـت را جایگزین کرده‌اند. اجرای این دسـت از قوانین قبل از هر چیز نیاز به فرهنگ‌سازی دارد.

نگاه جهان به خرید بدون «کیسه پلاستیک»

میزان ممنوعیت اسـتفاده از کیسه‌های پلاستیکی در هر کشوری با کشـور دیگر متفاوت اسـت اما فقط برخی از آنها اسـتفاده از کلیه کیسـه‌های پلاسـتیکی غیرقابل‌بازیافـت را کاملا ممنـوع کرده‌اند. بسـیاری از کشـورها، کیسـه‌های پلاسـتیکی قابل‌اسـتفاده مجدد را از ممنوعیت‌هـای خـود معاف می‌کنند، اما همزمان از مشـتریان می‌خواهند هزینه‌ای برای این کیسه‌ها پرداخت کنند. بخش دیگری از ممنوعیت‌هـا شـامل محدودیـت در تولید یا واردات کیسـه‌های پلاستیکی است.

برخی از کشـورها مانند دانمارک، آلمان، ایرلند، ایتالیا، انگلستان، چین، بنـگلادش، هند، مکزیک امریـکا، رواندا، کنیـا، تانزانیا و... یا استفاده از این کیسه‌ها را به‌کلی ممنوع کرده یا محدودیت‌هایی برای آن ایجـاد کرده‌اند و با بالا بردن نرخ و البته اخذ مالیات سـنگین از فروشندگان عملا به این سمت قدم برمی‌دارند.

چین از سـال ۲۰۰۸ که اسـتفاده از کیسه‌های پلاستیکی نازک را غیرقانونی اعلام و همزمان شروع به اخذ هزینه (مالیات) برای استفاده از کیسـه‌های پلاسـتیکی با لایه‌های ضخیم کرد، در این فهرسـت قرار گرفته اسـت. در اوایل سـال ۲۰۲۰ که چین اعـلام کرد به‌طور قابل‌ملاحظـه‌ای قوانین خود را در مبارزه با اسـتفاده از کیسـه‌های پلاسـتیکی گسـترش می‌دهـد، ابتدا اسـتفاده از کلیه کیسـه‌های غیرقابل‌بازیافـت را در شـهرهای بزرگ تا پایان همین سـال ممنوع کرد و این ممنوعیت را برای کل کشور تا سال ۲۰۲۲ گسترش داد.

ایالات متحده و اسـترالیا هنوز ممنوعیت کامل یا اخذ هزینه اضافه برای اسـتفاده از کیسـه‌های پلاستیکی در سراسر کشـور را ندارند؛ گرچه این قوانین در برخی از ایالت‌ها اجرا می‌شـود. هند که در حال اجرایی کردن ممنوعیت جدید برای استفاده از کیسه‌های پلاستیکی بود، به‌دلیـل همه‌گیری کووید ۱۹ برنامه‌های خـود را متوقف کرده است.

کارشناسان محیط‌زیست در گفت‌وگو با صمت مطرح کردند

سودآوری تولید، مانع محدودیت مصرف پلاستیک

گروه بانک وبیمه
editor@smtnews.ir

جهان درگیر پلاستیک است و این درگیری آنچنان گسترده شده که سال‌هاست بـه یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های کشـورهای جهان بدل شـده اسـت؛ در ایران اما مشکل اصلی نبود اطلاعات دقیق است. نمی‌دانیم میزان تولید و مصرف پلاستیک چقـدر اسـت و آمار تکراری و گاهـی ضدونقیض، راه را برای هـر گونه برنامه‌ریزی سـد می‌کند. اواخر مهر ۱۳۹۹ هیات وزیران آیین‌نامه «کاهش مصرف کیسـه‌های پلاستیکی» را تصویب کرد. قرار بود مصوبه‌ای در دولت تنظیم شود که برمبنای آن سازمان حفاظت محیط‌زیست با مشارکت وزارت صنعت، معدن و تجارت، شهرداری تهـران و ذی‌نفعان دیگر، نسـبت به تهیه و تدوین آیین‌نامه کاهش مصرف کیسـه پلاستیکی اقدام کنند. سال گذشته در نهایت این آیین‌نامه به تصویب رسید و قرار شـد وزارت صنعت، معدن و تجارت ترتیبی اتخاذ کند تا تولیدکنندگان کیسه‌های پلاسـتیکی بـا ضخامت کمتر از ۲۵ میکرون، از تاریخ ابـلاغ این آیین‌نامه طی یک برنامه پنج‌سـاله، سالانه ۲۰ درصد از ظرفیت تولیدی خود را با کیسه‌های سازگار با محیط‌زیسـت یا زیسـت‌تخریب‌پذیر جایگزین کنند. موارد دیگری نیز در راستای حمایت از محیط‌زیست در این آیین‌نامه آمده بود که تاامروز اجرایی نشده است.

صمت در ایـن گـزارش بـه اقدامات ایـران در زمینه محدودسـازی اسـتفاده از پلاستیک به‌مناسبت «روز جهانی بدون پلاستیک» پرداخته است.

عکس: صمت

باتوجه به عدم‌فرهنگ‌سازی مدیریت و تولید محصولات پلاستیکی، دانـش مربـوط به پیامدهـای حاصـل از تولید و دفع پسـماندهای پلاسـتیکی در سـطح پایینی قرار دارد و در نهایت نگرانی عمومی و ملـی پیرامون تولید و دفع پسـماند انواع محصولات پلاسـتیکی در کشور وجود ندارد

فرهنگ‌سازی، مهم‌تر از قانون‌گذاری

پلاستیک نه فقط در ایران بلکه در همه جای جهان گلوی انسـان و طبیعت را می‌فشـارد و باوجود اینکه تلاش‌های بسیاری برای تغییر و اصلاح شیوه زندگی جوامع برای حذف این ماده خطرناک شده، همچنان پادشاهی می‌کند. به همین دلیل امسال هم شعار روز جهانی محیط‌زیسـت «مبارزه با آلودگی پلاستیک» انتخاب شـد تا جوامع درگیر مشکلات متعدد بدانند آلودگی پلاستیکی در هیچ شرایطی قابل چشم‌پوشی نیسـت. سازمان ملل متحد در سـال ۱۹۷۴ با هدف ارتقـای آگاهـی در زمینه محیط‌زیسـت با تشـویق همگان برای منع اسـتفاده از کیسه‌های پلاستیکی، سـوم ژوئیه را به‌عنوان روز جهانی بدون پلاسـتیک (Plastic Bag Free Day) نام‌گـذاری کـرد. قرار بود به‌منظور استمرار فرهنگ‌سازی و ترویج آگاهی در جهت خودداری از استفاده از کیسه‌های پلاستیکی و همسو شدن با تاریخ جهانی، همگام و همزمان با سایر نقاط دنیا، ۱۲ تیر (۳ ژوئیه) به‌عنوان روز بدون کیسه پلاسـتیکی در داخل ایران معرفی و بازه زمانی ۱۲ تا ۲۱ تیـر (۳ تا ۱۲ ژوئیه) به‌عنوان دهه بدون کیسـه پلاستیکی در نظر گرفته شود.

در سـالیان اخیر برخی کشـورهای جهان قوانینی برای محدودیت و ممنوعیت مصرف پلاسـتیک وضع کرده‌انـد که تاثیر خاص خود را بـر مصرف این کالا گذاشـته اسـت. در همین راستا اخیرا کشـور کانادا فـروش، تولیـد و واردات برخـی از پلاسـتیک‌های یکبارمصـرف را ممنـوع کرده اسـت. شـرکت‌ها و کارخانجات این کشـور تا پایان سـال اجازه نخواهند داشـت به تولید و واردات پلاستیک‌های یکبارمصرف اقـدام کننـد. از جمله مواردی که این کشـور اجازه تولید نمی‌دهد شـامل کیسـه‌های پلاستیکی خرید، ظـروف بیرون‌بـر و حلقه‌های نگه‌دارنـده قوطی‌ها و بطری‌ها در کنار هم است.

موانع کاهش مصرف پلاستیک در ایران

نگاه حاکم درباره تولید انواع محصولات پلاستیکی صرفا اقتصادی است و نگرانی‌ها و مسائل محیط‌زیستی و بهداشتی در جایگاه‌های بعدی قرار دارند

محمـد کیخـا- معـاون اسـبق امـور اجتماعـی و فرهنگـی سـازمان مدیریت پسـماند شـهرداری تهـران: در جوامعـی همچـون ایران کـه بخش عمـده درآمد ملی بـه صنایع نفـت، گاز و پتروشـیمی وابسـته اسـت، تولید محصولات پلاستیکی به افزایش درآمدهای ملی منجر خواهد شـد. این امر در شـرایط فعلی که کشور در معرض تحریم‌های بین‌المللـی قرار دارد از اهمیـت ویژه‌تری نیز برخوردار اسـت. از سـوی دیگر، وجود مافیا و باندهـای مخفی اقتصادی باعث شـده فرآیند تدوین قوانیـن و مقررات مربوط به محدودیت تولید محصولات پلاسـتیکی در کشـور روند سـریعی نداشـته و در بسـیاری از مـوارد از اثربخشی لازم برخوردار نباشد.

بر این اساس و باتوجه به عدم فرهنگ‌سازی مدیریـت و تولیـد محصولات پلاسـتیکی در کشـور، میـزان آگاهـی و دانـش مربـوط به پیامدهای ناشـی از تولید و دفع پسـماندهای پلاسـتیکی در کشـور در سـطح پایینی قرار دارد و همیـن امر در مجموع باعث‌شـده یک نگرانـی عمومی و ملی پیرامـون تولید و دفع پسـماند انواع محصولات پلاستیکی در کشور وجود نداشـته باشد. با اوصاف یادشده می‌توان گفت نـگاه حاکم درباره تولید انواع محصولات پلاسـتیکی صرفا اقتصادی اسـت و نگرانی‌ها و مسـائل محیط‌زیسـتی و بهداشـتی در جایگاه‌های بعدی قرار دارند.

امروزه در بسیاری از علوم و صنایع گوناگون اسـتفاده از پلاسـتیک اجتناب‌ناپذیـر اسـت و حتـی در علوم پزشـکی برخـی از عمل‌ها و مراقبت‌های ویژه بدون استفاده از پلاستیک‌ها امکان‌پذیر نیسـت. ما نیـز در زندگی روزمره خود و به‌دفعـات گوناگون از محصولاتی که از پلاستیک تهیه شده‌اند، استفاده می‌کنیم.

استفاده از پلاسـتیک به‌واسطه ویژگی‌های منحصر به‌فرد سـبکی، مقاومت‌های قابل‌توجه و همچنین نرخ مناسـب تا حد زیادی به‌صرفه و دسـتیابی بـه جایگزینـی بـرای آن امری مشـکل اسـت. همچنین امـروزه به‌واسـطه پیشـرفت‌های علـوم شـیمی، پتروشیمی و پلیمر، انواع گوناگونی از پلاسـتیک بـا ویژگی‌هـای فیزیکی، شـیمیایی و مکانیکی گوناگون توسـعه یافته

و همین امر باعث‌شـده مصرف پلاسـتیک که پس از جنگ جهانی دوم ساختار تازه‌ای گرفته بود، وارد فرآیند تحول شود.

هرچند ویژگی‌های مثبت فیزیکی، شیمیایی و مکانیکی پلاسـتیک باعث شـده استفاده از آن در صنعـت و علوم گوناگون بسـیار مفید و به‌صرفه شـود، اما همین ویژگی‌ها و دوام آنها در محیط‌زیسـت باعث شده استفاده روزافزون از این مـاده و همچنین عدم‌تجزیه کوتاه‌مدت آنهـا در طبیعـت و در معرض نور خورشـید و محیط‌هـای آبـی و دریایـی، آلودگی‌هـای گوناگونـی از جملـه میکروپلاسـتیک‌ها را به‌دنبال داشته باشد؛ مشکلی که نگرانی جدی دانشـمندان و فعالان عرصه محیط‌زیسـت را به‌دنبال داشـته است. بدون‌شـک آگاهی‌دادن و آگاهی‌بخشی به مصرف‌کننده‌ای که شهروند عـادی یا حتی یـک صنعتگر یـا تولیدکننده محصـولات گوناگون اسـت می‌توانـد از بروز فجایع محیط‌زیسـتی و حتی بهداشتی تا حد زیادی جلوگیری کند. به‌عنوان مثال در صورت اطلاع‌رسانی، آموزش و فرهنگ‌سازی پیرامون مصرف پلاستیک‌ها و کیسه‌های پلاستیکی در میان شـهروندان و تولیدکنندگان محصولات پلاستیکی می‌توان انتظار داشت میزان مصرف این محصولات کاهش بهینه داشـته باشـد و از تولیـد مقدار زیادی محصولات پلاسـتیکی جلوگیری به‌عمل آید.

از سوی دیگر، فرهنگ‌سازی در سطح جامعه باعث افزایش مطالبه‌گری سمن‌ها، شهروندان، کنشگران و... می‌شـود و این مهم به‌نوبه خود و به‌تدریـج باعـث تدوین قوانیـن و مقررات و حتـی محدودیت‌هایی پیرامون تولید و مصرف پسماندهای پلاستیکی خواهد شد.

تنها وضع قوانین جوابگو نیست

هومـن غلامپور ارباسـتان- کارشـناس پسـماندهای شـهری: برخی از کارشناسـان معتقدند حکمرانی در حوزه کیسـه پلاسـتیکی، ۳ بخش نظارتی، اجرایی و قانون‌گذاری دارد. ایـن ۳ بخش باید با یکدیگر به‌نوعی همسـو شـوند تا مشـکل استفاده از کیسـه پلاسـتیکی به حداقل برسد. در بخـش قانون‌گذاری، قانون و آیین‌نامه‌ای اجرایی نیاز اسـت که در کل کشور لازم‌الاجرا باشد و راهکارهایی برای کاهش مصـرف کیسـه‌های پلاسـتیکی در آن دیده شـود. یکی از مسـائل مهم در بحـث قانون‌گـذاری امکانات زیرسـاختی اسـت. زمانی که امکاناتـی را از شـهروندان می‌گیریم، باید امکانات جایگزین را به آنها بدهیم. در این زمینه می‌توان به جایگزینی کیسه‌های پارچه‌ای با کیسه‌های پلاستیکی اشاره کرد که می‌توان آن را با نرخ کمتری به شهروندان ارائه کرد. دومین مسئله بحث مشوق‌هاست. پیش از این، یک صندوق سـبز برای فروشـگاه‌ها تعریف کردیم؛ به این صورت که اگر کسـی می‌خواهد از این صندوق سـبز رد شود، نباید کیسه پلاسـتیکی بگیرد و کسـانی که از این صندوق سـبز عبور می‌کنند می‌توانند برخی از کالاهای دوسـتدار محیط‌زیست را با نرخ نازل‌تری خریداری کنند. این مسـئله مشوقی برای کاهش مصرف کیسـه‌های پلاستیکی می‌شود. آخرین بحث هم مجازات‌هایی مانند گرفتن عوارض و مالیات بابت مصرف کیسه‌های پلاستیکی است.

در بسـیاری از کشورهای دنیا زمانی که خریدار می‌خواهد اجنـاس خریداری‌شـده را تحویـل بگیرد از او می‌پرسـند کیسـه پلاسـتیکی می‌خواهد یا خیر که اگر خواستار کیسه پلاسـتیکی بود، مقداری پول اضافه از او گرفته می‌شود. این مسئله باعث می‌شـود استفاده از کیسه‌های پارچه‌ای بیشتر شود یا افراد از کیسـه‌های پلاستیکی که از پیش خریداری کردند، بیشتر اسـتفاده کنند. با این همه، به‌ویژه در شرایط اقتصادی کنونی ایران، اولویت با اقدامات تشـویقی است، نه کارهایی مثل اخذ عوارض یا مالیات.

بحث بعدی در سـه ضلـع مثلث حکمرانـی مربوط به اجراسـت. در اجـرا باید همـه نهادهایـی که در ایـن زمینه فعـال هسـتند را پای کار بیاوریم. به‌عنـوان مثال، وزارت صنعت، معـدن و تجـارت می‌تواند بخشـی از تولیـدات صنایـع را بـه سمتی ببرد که هم مصرف پلاستیک در بسته‌بندی‌ها به‌طور کلی و هم کیسـه‌های پلاسـتیکی به‌طور جزئی کاهش پیدا کند. در وزارت نفت پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها باید به‌نوعی پای کار بیایند تا محیط‌زیست فدای تولید پلاستیک و سود اقتصادی نشود. وزارتخانه‌های بهداشت و آموزش‌وپرورش نیز می‌توانند اقدامات بسـیار مهمی در امر آموزش انجام دهند. از سویی در ماده ۶ قانون مدیریت پسماند سال ۱۳۸۳ برای سـازمان صداوسیما وظیفه انجام یک‌سری اقدامات فرهنگی تعریف شـده است. مدیریت اجرایی پسـماندهای شهری بر عهده شـهرداری‌ها و دهیاری‌هاسـت؛ درنتیجه شهرداری‌ها هـم بایـد در این زمینـه کمک کننـد تا اقدامـات اجرایی به‌درستی انجام شـود. بخش نهایی این مثلث هم مربوط به نظارت است.

قوانین، مصوبات و آیین‌نامه‌های مختلفی در مقیاس شهری و ملی در حوزه‌های مختلف وجود دارد، اما نتوانسـته‌ایم آنها را به اجرا برسانیم، چراکه بخشی از ضمانت اجرایی به نظارت برمی‌گـردد. از آخرین بروزرسـانی مصوبـه کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی و ظروف یکبارمصرف شهرداری تهران بیشتر از یک سال می‌گذرد. یک‌سـری برنامه‌های پنج‌ساله در ایـن مصوبه تعریف شـده بود که یا به اجرا نرسـیدند یا اگـر هم اجرایی شـده در مقیاس اندک بوده اسـت. چرایی این مسئله به نبود نظارت درست و جامع برمی‌گردد. اگر به سمت تقویت نظارت بر اجرا پیش برویم، می‌توانیم مشکلات و اشتباهات را از دل اجرا تشخیص دهیم.

سخن پایانی

پلاسـتیک نقش مهمـی در زندگی انسـان‌ها دارد، اما امروز تبدیل به یکی از بزرگ‌ترین معضلات محیط‌زیستی و بهداشـتی در جهان شـده اسـت. در این میـان، انجام اقداماتـی مانند نام‌گـذاری یک روز به‌عنـوان روز بدون پلاسـتیک، تنها در کنار قانون‌گـذاری و ضمانت اجرایی می‌تواند مصرف پلاستیک را کاهش دهد، اما اگر بخواهیم کمی در موضوع عمیق‌تر شـویم به ریشـه‌های اقتصادی این مسئله می‌رسیم.

صنایـع تولید پلاسـتیک از تولید و مصـرف کالاهای یکبارمصرف مانند کیسـه‌های پلاستیکی سودهای کلان به‌دسـت می‌آورنـد و بـه همیـن دلیل کاهـش مصرف پلاستیک را به نفع خود نمی‌بینند.

برقراری توازن در اعطای تسهیلات استانی

وزیر امور اقتصادی و دارایی با اشاره به هدف دولت برای عادلانه‌تر شدن اعطای تسهیلات بانکی در استان‌های کشور تاکید کرد: پس از اتمام مهلت قانونی بانک مرکزی به بانک‌های خصوصی در اعطای تسهیلات، توسعه شعب این بانک‌ها متوقف می‌شود. به گزارش ایرنا، سید احسان خاندوزی درباره ارسال نامه به بانک مرکزی در موضوع برخورد با بانک‌های خصوصی متخلف گفت: یکی از دغدغه‌های دولت مساله عدالت منطقه‌ای در دسترسی به تسهیلات بانکی است که برخی استان‌ها و مراکز در این زمینه بسیار دورند و برخی استان‌ها دسترسی بیشتری به تسهیلات دارند. وزیر اقتصاد توضیح داد: بر اساس اطلاعات به دست آمده، این وضعیت در اکثر استان‌ها شایع است. برای نمونه در استان بوشهر نسبت تسهیلات به سپرده بانک‌های دولتی ۸۳ درصد است و این نسبت درباره یکی از بانک‌های غیردولتی ۶ درصد، بانک غیردولتی دیگر ۵ درصد و بانک غیردولتی دیگری ۳ درصد است و می‌توان گفت ۹۷ درصد سپرده‌های مردم استان بوشهر به خارج استان و پروژه‌های استان‌های برخوردار ارسال می‌شود. وزیر اقتصاد اظهار داشت: بانک مرکزی نسبت تسهیلات به سپرده را حداقل ۵۰ درصد را مشخص کرده که بر این اساس، بانک‌ها باید سپرده‌های جذب شده را صرف پروژه‌های استان و اعطای تسهیلات خرد به مردم کنند؛ اما بانک‌ها به ویژه بانک‌های غیردولتی فاصله زیادی با عدد ۵۰ درصد مصوب بانک مرکزی دارند. پیشنهاد می‌شود برای اصلاح رویه پس از اتمام مهلت قانونی بانک‌ها، بانک مرکزی با بررسی عملکرد شعب، توازن ارائه تسهیلات بانکی در استان‌ها را فراهم کند.

در همایش نکوداشت روز ملی معدن در استان یزد مطرح شد

رفع مشکلات معدن با تشکیل کارگروه تعامل

نخستین همایش استانی نکوداشت روز ملی معدن در استان یزد برگزار شد. در این همایش از مکتشف نمونه، بهره‌بردار نمونه، چهره شاخص علمی و پیشکسوتان معدنی استان یزد تجلیل شد. به گزارش خبرنگار صمت از استان یزد، پنل پرسش و پاسخ چالش‌های حوزه معدن نیز در حاشیه همایش استانی نکوداشت روز ملی معدن برگزار شد. در این نشست، حمید مولابیگی، مدیر کل دفتر اکتشاف؛ مهدی حمیدی، مدیرکل دفتر بهره‌برداری و محمدرضا بهرامن، رئیس خانه معدن ایران حضور داشتند و به سوالات پاسخ دادند. همچنین برگزاری ۲ نشست تخصصی با موضوع چالش‌های حقوقی فعالیت معدنی و همچنین افق پیش‌رو در زنجیره آهن و فولاد از دیگر برنامه‌های این همایش یک‌روزه بود.

فعالان معدنی درخواست دارند، در صورتی‌که به استعلام اکتشاف از سوی دستگاه‌های دولتی ظرف ۲ ماه پاسخ داده نشد، اداره کل صنعت، معدن و تجارت بتواند پروانه اکتشاف را صادر کند

گروه استان‌ها
editor@smtnews.ir

رقابت ناسالم در بازار خاک‌های صنعتی

در این پنل تعدادی از فعالان حوزه معدن استان نیز به چالش‌های موجود در این حوزه اشاره کردند. دهقان یکی از فعالان معدن استان یزد به رقابت ناسالم در حوزه فروش خاک‌های صنعتی اشاره کرد و گفت: این موضوع باعث شده بسیاری از خاک‌های صنعتی غیرفعال بماند.

در ادامه نجفی از دیگر فعالان حوزه معدنی به چالش‌های موجود در اکتشافات عمیق اشاره و اظهار کرد: معادن دولتی و خصولتی با چالشی در این حوزه مواجه نیستند و مشکلات اصلی متعلق به معادن خصوصی است که اگر همین روند پیش برود، این معادن از اکتشاف عمقی حذف می‌شوند.

همچنین این فعال خواستار حمایت دولت و مسئولان ذی‌ربط از معادن خصوصی در این حوزه شد.

این معدنکار با تاکید بر این موضوع که طرح ساماندهی و احیای معادن، نیاز به اصلاح دارد، افزود: عمده قوانین معادن بر اساس نیازهای معادن بزرگ نوشته شده و عملا باعث نابودی اقتصاد معادن کوچک شده است.

تشکیل کارگروه تعامل

حمید ملابیگی، مدیر کل دفتر اکتشاف در این پنل با اشاره به ماده ۲۴ قانون معادن و چالش‌های معدن‌کارها و سازمان محیط طبیعی، محیط‌زیست و سازمان اتمی، از اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان یزد گفت: درخواست ما این است که در صورتی‌که استعلام اکتشاف از سوی دستگاه‌های دولتی ظرف ۲ ماه پاسخ داده نشد، اداره کل صنعت و معدن می‌تواند پروانه اکتشاف را صادر کند.

همچنین این مقام مسئول اظهار امیدواری کرد که با تشکیل کارگروه تعامل می‌توان بسیاری از این چالش‌ها را حل کرد. مدیر کل دفتر اکتشاف در ادامه بر این موضوع تاکید کرد که ادغام وزارت معادن فلزات با وزارت صنایع و تجارت موجب عدم رشد و شکوفایی معدن شد. او همچنین خواستار تشکیل یک معاونت تخصصی معدن در وزارتخانه صنایع شد. ملابیگی حل مشکلات فعلی معدن را در ادغام محیط‌زیست، منابع طبیعی و معدن دانست و اظهارکرد: در صورتی‌که این ادغام صورت گیرد، بسیاری از چالش‌های پیش‌رو حل خواهد شد.

دریافت حقوق دولتی

مدیر کل دفتر بهره‌برداری در ادامه این نشست درباره رقابت‌های ناسالم در حوزه خاک‌های صنعتی گفت: فروش خاک صنعتی در بازار رقابتی است که در این بازار کیفیت و نرخ حرف اول را می‌زند. مهدی حمیدی عدم شفافیت در حوزه معدن را به ضرر این صنعت دانست و گفت: عدم شفافیت موجب آسیب رساندن به حوزه معدن و در نتیجه ایجاد رقابت ناسالم می‌شود. این مقام مسئول با تاکید بر اینکه تلاش وزارتخانه احیای معادن غیر فعال دارای بهره‌برداری است، اظهارکرد: به منظور احیای این معادن، در استان‌ها تیم احیا فعال شده است.

وی در ادامه بر این موضوع تاکید کرد که بر اساس مصوبه شورای‌عالی معادن هرکسی فاکتور رسمی فروش داشته باشد، می‌تواند حقوق دولتی خود را دریافت کند. مهدی حمیدی در پایان از صدور مجوز برای واردات ۲۰۰۰ ماشین‌آلات معدنی خبر داد و گفت: همچنین وزارتخانه از تولید ۶۰۰ دستگاه ساخت داخل حمایت کرده و زمینه را برای فعالیت آنها فراهم کرده است.

ارتباط بین دانشگاه و صنعت

دهقان، یکی از اساتید دانشگاه نیز در این پنل از چالش‌هایی که معدنکارها با سازمان‌های منابع طبیعی و محیط‌زیست گفت و بر این موضوع تاکید کرد که حل این چالش نیاز به تدابیر دارد و بهتر است مانند سراسر دنیا، بحث علمی در این موارد صورت بگیرد. مهندس اسدی فعال حوزه شن و ماسه در ادامه این نشست از چالش‌های موجود در حوزه شن و ماسه استان گفت و خواستار یک کرسی برای تولیدکنندگان این حوزه در شورای‌عالی معادن شد.

تامین مالی برای نوسازی تجهیزات و ماشین‌آلات معدن نیز از موارد دیگری بود که در این نشست مطرح شد.

سخن پایانی

بی‌شک برنامه‌ریزی در بخش معدن باید روبه جلو و با پرهیز از روزمرگی باشد، چراکه آینده این بازار در نبود برنامه‌ریزی مدون و پیش‌بینی صحیح با چالش جدی مواجه خواهد شد. همچنین به عقیده فعالان این حوزه عمده چالش‌های حوزه معدن، ضعف در بیان واقعیت‌ها است، در نتیجه مطالبه‌گری به‌درستی انجام نمی‌شود.

عدم شفافیت در اجرای قانون به معادن آسیب رسانده است

پایانی بر انتظار ۱۵ ساله «جم»

معاون فنی و زیر بنایی سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس با اشاره به بهره‌برداری آزمایشی انتقال آب از تاسیسات آب شیرین‌کن واقع در خط ساحلی شیرینو به شهرستان جم گفت: کلیه تاسیسات انتقال آب به شهرستان جم مطابق با نیازهای فنی و مطالعاتی مورد بهره‌برداری قرار گرفت و هم‌اکنون به صورت آزمایشی آب شیرین در مخازن جم ذخیره‌سازی شده است.

به گزارش خبرنگار صمت از استان بوشهر محسن شکیبایی، تصریح کرد: تولید ۲۸۵۰۰ متر مکعب آب شیرین، احداث ۴۲ کیلومترخط لوله فلزی با قطر ۸۰۰ تا ۹۰۰ میلیمتر، ۶ مخزن ذخیره و ۵ ایستگاه پمپاژ آب از

مهم‌ترین مشخصات این پروژه است که آب مورد نیاز شهرستان جم را پس از شیرین‌سازی در تاسیسات شیرینو آب را ازساحل به ارتفاع ۶۴۰ متری از سطح دریا منتقل می‌کند.

شکیبایی عوارض طبیعی مسیر و تامین و انتقال نیروی برق برای راه‌اندازی ایستگاه‌های پمپاژ را از مهم‌ترین مشکلات فنی طرح دانست و گفت: خوشبختانه به همت مهندسان و کارشناسان خوش‌فکر سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، انتظار ۱۵ساله شهرستان جم به پایان رسید. این در حالی است که نمونه‌گیری آزمایشگاهی از پارامترهای کیفی آب انجام و برای بررسی و تایید نهایی به واحد آزمایشگاه «اچ،اس،ایی» سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس ارسال شده است که آزمایش‌های اولیه نیز کیفیت مطلوب آب را تایید می‌کند.

معاون فنی و زیر بنایی سازمان افزود: با وجود اینکه مشکلات فنی، مالی و اداری سال‌های زیادی این طرح را در وضعیت بلاتکلیفی قرار داده بود اما با تاکید مدیرعامل سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، این طرح پس از سال‌ها مورد بهره‌برداری آزمایشی قرار گرفت و امیدواریم پس از صدور مجوزات لازم از سوی اچ،اس،ایی سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس آب شیرین شده در نهایت به منازل شهروندان جمی برسد.

طرح آبرسانی به شهرک‌های وزارت نفت و شهرستان جم در سال ۱۳۸۹ با تامین اعتبار اولیه ۵۱۰ میلیارد ریال از سوی وزارت نفت به منظور مشارکت ۵۰ درصدی در ساخت خط انتقال آب به جم با شرکت آب و فاضلاب استان بوشهر منعقد شد. این طرح پس از تکمیل و تست خط انتقال آب و نرمال‌سازی کارخانه آب‌شیرین‌کن سیراف که توسط بخش خصوصی با ظرفیت اسمی ۲۸۰۰۰ مترمکعب در روز اجرا و در اول تیرامسال با ارسال و ذخیره آب در مخازن ایستگاه‌های شش‌گانه و ارسال آب به مخازن شهرک توحید به صورت آزمایشی به بهره‌برداری رسید.

برخورد قانونی با تولیدکنندگان متخلف

قاسم توانایی - شیراز: معاون بازرسی سازمان صنعت، معدن و تجارت فارس اعلام کرد که تولیدکنندگانی که مواد اولیه خود را از بورس کالا تهیه می‌کنند؛ اگر به جای استفاده از مواد اولیه در خط تولید، آن را به شکل خام در بازار آزاد عرضه کنند با برخورد قانونی دستگاه‌های نظارتی و حاکمیتی مواجه خواهند شد.

به گزارش خبرنگار صمت از استان فارس، مهدی حسنی گفت: «تیشو» ماده اولیه تولید دستمال کاغذی و پوشک است که با هدف عرضه شفاف‌تر و در دسترس بودن این کالا از سال گذشته بر اساس دستورالعمل‌های صادره از سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، تولیدکنندگان داخلی تیشو مکلف به عرضه محصولات خود در بورس کالا هستند و همچنین تولیدکنندگان دستمال کاغذی و پوشک بخشی از مواد اولیه مورد نیاز خود را از بورس تهیه می‌کنند.

وی با بیان اینکه اختلاف نرخ تیشو در بورس و بازار آزاد سبب شده تا برخی از تولیدکنندگان به جای استفاده مواد اولیه در خط تولید به عرضه خام این محصول در بازار آزاد بپردازند، ادامه داد: این موضوع سبب شد تا طرح نظارتی ویژه‌ای برای نظارت بر عملکرد خریداران این محصول از بورس طراحی و اجرا شود که بر اساس بازرسی‌های که تاکنون انجام شده، یکی از واحدهای تولیدی استان با استفاده از پروانه بهره‌برداری و کد بورس به خرید تیشو از بورس کالا اقدام می‌کند.

به گفته حسنی، بازرسان با مراجعه به این واحد و بررسی مستندات مربوط به خرید ماده اولیه و تولید محصول، متوجه شدند این واحد به جای استفاده تیشو خریداری شده در خط تولید، به فروش آن در بازار آزاد اقدام کرده است.معاون بازرسی سازمان صمت اظهارکرد: در این بررسی‌ها مشخص شد این واحد حتی نسبت به ثبت اطلاعات خرید و فروش ماده اولیه تیشو به کارخانه نپرداخته که این خود تخلفی دیگر است.

حسنی گفت: بر اساس اطلاعات دریافتی از بورس کالا مشخص شد، این واحد به خرید ۴۶هزار کیلوگرم ماده اولیه تولید دستمال کاغذی که همان تیشو است، اقدام و آن را به یکی از واحدهای تولیدی در خارج استان فروخته که این خود تخلف عرضه خارج از شبکه است.

به گفته وی، پرونده تخلف عرضه خارج از شبکه برای این واحد به ارزش بیش از ۱۹ میلیارد و ۲۷۸ میلیون ریال تشکیل و برای رسیدگی و صدور حکم به تعزیرات حکومتی ارسال شد.

او با تاکید بر اینکه اجرای این طرح همچنان ادامه دارد، به تمامی خریداران مواد اولیه اعم از ماده اولیه پتروشیمی، تیشو و محصولات قابل عرضه در بورس کالا، گوشزد کرد که هرگونه خرید، فروش، واگذاری و جایگزینی محصولات خریداری شده از بورس در بازار، سایت‌های اینترنتی، فضای مجازی و همچنین حمل مواد اولیه خریداری شده به محلی غیر از نشانی مندرج در پروانه بهره‌برداری ممنوع است و با متخلفان طبق ضوابط و مقررات برخورد خواهد شد.

معاون بازرسی سازمان صمت فارس خاطرنشان کرد: تولیدکنندگان و انبارداران کالا مکلف به اظهار اطلاعات مربوط به ورود و خروج کالا در سامانه جامع تجارت به طور شفاف هستند و در صورت تخلف، پرونده تخلف احتکار برای آنان تشکیل و به تعزیرات حکومتی معرفی می‌شوند.

روی خط خبر

معدن، ظرفیتی ارزشمند برای توسعه اقتصادی یزد

رئیس خانه معدن استان، یزد را به‌عنوان دومین استان معدنی کشور و یکی از مناطق با بیشترین ذخایر معدنی معرفی کرد. به گزارش خبرنگار صمت از استان یزد، حمیدرضا شرافت در نخستین همایش نکوداشت استانی روز ملی معدن، توسعه معدن را از بخش‌های راهبردی اقتصاد کشور توصیف کرد و گفت: ایران به لحاظ استعدادهای معدنی در زمره مناطق مستعد جهان به شمار می‌رود و حجم قابل توجهی از ذخایر معدنی و منابع شناخته شده جهان را در خود جای داده است. به گفته شرافت، درحال‌حاضر ذخایر قابل توجهی از ۸۰ نوع ماده معدنی در ایران شناسایی شده که استان یزد به‌عنوان دومین استان معدنی کشور بیشترین ذخایر معدنی را در خود جای داده است. وی تنوع و فراوانی مواد معدنی در ایران و به‌ویژه یزد را نشان‌دهنده توانمندی منطقه برای توسعه اقتصادی استان برشمرد و افزود: حجم بالای سرمایه‌گذاری سالانه، گستردگی فعالیت‌های معدنی و حضور بخش خصوصی اثرگذار و فعال در بخش‌های مختلف زنجیره ارزش مواد معدنی گواه این ادعا است که باید با همگرایی در راستای اعتلای اقتصادی استان گام برداریم. شرافت تصریح کرد: خانه معدن یزد به همراه سازمان صمت، سازمان نظام مهندسی یزد و اتاق بازرگانی و صنایع معادن و کشاورزی استان، ایجاد بستر مناسب برای حل مسائل معدنکاری و بهبود فضای کسب‌وکار در بخش معدن را در دستور کار خود قرار داده است.

جایگاه یزد در بورس، نیازمند ارتقا

زینب زارع: مجتبی دستمالچیان، رئیس اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی یزد در نخستین همایش مالی طرح‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری استان یزد از بازار سرمایه، با تاکید بر ظرفیت‌های استان یزد در حوزه صنعتی، معدنی و سرمایه‌گذاری، گفت: استان یزد به‌عنوان استان بزرگ صنعتی و معدنی کشور لقب دومین استان معدنی کشور را به خود اختصاص داده و علاوه بر آن خوش‌حسابی یزدی‌ها در دنیا زبانزد است. به گزارش خبرنگار صمت از یزد، دستمالچیان با بیان اینکه جایگاه یزد در بورس نیازمند ارتقا است، افزود: به نسبت جمعیت استان یزد در کشور، در این استان ضریب نفوذ بورس در بین مردم بالاتر از میانگین کشوری است. این در حالی است که شرکت‌ها و واحدهای تولیدی یزدی در بورس حضور ندارند و این موضوع نشان‌دهنده عدم آشنایی با بورس است. رئیس اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی یزد بر لزوم تقویت نهاد بازار سرمایه در یزد تاکید و اظهار کرد: هم‌اکنون فقط ۱۷ شرکت یزدی در بورس حضور دارند و این تعداد با توجه به ظرفیت‌های استان یزد قابل رشد است. البته این رشد مستلزم گسترش آموزش و ارتقای سواد مالی در سطح استان، در بین تمام شرکت‌ها و نهادهای استان و اقشار مختلف جامعه است.

معطلی چند ماهه شرکت‌ها برای ورود به بورس

دستمالچیان ضمن آسیب‌شناسی عدم حضور برخی از شرکت‌های یزدی در بورس، عنوان کرد: معطلی ۲ تا ۳ ساله برای ورود شرکت‌ها به بازار بورس یکی از دلایل استقبال کمتر شرکت‌ها از بورس است. در مجموع باید در روند ورود شرکت‌ها به این بازار تسهیل ایجاد شود چرا که بورس از مردم و برای مردم است. رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی یزد در پایان، آمادگی کامل این اتاق برای حمایت از توسعه بازار سرمایه در سطح استان یزد را نیز اعلام کرد.

صرفه‌جویی کنید؛ جایزه بگیرید

مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق استان البرز از الزام تمامی دستگاه‌ها به کاهش ۳۰ درصدی مصرف برق نسبت به سال گذشته خبر داد و گفت: مقرر شده همه ادارات در ساعت اداری، ۳۰ درصد مصرف برق خود را کاهش دهند تا بتوانیم انرژی را به بخش‌های مولد و اقتصادی برسانیم. به گزارش خبرنگار صمت از استان البرز، حسن کریمی با بیان اینکه سال گذشته خط قرمزی ترسیم شد که مانند تابستان سال ۱۴۰۰، خاموشی خانگی نداشته باشیم و توانستیم با همراهی مشترکان پیک بار را بدون خاموشی گسترده پشت سر بگذاریم، افزود: در استان البرز و شهر کرج به دلیل وابستگی بالای آب شرب به نیروی برق، به‌محض قطعی برق، با قطعی آب نیز مواجه می‌شویم، این در حالی است که با توجه به شرایط زندگی امروز و آپارتمان‌نشینی، برق حکم پایه و زیرساخت اصلی تمام فعالیت‌ها را دارد که این موضوع، نشان‌دهنده حساسیت و دشواری کار همکاران ما است. وی ادامه داد: در حوزه مدیریت بار و مصرف برق، از ۱۵ خرداد تا ۱۵ تیر به‌عنوان زمان هشدار، از ۱۵ تیر تا ۱۵ مرداد به‌عنوان دوره اضطرار و از ۱۵ مرداد تا ۱۵ شهریور، به‌عنوان زمان و شرایط هشدار در نظر گرفته شده و برنامه‌های مربوطه در کل کشور، بر اساس این تقسیم‌بندی اجرا می‌شوند. کریمی به موضوع صرفه‌جویی در صنایع و واحدهای تولیدی اشاره کرد و گفت: در بخش صنعت با هماهنگی‌های صورت گرفته با اداره کل صمت، شرکت شهرک‌های صنعتی، حوزه استانداری و اتاق بازرگانی استان البرز مقرر شد مانند سال گذشته، همه صنایع و شرکت‌ها در شهرک‌های صنعتی استان، هر هفته تنها یک روز از ساعت ۱۱ الی ۲۳ مدیریت بار داشته باشند تا به قطعی برق نیاز نباشد و این برنامه از ۱۵ خرداد عملیاتی شده است.

مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق استان البرز در خصوص مدیریت مصرف در بخش اداری نیز اظهار کرد: در بخش اداری نیز مقرر شده همه ادارات در ساعت اداری، ۳۰ درصد نسبت به مصرف خود در سال ۱۴۰۰ صرفه‌جویی داشته باشند و در ساعات پس از زمان اداری نیز مصرف خود را نسبت به زمان صبح ۶۰ درصد کاهش دهند. همچنین در حوزه کشاورزی، مقرر شده در بخش پمپاژهای کشاورزی با تعرفه سه الف، در ۲۴ ساعت شبانه‌روز، ۵ ساعت مدیریت و قطعی برق را اعمال کنیم و در ۱۹ ساعت باقیمانده، آنها بتوانند به صورت رایگان از برق استفاده کنند و با محدودیتی مواجه نشوند. وی خاطرنشان کرد: امسال نیز طرح یک مساوی با ۲۰ به منظور صرفه‌جویی در بخش خانگی اجرا می‌شود و کم‌مصرف‌ها در بخش خانگی، تجاری و سایر بخش‌ها امسال در این استان پاداش دریافت می‌کنند.

دوشنبه
۱۲ تیر ۱۴۰۲- ۱۴ ذی‌الحجه ۱۴۴۴ - ۳ ژوئیه ۲۰۲۳- شماره ۲۳۵۰-پیاپی ۳۶۶۸

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»

مدیرمسئول: عاطفه خسروی

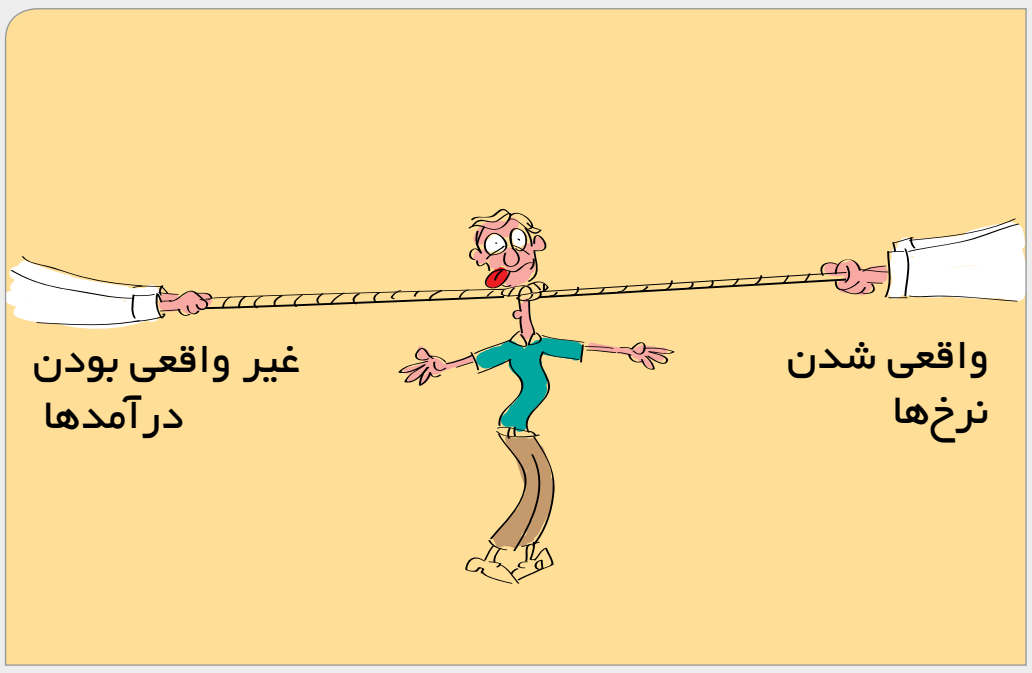
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۲ - ۰۹۹۹۹۱۹۵۷۶۱
ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر:(داخلی-۱۰۴) پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: امید نشر و چاپ ایرانیان

info@smtnews.ir
www.smtnews.ir
instagram.com/smtnewspaper
telegram.me/smtnews
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

آسیا، بزرگ‌ترین تولیدکننده پلاستیک در جهان

یکی از بزرگ‌ترین معضلات زیست‌محیطی کره زمین در سال‌های اخیر، حجم فزاینده زباله‌های پلاستیکی است که تاثیرات فراگیر و گسترده‌ای بر چرخه زیستی می‌گذارد. می‌توان گفت زباله‌های پلاستیکی بلندترین کوه‌ها تا عمیق‌ترین گودال‌های اقیانوسی را آلوده می‌کند و می‌تواند بر سلامت انسان هم اثرگذار باشد. این جنس از پسماند موجب از بین رفتن اکوسیستم‌ها شده و به حیات‌وحش به‌ویژه گونه‌های دریایی آسیب جدی می‌رساند. به‌گفته دانشمندان، تولید جهانی پلاستیک از ابتدای قرن ۲ برابر شده و به ۴۰۰ میلیون تن در سال رسیده است.

کابوس لاک پشت‌ها

براساس آمار وبگاه the world counts، در سال گذشته حدود۵ تریلیون کیسه پلاستیکی مصرف شده که تنها یک درصد آنها بازیافت می‌شوند.

یورونیوز در این باره نوشت در مجموع سالانه ۱۰۰ میلیون تن پلاستیک استفاده می‌شود که حدود ۱۰ درصد از این پلاستیک‌ها به اقیانوس‌ها می‌ریزد؛ معادل ۳۰۰ میلیون عدد کیسه پلاستیک. متاسفانه باید گفت تا سال ۲۰۵۰، مقدار وزنی پلاستیک‌ها در اقیانوس‌ها بیشتر از ماهی‌ها خواهد بود. براساس یک پژوهش بین‌المللی ۷۵ درصد تلفات لاک‌پشت‌های سبز و ۵۷ درصد مرگ‌ومیر لاک‌پشت‌های سرپهن که گونه‌ای به‌شدت در خطر انقراض است، به‌خاطر خوردن زباله‌های دریایی از جمله کیسه‌های پلاستیکی، درب بطری، طناب و تورهای ماهیگیری بوده است. همچنین به‌گفته برخی فعالان محیط‌زیست اشیای پلاستیکی رهاشده در محیط‌زیست، منجر به مسدودسازی راه‌های آبی شده و همین امر موجب خفگی حیوانات آبزی می‌شود. این اتفاق ناخوشایند فقط برای لاک‌پشت‌های دریایی نمی‌افتد، بلکه نهنگ‌ها، پرندگان و تقریبا همه نوع موجود زنده را شامل می‌شود.

چین، متهم ردیف اول

نخستین محصول پلاستیکی تجاری در سال ۱۹۰۷ در چین ساخته و وارد بازار شد. تولید انبوه این کالای پرمصرف نیز از سال ۱۹۵۲ آغاز شد. از این سال به بعد، تولید پلاستیک سالانه نزدیک ۲۰۰ برابر افزایش یافت و در دنیای امروز، کارخانه‌ها و تولیدکنندگان محصولات به اندازه دوسوم کل جرم بشر در سطح جهان پلاستیک تولید می‌کنند.

به گزارش سازمان ملل، هر دقیقه معادل یک کامیون زباله پلاستیکی به اقیانوس ریخته می‌شود که تنوع زیستی را تهدید می‌کند و به اکوسیستم‌های دریایی آسیب می‌زند، در حالی که انتظار می‌رود انتشار گازهای گلخانه‌ای مرتبط با پلاستیک تا سال ۲۰۵۰ به ۶.۵ گیگاتن برسد.

در این بین آسیا بزرگ‌ترین تولیدکننده پلاستیک در جهان است و چین به‌تنهایی ۳۲ درصد تولید جهانی پلاستیک را در سال ۲۰۲۱ به خود اختصاص داده است. در سال‌های اخیر، چین هر ماه بین ۶ تا ۱۲ میلیون تن محصولات پلاستیکی تولید می‌کند.

امریکای شمالی نیز از نظر تولید پلاستیک با سهم ۱۸ درصدی در سال ۲۰۲۱ در رتبه دوم جهان قرار داشت.

زندگی مسالمت‌آمیز با زباله

چندی پیش دانشمندان در منطقه‌ای از اقیانوس آرام جانوران دریایی را کشف کرده‌اند که روی تکه شناور بزرگی از زباله‌های پلاستیکی زندگی می‌کنند. آنها این تکه را «لکه زباله بزرگ اقیانوس آرام» نامیده‌اند. به گزارش بی‌بی‌سی جهانی، بسیاری از این موجودات گونه‌های ساحلی هستند که اکنون کیلومترها دورتر از زیستگاه‌های معمول خود، روی لکه زباله‌ای در اقیانوس بین سواحل کالیفرنیا و هاوایی زندگی می‌کنند. گیاهان و حیوانات زیادی، از جمله شقایق‌ها، حشرات ریز دریایی، نرم‌تنان و خرچنگ‌ها روی ۹۰درصد این زباله‌ها یافت شده‌اند.

چرخاب آلوده به پلاستیک

در جهان دست‌کم ۵ چرخاب آلوده به پلاستیک وجود دارد. تصور می‌شود این لکه در اقیانوس آرام بزرگ‌ترین پلاستیک شناور باشد که با وزنی حدود ۷۹ هزار تن در منطقه‌ای به مساحت بیش از ۱.۶ میلیون کیلومتر مربع ایجاد شده است. به‌گفته پژوهشگران، لکه‌های زیاد دیگری در اقیانوس آرام وجود دارد که حاوی آلودگی پلاستیکی است. در واقع بیشتر این آلودگی‌ها، میکروپلاستیک هستند که دیدن آنها با چشم غیرمسلح بسیار دشوار است.

زیر ذره‌بین

درباره قاتل خاموش محیط‌زیست چه می‌دانید؟

زباله‌های پلاستیکی از بزرگ‌ترین معضلات زیست‌محیطی جهان امروزی به‌شمار می‌روند که شاید نتوان به کلی آنها را حذف کرد اما از حجم تولید آنها می‌توان کاست. زباله‌های پلاستیکی علاوه بر آسیب رساندن به محیط‌زیست برای سلامتی انسان‌ها نیز مضر هستند، زیرا آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به محیط پیرامونی زندگی ما وارد می‌سازند. به‌راستی درباره قاتل خاموش محیط‌زیست چه می‌دانید؟

– براساس مطالعات مختلف انجام‌شده، تجزیه پلاستیک در محیط‌های آبی ممکن است تا صدها سال به طول بینجامد و روند تجزیه این مواد در مراکز دفن نیز بسیار طولانی‌تر خواهد بود.

– طبق تحقیقات به‌عمل آمده، متوسط طول عمر مفید یک کیسه پلاستیکی در دست مصرف‌کننده ۱۲ تا ۲۰ دقیقه است، در حالی که مدت زمان لازم برای تجزیه آن هنوز هم به شکل دقیق قابل تخمین دقیق نیست.

– کیسه‌های پلاستیکی از عوامل مهم آلوده‌سازی منظرهای طبیعی و شهری به‌شمار رفته و به‌دلیل سبک بودن، به‌راحتی با جریان هوا و وزش باد جابه‌جا می‌شوند و این مسئله باعث می‌شود مناظر و مناطق گسترده‌ای را به خود آلوده کند.

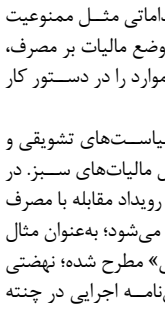
– براساس آمار وبگاه the world counts، امسال حدود ۵ تریلیون کیسه پلاستیکی مصرف خواهد شد. این حجم می‌تواند ۲ برابر مساحت کشور فرانسه را بپوشاند. اکثر این کیسه‌های پلاستیکی خیلی ساده دور ریخته و تنها یک درصد آنها بازیافت می‌شوند.

– به‌طور متوسط هر کیسه پلاستیکی حدود ۱۲ دقیقه مورداستفاده قرار می‌گیرد؛ در حالی که برای تجزیه آن حدود ۱۰۰ تا ۵۰۰ سال زمان نیاز است.

– ۱۶۰ هزار کیسه پلاستیکی در دقیقه مصرف می‌شود. به این ترتیب در مجموع سالانه ۱۰۰ میلیون تن پلاستیک استفاده می‌کنیم. حدود ۱۰ درصد این پلاستیک به اقیانوس‌ها می‌رسد که معادل ۳۰۰ میلیون عدد کیسه پلاستیکی است.

از فضای مجازی

سراب بازیافت پلاستیک

شینا انصاری، کارشناس حفاظت محیط‌زیست: براساس گزارش یونپ درباره آلودگی پلاستیک، حدود ۱۳۰ کشور برنامه‌هایی به‌عنوان سیاست‌های ملی در این زمینه دارند و قرار است اجماع جهانی در قالب یک توافق بین‌المللی در این موضوع حاصل شود.

کشورهای توسعه‌یافته طی دو دهه اخیر سیاست‌های کاهش مصرف پلاستیک را وضع کرده و اقداماتی مثل ممنوعیت استفاده از کیسه‌های پلاستیکی یا وضع مالیات بر مصرف، جایگزینی کیسه‌های پارچه‌ای و دیگر موارد را در دستور کار داشتند.

بر این اساس بسیاری از کشورها سیاست‌های تشویقی و بازدارنده را به موازات هم داشته‌اند؛ مثل مالیات‌های سبز. در کشور ما به تأسی از موضوع بین‌المللی رویداد مقابله با مصرف پلاستیک‌های یک‌بارمصرف حرکت‌هایی می‌شود؛ به‌عنوان مثال «نهضت ملی کاهش آلودگی پلاستیکی» مطرح شده؛ نهضتی که جز اقدامات نمادین، فقط یک آیین‌نامه اجرایی در چنته دارد و با گذشت ۹ ماه از تصویب آن، عملکردی از اقدامات دستگاه‌های مسئول منتشر نشده است. کارهای فرهنگی هم انجام می‌شود، اما این کارهای فرهنگی کم‌دامنه و کم‌اثر هستند و معطوف به همان زمان مناسبتی می‌شوند. در شورای سوم شهر تهران «لایحه تغییر الگو و کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی» در شهرداری تهران مطرح شد که در سال ۱۴۰۰ و در دوران مسئولیت شورای پنجم موردبازنگری قرار گرفت. با این همه متاسفانه حداقل واحدهای تابعه شهرداری تهران از جمله شهروند و سازمان میادین و میوه و تره‌بار اقدام عملی انجام نداده‌اند. آنچه در کشور به‌عنوان سیاست بالادستی به‌طور مشخص درباره کیسه‌های پلاستیکی وجود دارد، آیین‌نامه‌ای است که مهر سال ۱۴۰۱ با عنوان «آیین‌نامه کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی» ابلاغ شد. بی‌توجهی به سازکار اقتصادی در تولید و مصرف پسماندهای پلاستیکی در این تصویبنامه وجود دارد و بیشتر بر کیسه‌های پلاستیکی به‌عنوان یکی از انواع محصولات پلاستیکی یک‌بارمصرف و نیز حذف تدریجی کیسه‌های پلاستیکی با ضخامت کمتر از ۲۵ میکرون تمرکز کرده است؛ در حالی که ما انواع و اقسام پلاستیک داریم. نبود سیاست‌های بازدارنده و تشویقی مشابه تجربیات سایر کشورها برای تغییر در الگوی مصرف پلاستیک‌های یک‌بارمصرف از مهم‌ترین عواملی است که موجب شده اقدام شاخصی در کشور، چه در حوزه قانون‌گذاری و چه در اجرا، صورت نگیرد، این در حالی است که تنها مشوق پیش‌بینی‌شده در این آیین‌نامه، تبصره ماده ۷ آن است که تمامی بنگاه‌های اقتصادی و واحدهای صنعتی، تولیدی و خدماتی را برای پاکسازی و جمع‌آوری پسماندهای پلاستیکی به آیین‌نامه اجرایی بند (د) ماده (۴۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین ارجاع داده است. کارشناسانی که در سازمان حفاظت محیط‌زیست مشغول هستند، می‌دانند که این بند سال‌هاست به‌دلایل مختلف از جمله عدم همکاری سازمان امور مالیاتی در به رسمیت شناختن هزینه اقدامات محیط‌زیستی به عنوان هزینه‌های قابل‌قبول مالیاتی، کارآیی خود را از دست داده است. نکته بعدی، تمرکز بر بازیافت پلاستیک‌های یک‌بارمصرف است. در حالی که خانم اینگرید اندرسن، مدیر برنامه محیط‌زیست ملل متحد یونپ بازیافت پلاستیک‌ها را یک فریب بزرگ می‌داند، توجه ما باید بیش از بازیافت بر عدم عرضه و عدم تقاضای پلاستیک‌های یک‌بارمصرف با سازکار اقتصادی و فرهنگی در کشور متمرکز باشد. تا زمانی‌که با مصوبات بدون پشتوانه، نبود زیرساخت‌های مالی و ابزارهای اقتصادی و بی‌توجهی به مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و صنایع، تنها به اقدامات نمادین کم‌دامنه و کم‌اثر بسنده کنیم، معضل پسماندهای پلاستیکی همچنان مسئله بزرگ محیط‌زیستی کشور ما خواهد بود؛ بنابراین دوباره تاکید می‌کنم که بی‌توجهی به سازکارهای اقتصادی و ابزارهای تشویقی و بازدارنده موثر در آیین‌نامه‌ای که دولت سال قبل برای کاهش آلودگی پلاستیک‌ها ابلاغ کرد و عدم کارآیی آیین‌نامه اجرایی، بسنده کردن صرف به اقدامات نمادین کم‌اثر و کم‌دامنه در مصرف پلاستیک‌های یک‌بار مصرف و بی‌توجهی به مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و صنایع و تمرکز بر بازیافت پلاستیک‌های یک‌بار مصرف به‌جای توجه به عدم عرضه بی‌رویه و تقاضای روزافزون جامعه در مصرف انواع محصولات یک‌بار مصرف موانع اصلی کنونی برای مبارزه با آلودگی پلاستیکی در کشور است.

نظرگاه

خطر غرق‌شدگی در جزیره پلاستیک

محمد درویش، کنشگر محیط‌زیست: سال ۱۹۹۸ کشتی اقیانوس‌پیمایی که به سمت قطب شمال حرکت می‌کرد، متوجه جزیره‌ای شد که تا پیش از آن نامش در هیچ نقشه‌ای ثبت نشده بود و کسی نمی‌دانست که اصلا چنین مکانی در شمال هاوایی وجود دارد.

جزیره اما ساختار عجیبی داشت؛ وسعت ۳.۵ میلیون کیلومترمربعی داشت، مساحتی تقریبا ۲ برابر مساحت کشور ایران. ساکنان جزیره هم عجیب و غریب بودند؛ ساکنانی از جنس یونولیت و پلاستیک که جریان‌های دریایی آنها را در این مکان مستقر کرده بود. ساکنان جزیره در واقع تمام پلاستیک‌هایی بودند که بشر طی نیم قرن اخیر مصرف و آنها را راهی و روانه رودخانه و خلیج و رود کرده بود.

پلاستیک‌ها هم گرد هم آمدند و قاره جدیدی به‌نام هفتمین قاره تحت عنوان، قاره کثیف را پدید آوردند. قاره در نخستین روزهای کشفش جدی گرفته نشد، رفته‌رفته اما پژوهشگران با سفر به آن منطقه متوجه وجود یک فاجعه شدند؛ فاجعه‌ای که سالانه صدها هزار آبزی را از بین می‌برد و باعث انقراض ده‌ها گونه نیز شده بود. همان روزها بود که بشر با فاجعه پلاستیکی آشنا شد و رفته رفته دانست که برای تجزیه یک کیسه پلاستیکی کوچک باید صدها سال زمان بگذرد. حالا بعد از گذشت نزدیک به ۳۰ سال از کشف جزیره پلاستیکی، بسیاری از کشورها با وضع قوانین و احیای مفهوم مسئولیت اجتماعی تلاش می‌کنند تا بتوانند استفاده از پلاستیک و مواد پلاستیکی را کاهش دهند.

تازه‌ترین آمارها نشان می‌دهد در جهان سالانه حدود ۳۲۰ میلیون تن پلاستیک مصرف می‌شود که ایران با مصرف سالانه ۱۰ میلیون تن پلاستیک به پنجمین کشور مصرف‌کننده پلاستیک در دنیا تبدیل شده است. سایت‌های ایرانی نوشته‌اند که ایرانیان روزانه به‌طور متوسط از ۳ کیسه پلاستیکی استفاده می‌کنند که بیش از ۹۰ درصد آنها بدون استفاده مجدد یا تجزیه دوباره وارد چرخه زباله می‌شوند؛ کیسه‌هایی تجزیه‌ناپذیر که مواد شیمیایی و میکروپلاستیک‌های آنها این روزها گونه‌های جانوری زیادی را قربانی کرده و حتی وارد زنجیره غذایی انسان‌ها نیز می‌شود؛ به‌گونه‌ای که حتی بسیاری از پژوهشگران علت شیوع سرطان‌ها در دهه‌های اخیر را با استفاده از پلاستیک بی‌ارتباط ندانستند.

سیاست‌گذاری‌های موفق

از سال ۱۹۹۸ و پس از شناخته شدن جزیره پلاستیک بسیاری از کشورهای غربی به این دلیل که مرز آبی مشترکی با جزیره نداشتند، حاضر به اختصاص بودجه‌ای خاص برای بهبود الگوی مصرف پلاستیک نبودند و اکنون سالانه بین یک تا ۵ درصد بر وسعت این جزیره اضافه می‌شود که البته باتوجه به پاندمی کرونا و افزایش سرسام‌آور پلاستیک گفته می‌شود وسعت این جزیره بیش از پیش افزایش پیدا کرده است و انتظار می‌رود نخستین اندازه‌گیری‌هایی که باید در دوران پساکرونا رخ بدهد، وسعت جزیره را افزایشی نشان دهد؛ اما پس از مشاهده و کشف این جزیره، کشورها چه سیاستی در پیش گرفتند؟ آیا دولت‌ها تلاشی برای کاهش مصرف پلاستیک کردند؟ شاید بتوان مهم‌ترین دستاورد را تعیین کردن روز جهانی بدون پلاستیک دانست که البته در سال‌های اخیر بسیاری از کشورها روز ملی هم برای این مسئله تعیین کردند.

در مدت اخیر جنبش‌هایی ایجاد شدند و تلاش کردند میزان مصرف پلاستیک را کاهش دهند. تعدادی از این جنبش‌ها به سد خوردند و تعدادی هم موفق شدند. این روزها پلاستیک در تاروپود زندگی همه ما رفته که اصولا حذف آن امکان‌پذیر نیست.

می‌توان مقدار استفاده از آن را کم کرد، اما نمی‌شود آن را حذف کرد، زیرا بسیاری از بسته‌بندی کالاهای ما این روزها با پلاستیک است و رعایت بسیاری از اصول بهداشتی ما را مجبور می‌کند که از پلاستیک استفاده کنیم. بنابراین شاید بتوان به سمت تولید پلاستیک‌هایی رفت که بر پایه زیست تجدیدپذیر تولید و عرضه می‌شوند.

در سال‌های اخیر تلاش‌هایی هم شده تا مثلا پلاستیک‌هایی بر پایه ذرت تولید شوند اما عموما چون نرخ بالایی دارند نسبت به پلاستیک‌های پتروشیمی شکست می‌خورند.

البته اکنون خود پتروشیمی طرح‌هایی در دست اجرا دارد تا بتواند پلاستیک‌هایی بسازد که در کمتر از چند ماه تجزیه می‌شوند و تبدیل به سم هم نمی‌شوند و در درازمدت به عنوان کود وارد خاک یا آب می‌شوند اما تا زمانی که بتوانیم با یک پلاستیک زیست تجزیه‌پذیر واقعی روبه‌رو شویم، راه زیادی در پیش داریم. در ایران هم این راه طولانی است و شاید باید تلاش کرد تا با استفاده از مسئولیت اجتماعی مردم را وادارید تا از پلاستیک کمتری استفاده کنند.

اصلاح الگوی مصرف

در الگوی مصرف و زندگی روزانه می‌توان پلاستیک را حذف کرد. می‌توانیم دست‌کم در خریدهای روزانه کیسه پارچه‌ای داشته باشیم و فروشندگان هم بهایی برای کیسه پلاستیکی تعیین کنند تا این جنون استفاده از پلاستیک از بین برود.

می‌توانیم هنگام خرید نان کیسه و پارچه نخی داشته باشیم. یکی از مواقعی که میزان استفاده از پلاستیک بالا می‌رود، در هیات‌ها و هنگام آماده‌سازی غذاهای نذری است که می‌توانیم در این مواقع مانند گذشته با خودمان ظرف ببریم، زیرا استفاده از پلاستیک و ریختن غذا و نوشیدنی داغ در ظروف پلاستیکی منجر به بیماری‌های مختلفی نظیر سرطان نیز می‌شود. بسیاری از پلاستیک‌ها دوباره امکان بازیافت شدن و برگشت به چرخه تولید را دارند. شاید اگر شهرداری‌ها انگیزه خوب ایجاد و مردم را تشویق کنند بتوان از ورود پلاستیک به طبیعت جلوگیری کرد.

ضرورت فرهنگ‌سازی

برای احیای الگوی مصرف و فرهنگ‌سازی چه باید کرد؟ درویش می‌گوید لازم نیست چرخ را از ابتدا اختراع کرد. بسیاری از کشورها این مسیر را رفتند و ما می‌توانیم از آن الگوها بهره بگیریم. در حقیقت کارهای فرهنگی جدی از سطح مدارس شروع می‌شود؛ اینکه هر دانش‌آموزی همراهش یک لیوان و یک قمقمه شخصی داشته باشد و از لیوان‌های یک‌بارمصرف استفاده نکند.

نقش صداوسیما و فیلم‌های سینمایی نیز در این راستا پراهمیت است. اکنون ما دستورالعمل‌هایی داریم مبنی بر اینکه حتی نقش‌های منفی هم وقتی وارد خودرو می‌شوند باید کمربند ایمنی خود را ببندند.

پس می‌توان قوانین و ضوابط قانونی وضع کرد تا تولیدکنندگانی که همچنان اصرار به استفاده از کیسه‌های پلاستیکی دارند، مالیات بیشتری بپردازند و در عوض از تولیدکنندگانی که از پلاستیک‌های زیست تجزیه‌پذیر استفاده می‌کنند، حمایت شود و به آنها یارانه اختصاص پیدا کند.